

ПОЛИТИКИН

6

динара

БРОЈ

1344

ЗАБАВНИК

30.9.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП

ФЛАШ
ГОРДОН

Ripley

Веровати или не!

Према неписаном закону

У КУРДИСТАНУ ЈЕ ОЖЕЊЕНИМ ЛУДИМА ЗАБРАЊЕНО ДА НОСЕ БИЛО КАКАВ ТЕРЕТ-УМЕСТО ЊИХ ТО РАДЕ ЊИХОВЕ ЖЕНЕ.

ТОМ МИКС

ЧУВЕНИ ГЛУМАЦ ИЗМЕЂУ ДВА РАТА КОЈИ ЈЕ ИГРАО УЛОГЕ КАУБОЈА, ДЕЗЕРТИРАО ЈЕ 1902. ГОДИНЕ ИЗ АМЕРИЧКЕ ВОЈСКЕ — ПА ИПАК ПРОТИВ ЊЕГА НИКАД НИЈЕ ПОДИГНУТА ТУЖБА МАДА ОН НИЈЕ ДО КРАЈА ОДСЛУЖИО СВОЈ ВОЈНИ РОК.

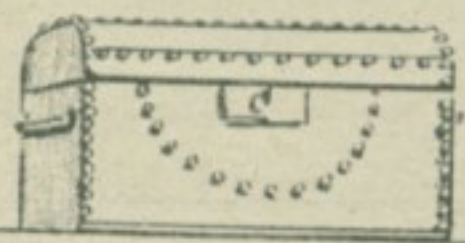

БУРМАНСКИ
КРАЉ

НАРАТИХАПАТЕ

(1255 - 1290)

НИКАД У ЖИВОТУ НИЈЕ НИ КИНУО НИ ЗЕВНУО И СВАКИ ОНАЈ КОЈИ ЈЕ ТО УЧИНИО У ЊЕГОВОМ ПРИСУСТВУ КАЖЊАВАН ЈЕ СМРЉУ.

ТРЕЗОР У КОВЧЕЖИКУ

МАЛИ КОЖНИ КОВЧЕЖИК СЛУЖИО ЈЕ КРАЈЕМ ПРОШЛОГ ВЕКА КАО ЈЕДИНИ ТРЕЗОР ЊУЈОРШКЕ БАНКЕ. СВАКЕ ВЕЧЕРИ БЛАГАЈНИК, ЗБОГ СИГУРНОСТИ, ОДНОСИО ЈЕ ОВАЈ КОВЧЕЖИК СВОЈОЈ КУКИ.

"МЕТАЛНА" БЕБА

УМЕРИ ХИНТОН ИЗ ЧАРИСТОНА (САД) ПЛАТИЛА ЈЕ БОЛНИЧКЕ ТРОШКОВЕ И КУПИЛА ОПРЕМУ ЗА СВОЈЕ НОВОРОЂЕН-ЦЕ НОВЦЕМ КОЈИ ЈЕ УШТЕДЕЛА СТАВЉАЈУЋИ НА СТРАНУ 1570 ДАНА ПО ЈЕДАН НОВЧИЋ.

КАМЕНА ОВЦА

У ЗМАЈЕВИМ ПЛАНИНАМА У АРИЗОНИ — ВАЈАРСКО СУ ДЕМО ПРИРОДЕ

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● на курсевима за брзо читање, у САД има их све више, неки обдарени ученици могу, ако упорно вежбају по осам часова дневно, да прочитају и до хиљаду двеста речи у минути, а супершампиони у брзом читању чак и хиљаду пет стотина.

● фосил циновске муве пронађен је у једном кањону у Колораду. Пошто га је измерио и нашао да је дугачак седамдесет и

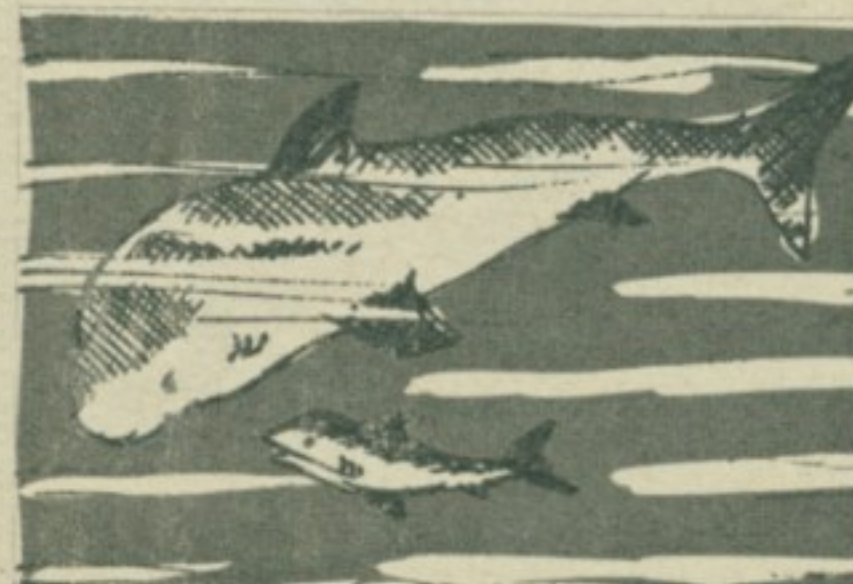
пет сантиметара, професор В. Д. Карпентер са Универзитета у Харварду одредио му је и старост: педесет и пет милиона година.

● циркус бува у Тиволију у Копенхагену недавно је затворен. Разлог: нема довољно „артиста“. Према речима управнице овог циркуса бува има још на псима. Међутим, оне се не могу тако добро дресирати као буве које иду на људе.

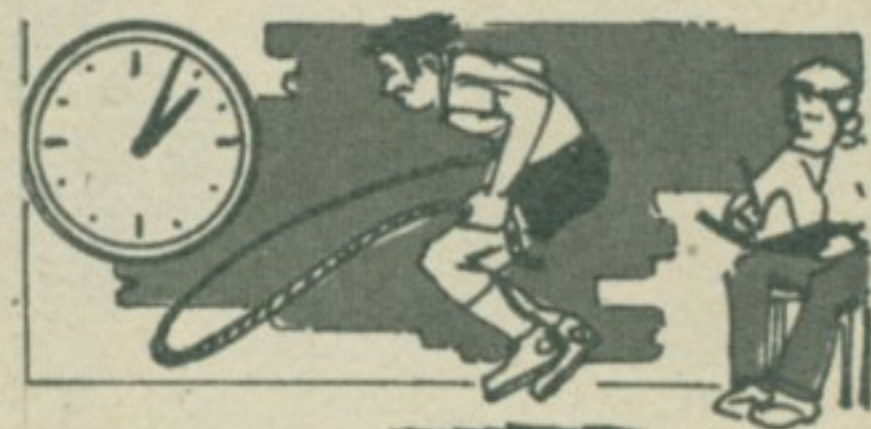

● недавна анкета спроведена у Сједињеним Америчким Државама показала је да 60 одсто становника ове земље има леву ногу дужу од десне, 32 одсто десну ногу дужу од леве а само 8 одсто обе ноге исте дужине. Ноге различите дужине имају возачи, док су оних 8 одсто са обе исте ноге — пешаци.

● већ други пут женка кита из акваријума у Тоби, у Јапану, доноси на свет младунче. Овога пута беба је била тешка 7 килограма а дугачка 80 сантиметара. Ветеринари се надају да ће се младунче добро развијати.

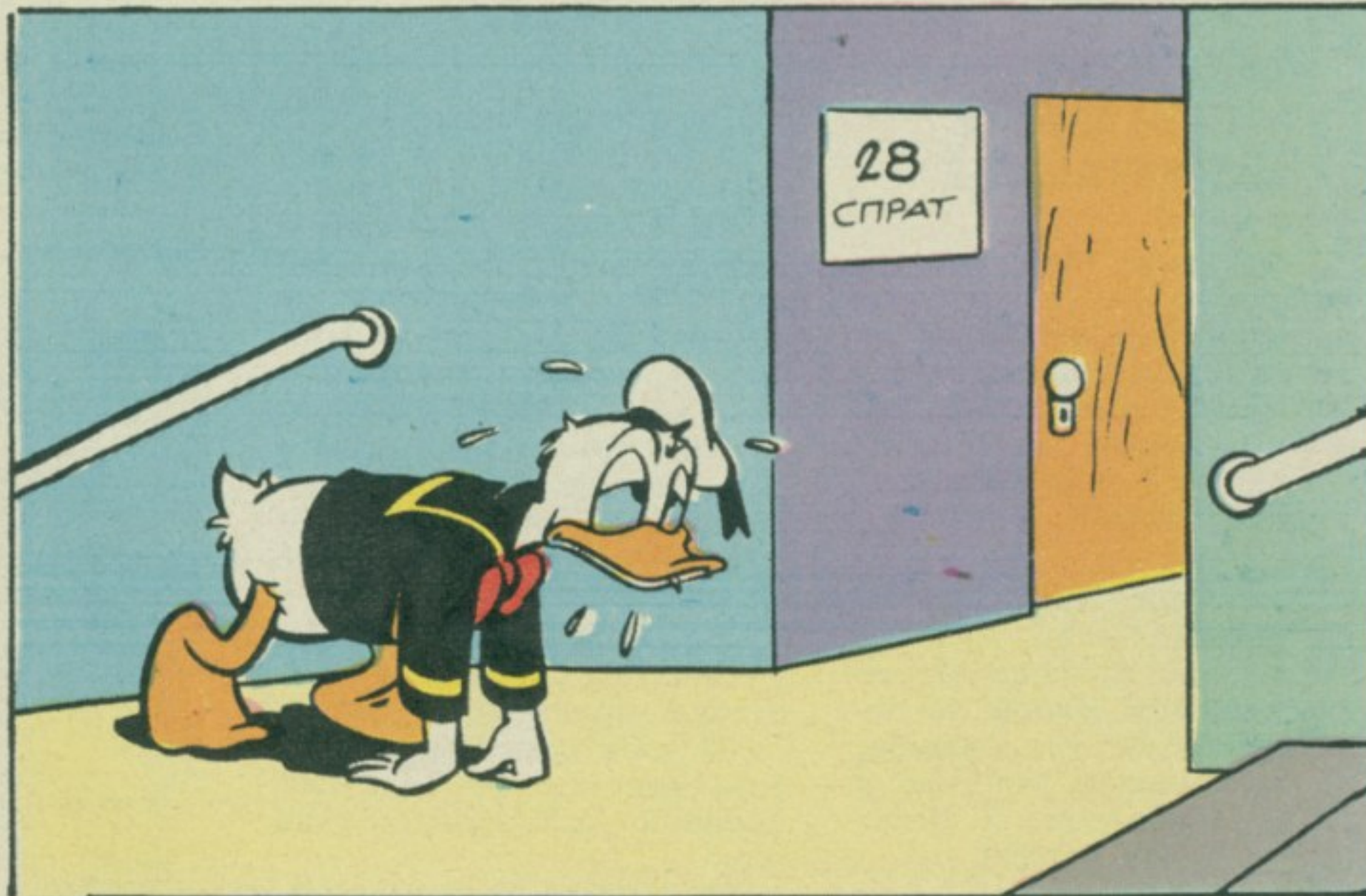
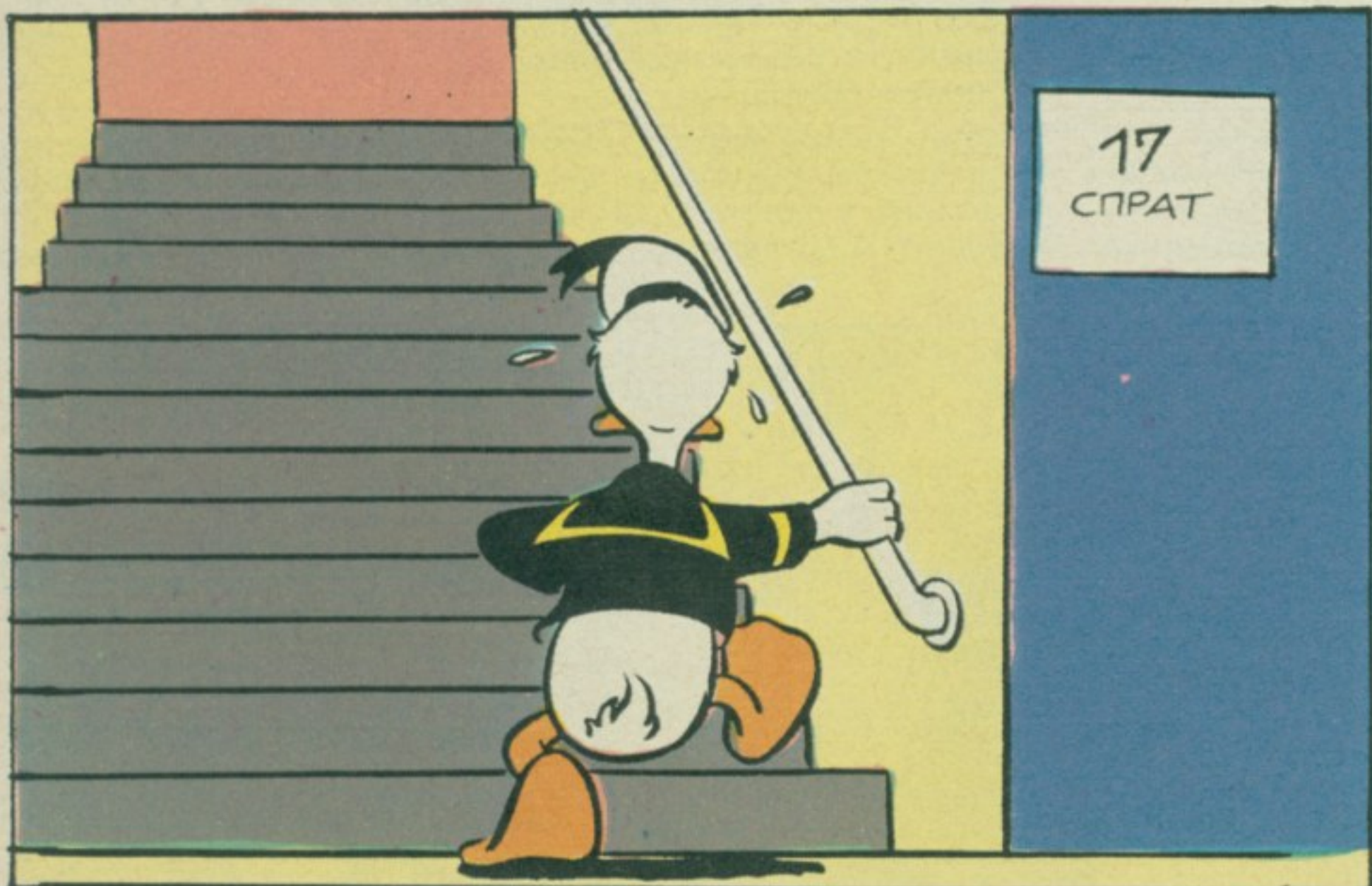
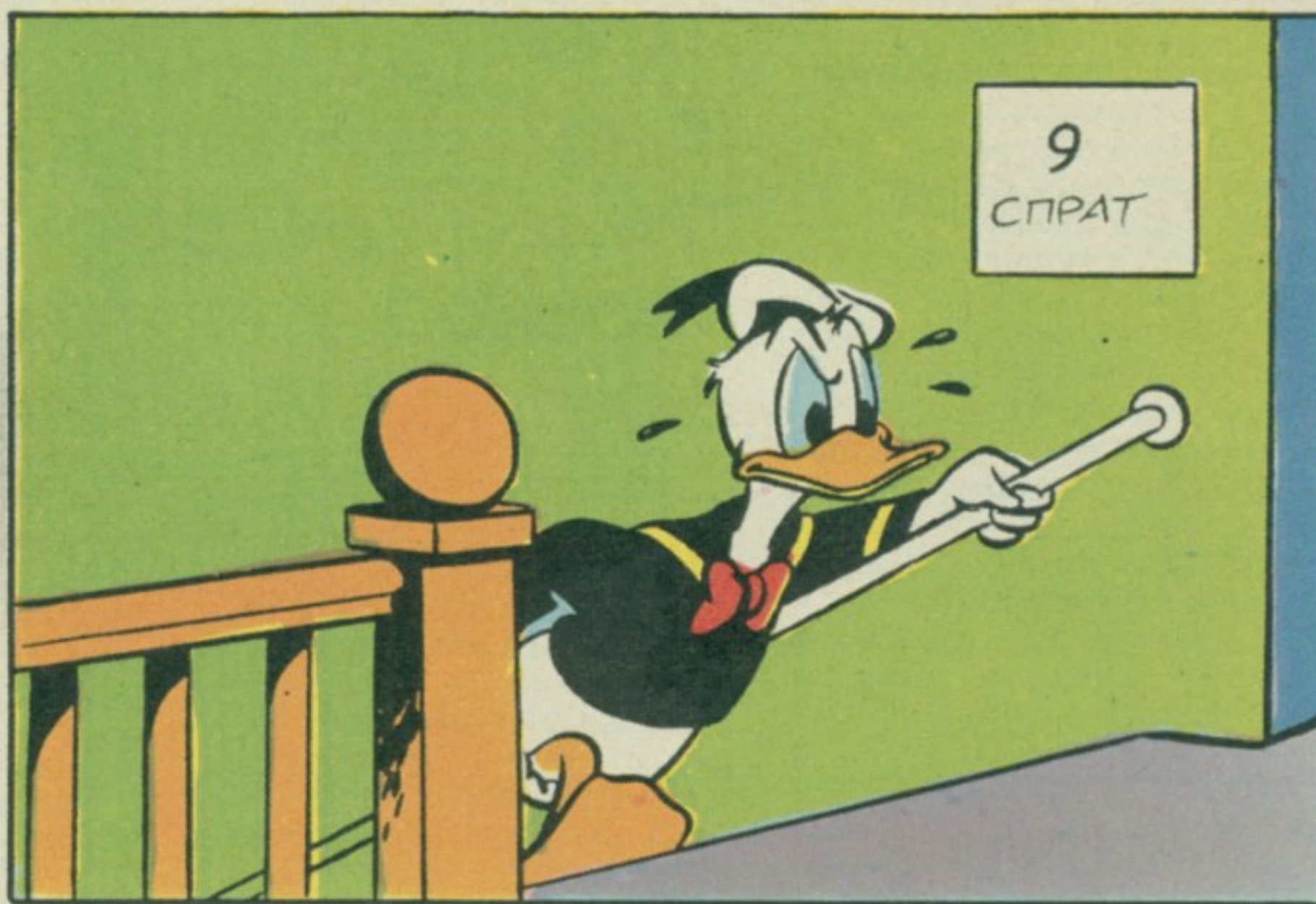
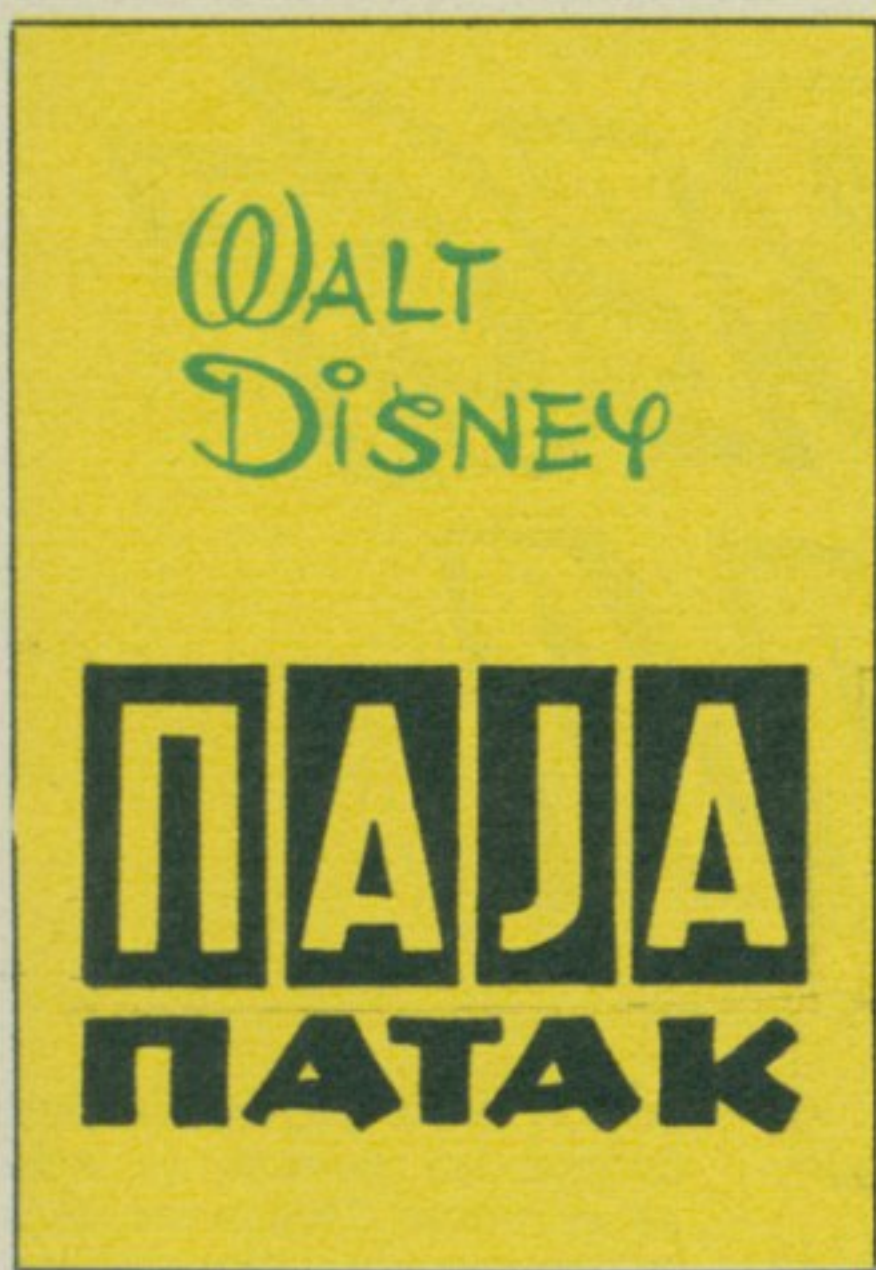
● Аустралијанац Питер Хјут из Мелбурна постигао је светски рекорд у прескакању преко ужета. Хјут је прескакао конопца пуна три часа и за то време прескочио 32 800 пута.

● у Хамбургу је отворено специјално игралиште за децу која слабо или уопште не виде. Специјалне рељефне ознаке у бетону омогућавају им да трче, скачу, веру се, пењу се на тобоган и љуљају или се лоптају.

● ласица спада међу најкрволочније животиње. На пример: ласица тешка пет стотина грама лако може да убије и зеца од два и више килограма.

Copyright © 1977
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ДРУГИ
СВЕТСКИ РАТ

СТРАШНА ВЕСТ ЗА ЧЕРЧИЛА

Бојни бродови, или оклопњаче, знали су да разочарају у боју чак и у доба своје највеће славе али су зато у миру били ненадмашни: шепурили су се по морима света као неки огромни, силни китови; људи су им се дивили, а деца сакупљала сличице металних прдоција на омотима чоколада.

„Сваком поморском официру сан је да постане капетан бојног брода“, писао је двадесетих година овог века с подсмехом један искрени адмирал. „Ко још на свету путује у таквој раскоши? На располагању му је велика дневна соба, трпезарија која прима 25 до 30 гостију, удобна спаваћа соба и више резервних — свака с купатилом...“

Чуло се и за ергеле пони-коња на бојним бродовима. У лукама, палубе дуге као два фудбалска игралишта претварале су се у подијуме за игру. Међу каснијим додацима била је биоскопска дворана у потпалубу.

Ова ера раскоши нагло је прекинута 10. децембра 1941. године. Крај је био окрутан и крвав.

СРЦЕ БРИТАНСКЕ МОРНАРИЦЕ

Тога дана пилот једног јапанског извиђачког авиона спазио је на 280 км северно од Сингапура диновски брод британске морнарице „Принц од Велса“; кретао се у пратњи крстарице „Рипалс“ и четири разарача.

У 11 пре подне посаде британских лађа чуле су уједначено брујање авионских мотора. Био је то први талас торпедних бомбардера — њих 98 узлетело је са три аеродрома у Индо-кити, 700 км одагле.

Када је стигла и трећа група бомбардера, крстарица „Рипалс“, лакша од бојног брода, још се мигољила „попут преплашене јелуље“ мада већ погођена бомбом и торпедом. „Принц од Велса“ погођен је четири пута; један торпедо оштетио му је крму и онеспособио га за маневрисање.

Бомбардовање је трајало два и по часа. Из касније пронађених белешки ратног дописника који се налазио на „Рипалсу“ сазнало се да је на палуби завладао права паника; и посада и сам репортер пренеразили су се видећи како спрада „Принц од Велса“ — наводно неуништиво срце британске морнарице.

„Сада је дванаест и десет“, написао је новинар. „Сва жестина напада усред

САН СВАКОГ ПОМОРСКОГ ОФИЦИРА БИО ЈЕ ДА ПОСТАНЕ КАПЕТАН БОЈНОГ БРОДА. КО ЈОШ НА СВЕТУ ПУТУЈЕ У ТАКВОЈ РАСКОШИ? СЛЕДУЈЕ МУ ВЕЛИКА ДНЕВНА СОБА, ТРПЕЗАРИЈА ЗА ТРИДЕСЕТАК ГОСТИЈУ, УДОБНА СПАВАЋА СОБА, БИОСКОП У ПОТПАЛУБЉУ... ОВА ЕРА ЛУКСУЗА ОКРУТНО ЈЕ ПРЕКИНУТА 10. ДЕЦЕМБРА 1941.

сређена је на „Принца од Велса“ са чијег се прамца диже густ стуб воде и дима налик на стабло дрвета. Масовна ватра из његовог „чикашког клавира“ (популарни назив аутоматских противавионских топова) не може да заустави противника. Брод се опасно нагиње на леву страну. Изгледа немогуће да су му то учинили ови сићушни авиони...

„Рипалс“ је потонуо у 12 и 33 минута: оштро се искренуо, остао неко време у том неизвесном положају а онда се преврнуо. Али, одста болан губитак био је „Принц од Велса“ — најновији, највећи и највеличанственији британски брод са 12000 тона тешким оклопом и десет радаром вођених топова калибра 356 милиметара и домета од преко 32 километара.

Црно-бели архивски снимци његових последњих тренутака приказују брод од 33000 тона црног метала са остацима посаде од 1500 морнара шћућурених на врху.

„Принц од Велса“ потонуо је у 1 сат и 20 минута са седам рупа у трупу „проверено отпорном на торпеда“. Адмирал Том Филипс потонуо је с њим. На оба брода живот је изгубило 780 људи.

НЕРАЗУМНА СТРАСТ

Трагедија „Принца од Велса“ окончала је расправу о моћи бојних бродова које су трајале неколико деценија. Истину за вољу, још маја исте 1941. године, немачки бојни брод „Бизмарк“ потопио је британски „Худ“ а њега је, заузврат, збрисала осветничка британска флота. Али, то су били конвенционални сусрети великих лађа. Сада

се, међутим, први пут догодило да су једну оклопњачу потопили авиони и то док се ова кретала пуном паром, сасвим спремна за дејство. Метални цин који је уливао толико страхопоштовања није имао чиме да одговори на торпедни напад.

Ера бојних бродова трајала је мање од четрдесет година и необично је што они још побуђују дивљење — готово сваки децка чуо је за легендарне оклопњаче двеју великих противничких флота, британске и

немачке: „Ројал Оук“, „Худ“, „Ривенџ“, „Валијант“, „Граф Spe“, „Бизмарк“...

Први велики бојни брод „Дреднот“ је оставио величанствен уписак на кајзера Вилхелма 1906. године јер управо тада Немци су почели да се утркују у бродоградњу — велика империја о којој су сањали није могла бити без велике флоте попут британске.

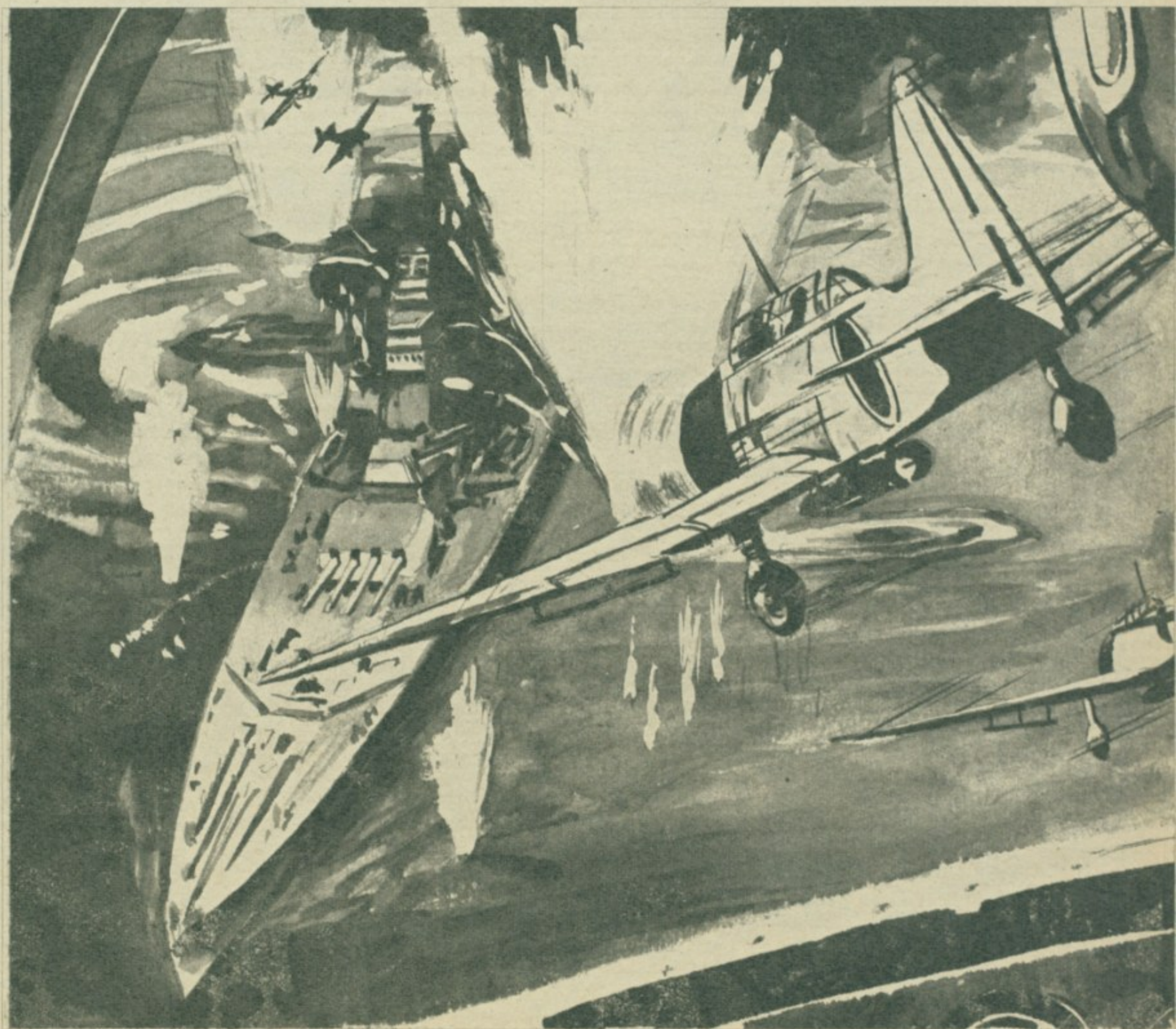
Изум звани торпедо био је почетком века стар већ 25 година а поштено је испробан у низу морнаричких

вежби 1910. године. Бојним бродовима почело је лоше да се пише. Показало се да је неколико подморница способно да „искасапи“ читаву флоту. Али, људима то није ишло у плува.

ПРИСТАЛИЦА ОКЛОПЊАЧА

До 1914. године глوماзне флоте бојних бродова биле су већ застареле у поређењу с подморницама као ударном силом. Флоте су најчешће остајале укотвљене у заштићеним лукама — подсећале су на старце окружене болничаркама. Оклопњаче противничких страна само су се још једном среле — 31. маја 1916. године у бици код Јитланда, у Данској. Немачка је нанела Британији веће губитке, али је битка остала без јасног исхода.

На почетку другог светског рата Немци су имали развијену подморничку флоту али су Британци преценили моћ својих противподморничких уређаја и веровали да ће с непријатељем изићи на крај. Ипак,

није им било потребно много времена да увиде да су бојни бродови, захваљујући подморницама и авионима, постали зрели за ста ро пловље.

Винстон Черчил био је велики присталица оклоп- њача. Вест о срамној ката- строфи „Принца од Велса“ саопштена му је преко те- лефона. Било је јутро и он је, по обичају, прелиставао своје белешке у постели. У својим мемоарима запи- сао је следеће:

„Јавио се Први лорд ад- миралитета... Накасљао се и као да је нешто про- гутао те га испрва нисам чуо сасвим разговетно. „Пре мијеру“, рекао је, „морам вас извести да су Јапан- ци потопили „Принца од Велса“ и „Рипалс“ — веру- јемо, авионима. Адмирал Том Филипс потонуо је с њима“.

„Био сам срећан што сам сам. Преврћући се у посте- љи постао сам свестан ко- лико је страшна та вест“.

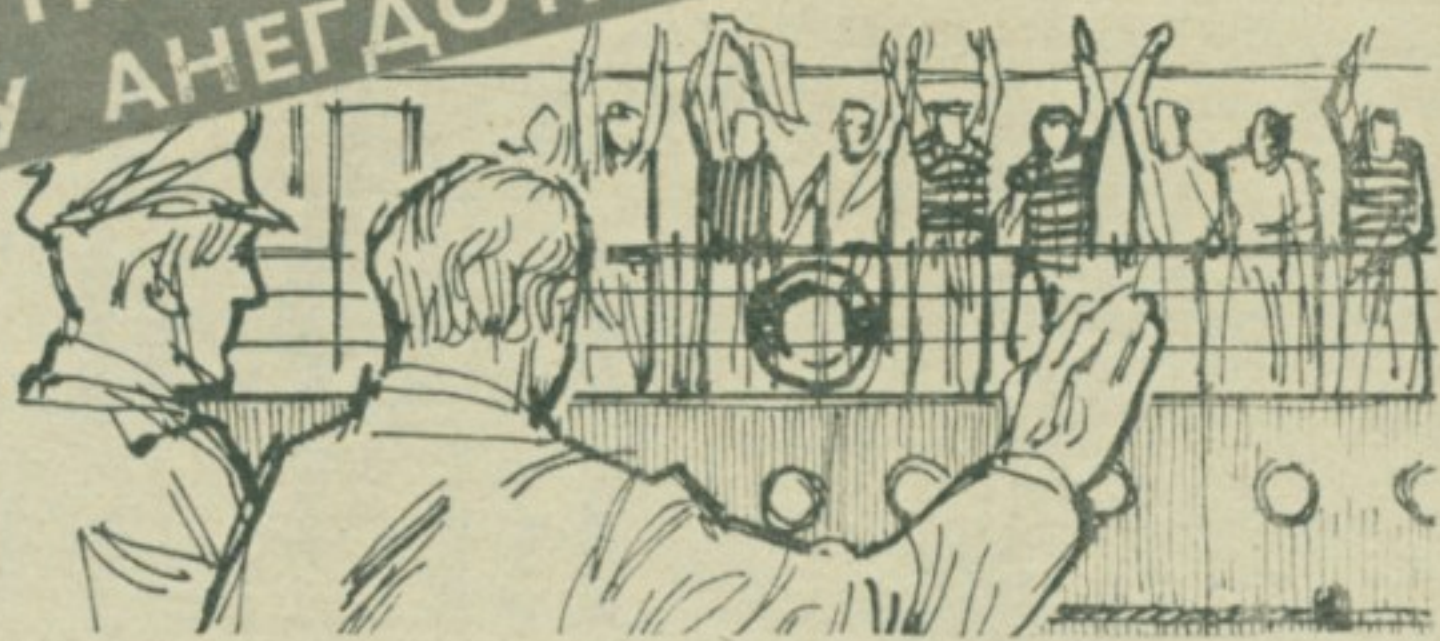
Данашње велесиле рас- полагају флотама од по ви- ше стотина подморница стратешки распоређених у читавом свету. Подморнич- ка ракета највећег домета преваљује растојање од о- ко 56000 морских миља што значи да јој је доступна овака тачка на северној хе- мисфери.

Неки мисле да постојање овако моћних подморнич- ких флота на обе стране умањује ратну опасност. Сигурно је бар да та опас- ност више ни најмање не прети од бојних бродова. „Диносауруси отвореног мо- ра“ углавном се држе оба- ле а није редак случај да су њихов свакодневни оби- лазак адмирални пропусти — туристима.

Б. Д.

ТИТО У АНЕДОТАМА

ПОЗДРАВИО САМ РАДНИКЕ

У преподневној лондонској измаглици, кроз коју се пробијало рано пролећно сунце, плови уз Темзу „Галеб“. Пролази поред стотина фабри- ка и радионица начичканих на обалама ове реке, уз чије су докове усидрени многи бродови свих за- става света.

У не баш блештавом амбијенту, „Галеб“ изазива пажњу својом белином и чистоћом. На капетанској палуби Тито посматра живописни свет велике реке. Радници и морнари прекидају рад и поздрављају југословенског лидера. Тито је отпоздрављао.

Пажњу сарадника који су стајали поред Тита привуче брод са заставом која се не виђа у југо- словенским водама.

— То је брод Франкове Шпаније.

— Ако Вас поздраве, хоћете ли и њима салути- рати? — пита неко од сарадника Тита.

— Зашто не, то су радници. Нема разлога да им не отпоздравим.

Када се „Галеб“ приближио броду, цела посада се нагла на ограду и поче да маше. Тито им одго- вори махањем руке:

— Они су поздравили мене, а ја њих. Сви су они радници, без обзира што су из Франкове Шпа- није... Немају они везе са Франковим режимом... Поздравио сам раднике, а не франковце!

(Из књиге „Тито у анедотама“ Звонка Штаубрингера и Милоја Поповића)

ЛЕТЕО ЈЕ У СМРТ

Мислили су да је шпи- јун. Алкмеид се по- други пут опростио са- животом.

П рича британског на- редника ваздухо- пловства Николе Ал- кмеида заиста је необич- на. Стога и није чудо што су је немачки официри слушали са неверицом.

Догодило се то априла 1944. године у канцелари- ји једног заробљеничког логора близу Франкфурта. Наредник је знао да ње- гова прича не звучи увер- љиво — како човек може пасти са висине од два километра без падобрана и преживети?

Авионски напад у којем је учествовао Алкмеид, стражњи тобџија на ави- ону типа „ланкастер Ф“, збио се једног хладног мартовског дана када је Алкмеид, као и обично, седео шћућурен у туре- ли задњег дела авиона. Ионако узани простор био је толико претрпан да је морао да склони свој па- добран у труп авиона, не- далеко од туреле.

АВИОН У ПЛАМЕНУ

Изнад Берлина енглески бомбардери су улетели у жестоку противавионску ватру. Када је Алкмеидов авион испустио свој смрто- носни терет и упутио се у правцу Енглеске, капет- ан га је упозорио да се

непријатељски ловац на- лази на видiku. Алкмеид је грозничаво почео да гађа Немца запажајући да у узбуђењу ниједан његов метак не стиже на циљ. У том тренутку низ експлозија потресло је „ланкастер“ који се убрзо нашао у пламену.

Видевши да је свако спасавање авиона узалуд- но, пилот је наредио чла- новима посаде да искоче. Алкмеид се упутио кроз труп да узме свој падо- бран, али је тамо затекао пакао. Ватра је беснела свуда око њега и падо- бран, његова једина нада у спас, већ је био захва- њен пламеном. Морао је да донесе брзу одлуку. По- глед му се приковао за црни бездан испод ње- га. Знао је да мора да искочи без падобрана: бо- ље да умре у ваздуху него да изгори!

— Нисам имао осећај да падам — сећао се касније Никола Алкмеид — а хла- дан ваздух је био велико олакшање после пакла у авиону. — Док сам падао, видео сам звезде изнад себе. Само се тога сећам. После сам изгубио свест!

Кад је дошао к себи, болела су га леђа и било му је хладно. У почетку није могао да верује — пао је са висине од два километра и остао жив! Тада је схватио да су га

спасли шума и зима! Ле- жао је у шуми и гледао високе јеле изнад себе. Испреплетане гране убла- жиле су његов пад а снег је омогућио „меко приземљење“.

ДОНАЗ

Покушао је да се по- дигне, али му бол у целом телу није дозволио. Чизме су му биле поцепане, оде- ћа изгорела и у комадићи- ма. Остао је ту да лежи све док Немци нису на- ишли. Помислили су да је Алкмеид шпијун уба- чен на немачку територи- ју, тим пре што је био без падобрана, и одвели га у логор где га је један офи- цир испитивао.

— Пронађите остатке мога „ланкастера!“ Сигу- ран сам да ћете у њему открити изгорели падо- бран и то управо у репу авиона.

Официр је, с немачком педантношћу, истражио крхотине бомбардера и експерти су открили да је Алкмеид говорио истину.

Много касније, после завршетка рата, Алкмеиду је дата потврда о његовом подвигу. Узета је из служ- беног немачког извештаја, а посведочили су и стави- ли свој потпис на њега и неки британски официри који су се налазили у истом логору.

Када је 1481. године зетски владар Иван Црнојевић обновио зетску државу, за њену престоницу је изабрао неприступачно Цетиње, где је подигао свој двор. Седиште чувеног Иван-бега, тако названог у народу, било је готово још 1482. јер се зна да је та година на Цетињу постојала дворска канцеларија. Чим је овај познати владар изградио и манастир, Цетиње је постало световни и духовни центар обновљене државе Црнојевића, касније Црне Горе.

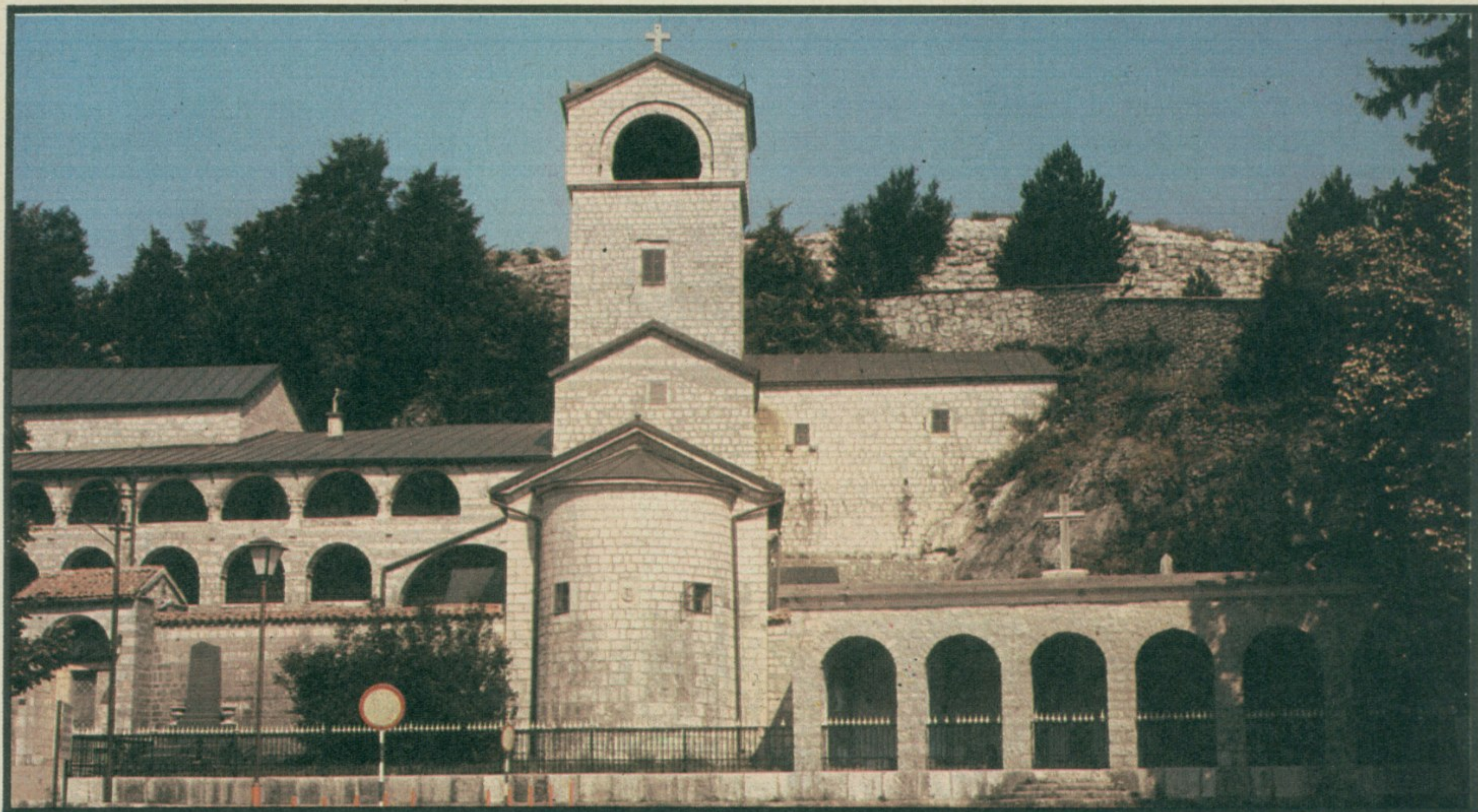
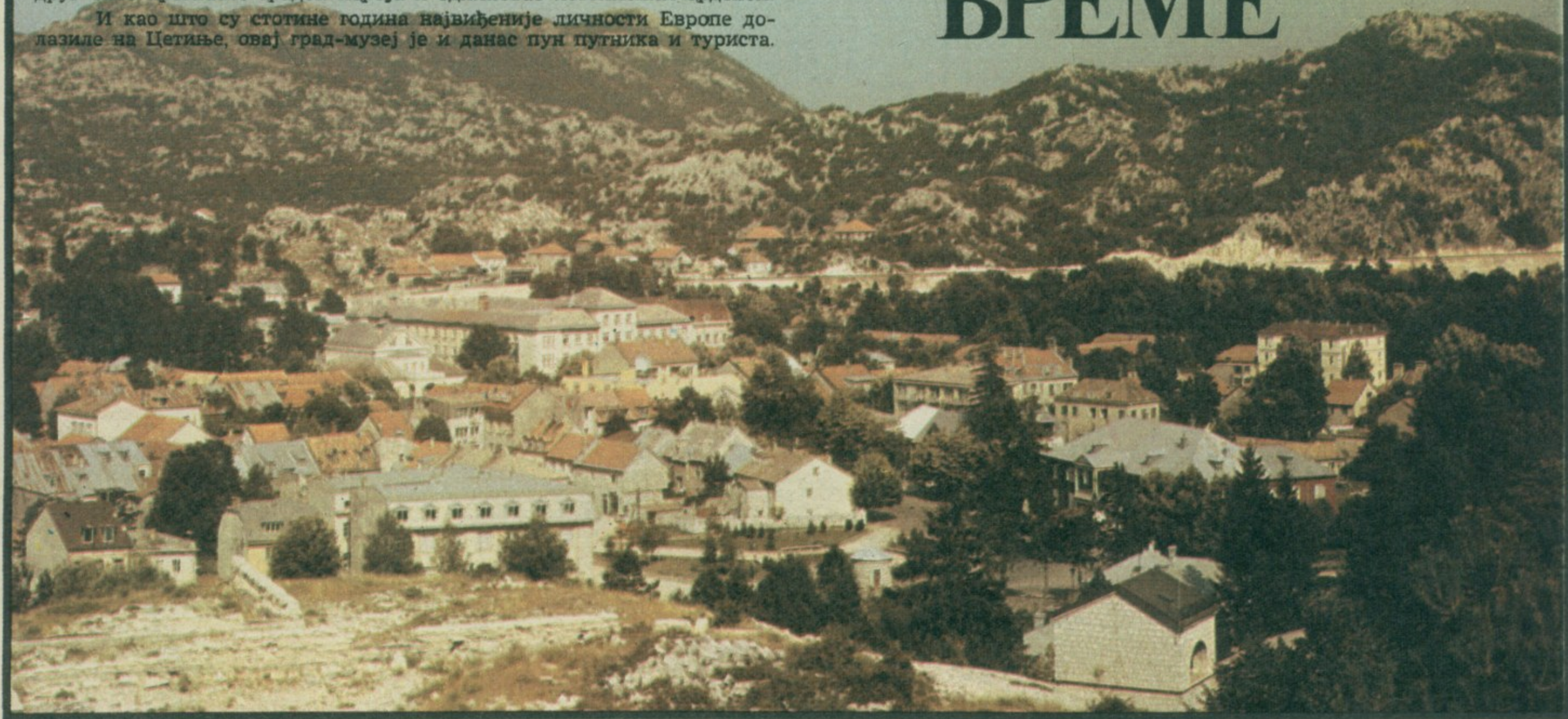
Иако смештено у безводном, крашком пољу, опкољеном неприступачним каменитим брдима, Цетиње је вековима било престоница и град надалеко чувен по својим владарима и јунацима. Вишевековна херојска традиција сачувана је до последњег ослободилачког рата, у којем је Цетиње дало 48 народних хероја. Због тога га је 1975. друг Тито прогласио градом хероја и одликовао истоименим орденом.

И као што су стотине година највиђеније личности Европе долазиле на Цетиње, овај град-музеј је и данас пун путника и туриста.

ПРОШЛОСТ НА УЛИЦАМА ЦЕТИЊА

ГРАД ЈЕ ПОБЕДИО ВРЕМЕ

1

ДВА ПУТА У ПЛАМЕНУ — Први манастир на Цетињу подигао је 1484. Иван Црнојевић. Међутим, када је митрополит Висарион Бајица у страху од Турака, позвао млетачку војску на Цетиње, Турци су 1692. напали и освојили град. Манастир је разорен лагуом који су поставили Млеци, пошто је у њега ушла турска војска на челу са Сулејман-пашом. Митрополит Данило Петровић подигао је 1701. нови манастир, али сад ближе брду, уз саму стену. Али ни он није био поштеђен од Турака и разаран је два пута. У великом походу бо-

санског везира и беглер-бега Нуман-паше Ђуприлића 1714. године на Црну Гору, тешко је страдао и Манастир, али га је митрополит Данило одмах обновио. Седамдесет година касније, 1785. на Цетиње је упао скадарски везир Махмуд-паша Бушатлија и разорио Манастир. Следеће године здање је опет обновљено и отада је мирно од Турака. Ту је раније била и основна школа и полугимназија, а сада се у њему налази ризница са скупоценим одежама, старим књигама и другим вредним културним споменицима.

ТАНАД ОД КРОВА — У овом ниском каменом здању, једном од најстаријих на Цетињу, у чувеној Биљарди, настало је књижевно дело које је нашу литературу уздигло у сам врх светског песништва и културе. То је „Горски вијенац“ најмлађег црногорског владике Петра II Петровића Његоша. Најомиљенији црногорски владар саградио је Биљарду 1838. године за своју резиденцију која се дотад налазила у Цетињском манастиру. Поред Његошевих приватних одаја, у овој згради необичног облика били су смештени тек основни органи државне власти, Сенат, затим перјаници који су били нека врста полиције

и телесна стража. Овде је из Манастира пренесена и Његошева штампарија. Биљарда, која је име добила по надалеко познатом Његошевом билијару, има облик латиничног слова Z и покривена је оловом. Два пута, у недостатку олова за муницију пред најездом Турака, овај кров је претапан у танад за црногорске цефердаре: једном за време Његошеве владавине, а други пут у доба књаза Николе. Кад је саграђен Двор, Биљарда је изгубила улогу владареве резиденције. Реконструисана је 1951. године, приликом стогодишњице Његошеве смрти, и тад су у њу смештени Његошев и Етнографски музеј.

ДВОР ЗА СВА ВРЕМЕНА — Треће године своје педесет осмогодишње владавине, 1863. књаз Никола У Петровић почео је да гради двор за кнегињу Даринку, жену свог претходника књаза Данила. Међутим, четири године касније, кад је ова једноставна грађевина с великим балконом довршена, књаз је одустао од првобитне намере и ту је из Биљарде пренео своју дворску резиденцију. Десете године овог века

Двор је осветљен из тек основане цетињске електричне централе. Кад је 1916. године Црна Гора капитулирала, ово здање преко пута Биљарде престало је да буде Двор, иако га и Цетињани и гости још тако називају. Године 1926. ту је постављен Државни музеј Црне Горе, који је и данас најпосећенија установа на Цетињу.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

данак ДЖУНИ

И муњни Тексашанин из Хју-стона Ед Хорн пожелео је 1974. године да својој породици пружи необично и незаборавно летовање. Још у пролеће те године дао је малу, породичну јакту, стару скоро четврт века, на комплетан ремонт. Када је изишла из бродоградилшта била је као нова, са снажним мотором и свим наутичким инструментима потребним за крстарење океаном. Ед Хорн се са супругом Дајаном и петоро деце укрцао 14. јуна на јакту којом ће сам управљати. По дивном дану заплвили су каналом према Мексичком заливу.

Путовање којем су се четрнаестогодишња Џо, једанаестогодишњи Џералд, годину дана млађи Бил и двоје најмлађе деце, четворогодишња Мелиса и трогодишњи Текс, толико радовали, почело је без иједне сенке, а завршиће се тако да њиховом оцу читав живот неће бити довољан за кајање што је дошао на замисао о крстарењу...

БРОД ТОНЕ!

Осамнаест дана пловили су по мирном мору ивицом Мексичког залива, стигли до Флориде и спремили се на свој први сусрет са „дебелим морем“: до следећег одморишта Тарпон Спирингса требаће им шеснаест сати непрекидне пловидбе. Возиће читаву ноћ, сложили су се отац и мајка, како би у ту, њима непознату луку, приспели по дану, негде пред ручак. Међутим, када је сутон замрачио хоризонт, Џералду је одједном позлило. Мајка му измери температуру: 40,5! Дечак је горео и тресао се у грозници, усред океана, далеко од сваке лекарске помоћи.

Могли су једино да му дају аспирине и замотају га у ћебад. Какав почетак ноћи на мору! Као да се све заварело против њих, одједном и муња обасја до малочас звездано небо. Био је то први наговештај изненадне олује, какве су те у овом делу света. Бродић поче да се љуља.

Били, који је до тада помагао оцу да крмани, пође до кабине у којој је лежао старији брат. Још с врата узвикну:

— Мама, тепих је мокар!

Мајка, забринута у том тренутку највише за болесно дете, само баци поглед и одговори:

— Мора да сам просула чашу када сам му давала лек...

Међутим, вода је очигледно од некуд надирала у кабину и то невероватном брзином, тако да су им стопала за само неколико минута огрезла у њој! Усплахирина, Дајана потрча према пилотском месту да обавести Едија како брод тоне. Готово не верујући, супруг јој повика трудећи се да гласом надјача олују која је све више беснела:

— Трчи, погледај пумпу!

Она послуша: пумпа је радила без грешке, али вода је и даље неумољиво надирала у бродић. Она тада опет појури у кабину у којој је лежао Џералд. Само што је ушла, на њу се сручи гомила конзерви из полица на зиду. Очигледно бродолом је био неизбежан...

УМЕСТО РУКЕ...

Ед је, срећом на време, успео да пошаље позив за помоћ обалској стражи у најближем месту Ст. Пе-

терсбургу. Било је 22 часа и 35 минута а јакта већ допола у води. Најстарија кћи Џо успела је да навуче и надува гумене грудњак за спасавање Мелиси и Тексу, Дајана је исто учинила Џералду који се тресао, а Еди је помогао Билију. На крају је ужетом повезао све чланове породице. Образовали су тако круг у подивљалом, леденом и црном океану...

Море их је бацало тамо-амо и преклапало их, па ипак, нада да ће свакога часа стићи хеликоптер обалне страже за спасавање уливала им је снаге да издрже. Ноћ им се чинила бескрајна, а ништа осим тутњава океана и фијука ветра није наговештавало да неко долази у помоћ.

Пред зору се све смирило и утишало. Са хоризонта се помолила ружичаста сунчана кугла, најављујући леп дан. Најмлађа деца већ су се једва одржавала у будном стању, а ручице и усне модре и утрнуле од зиме биле су знак да неће моћи још дуго да издрже. Велика сестра Џо неуморно им је причала приче и певала, само да не заспе.

Осамнаест дана је породица Хорн безбрижно крстарила Мексичким заливом, док изненада олуја није претворила њихово летовање у кобну авантуру.

Одједном Били, сав преплашен повика:

— Мама, не могу више да пливам, не знам шта ми је!

Џо која је била најближа Билију покуша да га ухвати за руку, али ужаснута примети да уместо ње има само — патрљак! Била је ипак довољно мудра да не врисне,

— То се твој грудњак развезао, ходи к мени...

Она ухвати несрећно дете које због ледене обамрлости читавог организма није ни осетило да је морски пас одгризао део његовог тела!

СУРОВА ИСТИНА

Како тек мора да су били ужаснути пилот спасилачког хидроавиона Џек Арни и његов копилот када су коначно, после толико сати узалудног трагања, у 11,30 угледали у мору пет глава — окружених јатом морских немани!

Породица Хорн била је сасвим на измаку снаге када је зачула зујање хидроавиона: нису више могли ни гласом да дају одушка свом слакшању...

Када су спасиоци успели да их све извуку из мора, убогаљени Били био је у дубокој несвести, а мали Текс сав модар и обамро. Мајка му је, мада и сама изнемогла, давала вештачко дисање, све док лекар није преузео њену улогу, масирајући мало срце које више није имало снаге. Ипак, брзо су стигли до болнице у околини Панама Ситија, у Флориди.

Несрећни родитељи најбрже су се опоравили. Дајана која је у читавој несрећи показала толико храбрости и присебности и сада је желела да погледа истини у очи. Захтевала је од лекара да јој каже у каквом стању су деца, нарочито Били и мали Текс. Он с муком изусти:

— Мораћу да вам кажем веома сурову истину. На жалост, обојица су подлегла још на путу за болницу...

Дајана и Еди су пали на кауч у ординацији. Неми и бледи, настојали су да задрже сузе и победе бол. У њиховој до тада срећној породици настала је страшна празнина.

Нешто ће ипак умањити њихову велику тугу: Дајана је и не знајући, у тренутку кобне авантуре на океану, очекивала дете па се у марту следеће године родио синчић, а шеснаест месеци доцније и кћер. У породици Хорн опет је било петоро деце!

До данас је ипак остало неразјашњено како то да су морски пси напали само Билија и зашто је бродић потонуо тако нагло. Један искусан капетан убеђен је да су за то криви оштри подводни спурови који су просто распарали икољку маленог пловила.

М. К

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

СТРАШНА ИСТОРИЈА ФОСФОРА

Пред крај 17. века један немачки апотекар почео је, уз велику рекламу, да продаје некакве „светлеће пилуле“. Одишта су светлеле у мраку, а изумитељ их је препоручивао као средство за умирење stomачних грчева, напада астме, костобоље и симптома тетануса. Нови лек показао се исувише моћан: наведене, као усталом и све друге болести, нестајале су као руком однесене али — заједно с болесником!

Наиме, свака пилула садржала је 200 грама новопронађеног елемента фосфора.

ДВОСТРУКО ЧУВАНА ТАЈНА

Завист, сплетке и мистерија окружују откриће светлећег елемента. Чак се ни датум не зна пошто је проналазач фосфора, хамбуршки алхемичар Хениг Брант, неколико година чувао тајну. Вест о новој, чаробној супстанци која сабласно светлуца у мраку ипак је процурила око 1675. године и фармацијски пруског двора Јохан Кункел „притиснуо“ је Бранта да открије тајну њеног добијања. Овај се најпре опирао, али је потом пакосно продао своје знање Кункеловом пријатељу Данијелу Крафту за 200 талира, своту данас вредну око 15000 динара.

Крафт је смео кренути на пут по европским престоницама да прикаже „чудо“. Тако је узорак фосфора донео и у Лондон где је његово необично својство 1677. године демонстрирао краљу Чарлсу II. Том приликом, чувени енглески хемичар Роберт Бојл покушао је од Крафта да извуче тајну. Овај најпре није хтео ни да чује али је касније, у замену за неке Бојлове информације, изустиио толико да елемент потиче из „нечега у људском телу“.

Данас знамо да је фосфор један од елемената неопходних за живот и да га је Бојл могао пронаћи у било ком делу живе материје. Сам проналазач Брант употребио је испарења урина: загревањем на великој температури добио је фосфорну пару коју је потом згуснуо у меку белу материју.

Тако је настао нови фосфор, елемент који је унапредио знања хемичара, а многе лаике послао на „онај свет“. Новим су га звали јер су алхемичари пре тога исто име давали разним супстанцама које без загревања светле у мраку. Сковали су га од грчких речи »fos« и »fogos« („носилац светлости“). Рани хемичари знали су за разне „фосфоре“: свице, трулу рибу, болоњски камен (светлећи баријумсулфатни минерал) и Бодуенов камен (фосфоресцентни калцијум

СУПА СВЕТЛИ У МРАКУ

нитрат откривен 1668. године). Нови светлећи елемент засенио је остале и заувек преотео име „фосфор“.

И поред свог уложеног труда, Бојлу и његовом помоћнику Амброзу Годфрију није полазило за руком да добију фосфор из урина за који су с правом закључили да је оно „нешто у људском телу“ што је загонетно наговестио Крафт. Тек када је Годфри посетио Немачку и тамо се подробно распитао, сазнали су да је за жељену реакцију потребна врло висока температура. Захваљујући том открићу, успели су да издвоје елемент који је Бојл назвао „ноктилуца“ („ноћна светлост“).

И Бојл је желео да добијање фосфора остане тајна па је 14. октобра 1680. године депонован формулу код Краљевског научног

друштва у запечаћеној конверти која се није смела отворати пре његове смрти. Садржај конверте објављен је месец дана пошто Бојл више није био међу живима, јануара 1692. године.

СМРТ НА РЕЦЕПТ

Прве жртве фосфора пале су у Немачкој, земљи његовог открића.

Још пре но што је 1677. године отпловио за Лондон, Крафт је дао свом пријатељу апотекару Кункелу исто половишно обавештење какво је касније дао Бојлу. Сазнавши тако да фосфор потиче из „нечега у људском телу“ Кункел се бадио на посао и за шест месеци „заробио“ нови еле-

мент. Пошто је био апотекар, дакле, трговац, одмах је смислио како да ствар уновчи па је почео да продаје кобне „светлеће пилуле“. Лек је једно време био врло тражен и до масовног тровања није дошло, вероватно, само зато што многи нису гутали пилуле одмах те је фосфор стижао да се путем оксидације претвори у безопасни фосфат.

Али, у праву моду фосфор је ушао тек 1779. године када га је немачки хемичар Хенсинг пронашао у можданом ткиву. Одмах је рођена теорија о вези између фосфора и интелигенције: сматрало се да глупаци имају премало овог елемента у глави, а да претерана количина изазива лудило, док једино права мера омогућује бистар ум!

Ко је хтео да буде памет-

Веровање у везу између фосфора и интелигенције навело је у 19. веку неке несрећнике да гутају главе палидрваца. Разочарање је било велико а цена експеримента - смрт.

нији сада се придружио војсци људи који су већ узимали фосфор из других разлога. Иако никоме никада није помогао, овај опасни „лек“ издавао се болесницима читавих 250 година — све до после другог светског рата.

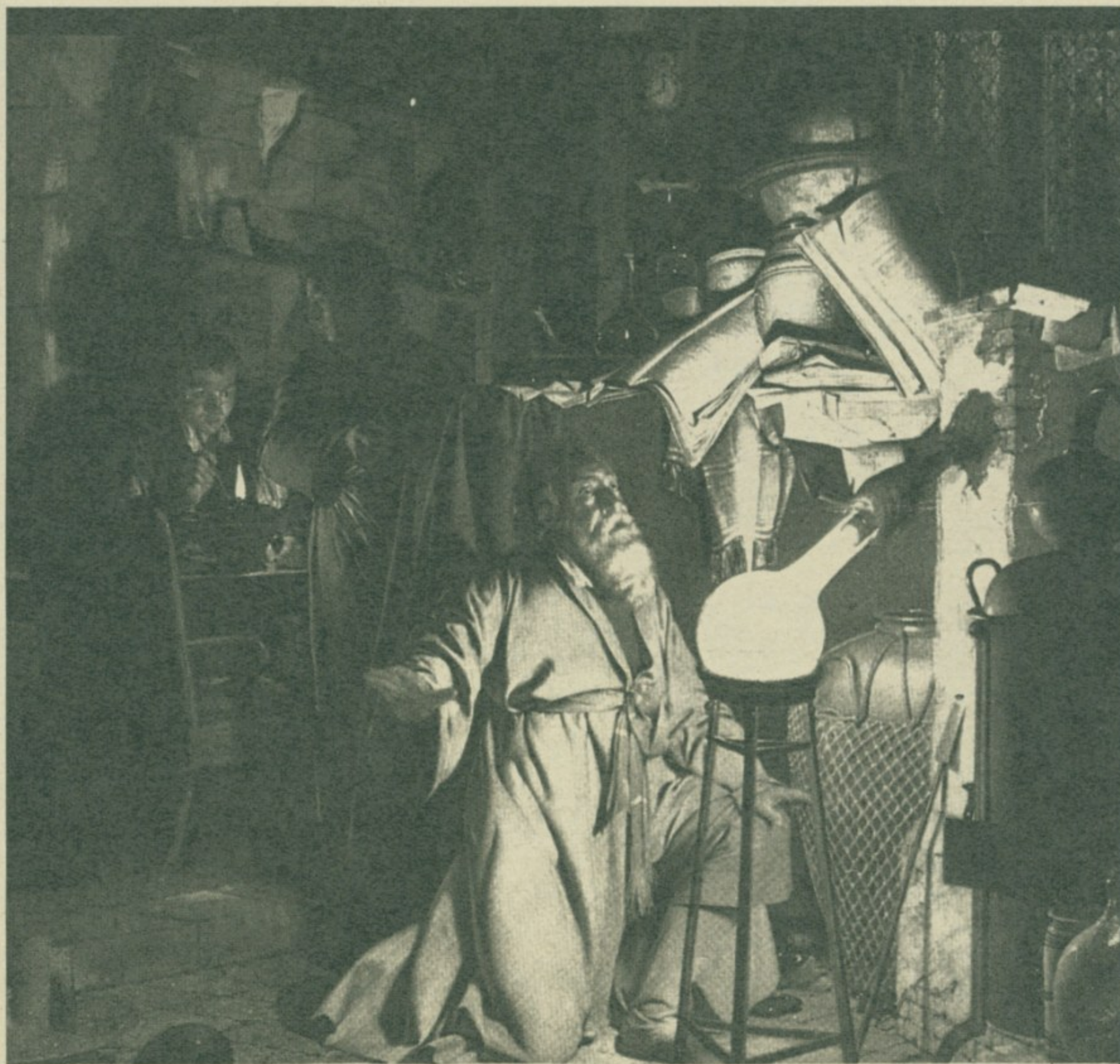
Смрт се у 18. веку издвала на рецепт, а у 19. се већ нашла при руци у сваком домаћинству захваљујући масовној производњи фосфора. Он се претходно добијао из животињског измета у малим количинама довољним тадашњим хемичарима и физичарима. Али, 1769. године шведски минералог и хемичар Јохан Ган открио је да се кости углавном састоје од калцијум фосфата. Ово откриће објавио је следеће године његов пријатељ и сарадник Шведанин Карл Вилхелм Шеде заједно са формулом помоћу које је добијао фосфор из пепела костију. Донекле измењен, тај метод постао је основа новонастале индустрије фосфора.

ЖРТВЕ ЛУЦИФЕРА

Фосфор је ушао у домаћинства у облику шибице. Прве су се појавиле 1780. године; воштана палидрваца са главом од белог фосфора продавала су се затворена и запечаћена стакленим цевима. Разбијањем стакла фосфор је долазио у додир с ваздухом и палио се. Незгода је била у томе што би се то често догађало случајно, на непредвиђеном месту, па би зачас плануо пожар.

Шибице какве знамо данас, први је направио енглески хемичар Џон Вокер 1826. године. Назвао их је „луцифери“ по латинским речима истог значења као и грчка кованица: „носилац светлости“.

Вокерова палидрваца није имала добру продају јер су им главе биле од тешко запаљивог сулфида антимо-на. Шибице су постале одиста популарне тек после 1831. године када је сулфид антимо-на замењен фосфором. Глава палидрваца садржала је око 2 милиграма

Овано је енглески сликар Џозеф Рајт замислио тренутан отприлика фосфора у лабораторији алхемичара Хенига Бранта.

фосфора и била је премазана лепком који је састојке повезивао и уједно штитио од ваздуха. Шибица се могла креснути било где: чим би заштитни слој лепка отпао долазило је до оксидације и пламена.

„Фосфорни луцифери“ имали су две опаке особине: били су крајње отровни и лако су се могли случајно запалити. Прва опасност отклоњена је тако што је бели фосфор замењен далеко безбеднијим црвеним фосфором, а други проблем решио је Швед Јон Лундстром, изумитељ такозване сигурносне шибице. Он је издвојио изазивач оксидације и премазао њиме страну кутије тако да се сада шибица могла запалити само кресањем о тај премаз. Сигурносне шибице дошле су на свет још 1855. године али су биле скупље те су опаким „луцифери“, на нес-

дела око 45 динара! Обедовали су не прекидајући по сао.

ПАЦОВИ И ЉУДИ

У 19. веку око 12 људи годишње умирало је од тровања „луциферима“. Половина су била самоубиства, четвртина убиства, а остало несрећни случајеви, не рачунајући тровање у фабрикама. Потапање главе палидрвца у чашу вина или ракије био је један од честих начина на које се справљао смртоносни напиток.

Вероване у везу између фосфора и интелигенције навело је неке несрећнике да једу фосфор са шибица како би повећали умну способност. Разочарање је било окрутно, а цена експеримента смрт. Најзад, 1906. године, „луцифери“ су забрањени међународним споразумом и тржиштем су завадале сигурносне шибице.

На жалост, бели фосфор је и даље био при руци злонамерном грађанину који би наурио да се отресе неког од својих ближњих. Још тридесетих година прошлог века паства од мекиња са 4 посто фосфора почела је да се употребљава за тровање пацова. Пошто се налазила у слободној продаји, често је служила и за међуљудске обрачуне. Забрањена је тек 1963. године као суров отров — чак и за пацове.

Лекари су лако препознали тровање фосфором по мирису који је подсећао на бели лук и неутољивој жеђи пацијента, али се за спас мало могло учинити. Чак ни данас нема противсредстава за ову врсту отрова. Срећом, убице је често одавао јак мирис отрова намењеног жртви, а у Енглеској је забележен и редак случај човека који се спасао захваљујући једном другом својству фосфора: носећи тањир супе из кухиње у трпезарију при метио је како течност светли у мраку!

Намамити жртву да прогута фосфор можда није било лако али, ако би тај део операције „срећно“ прошао, убица је могао рачунати на то да ће судски вештачи тешко доказати присуство фосфора у телу. Због брзе хидролизе у фосфит и фосфат било је готово немогуће открити га чак и у телима самоубица за које се знало да су узели одређену количину пацовског отрова.

НОКТЕЛ ЗАХВАЛНОСТИ

Педесетих година овог века на северу Енглеске дошло је до таласа убистава пацовским отровом. Два случаја остала су чувена по судском вештачењу.

Априла 1953. године нека Луиза Мери филд примила

је на стан стару госпођу по имену Рикетс. Ускоро потом ова је Луиза лакомислено открила да јој је у тестаменту оставила сву своју имовину, између осталог и примамљиву своту новца. Луиза је ту великодушност узвратила тако што је госпођу Рикетс почела редовно да позива на коктеле од рума и пацовског отрова. У телу покојне станарке није откривен фосфор, али је зато пронађена паства од мекиња која је представљала довољан доказ.

Марта 1958. године 66-го-

дишња Мери Вилсон из енглеског града Лидса проглашена је кривом за убиство два мужа. У овом случају занимљиво је то што су судски вештачи у оба леша пронашли фосфор — и у посмртним остацима првог супруга који је сахрањен читаву годину дана раније. Оба покојника почивала су у херметички затвореним ковчезима чиме је спречена оксидација фосфора у организму.

Био је то велики успех. На срећу, ово искуство убрзо је постало бескорисно јер је фосфорни отров за пацове повучен из продаје. Престала су, како их је

штампа назвала, „фосфорна убиства“.

Елементарни фосфор одиграо је важну улогу у развоју хемије јер је послужио за добијање многих корисних једињења, али је била лудост пустити га да „умакне“ из лабораторије међу обичан свет. Данас је фосфор поново у кавезу, укротен. Али, када је тај кавез железнички вагон-цистерна у коме се фосфор превози у растопљеном стању, као што се то ради у неким земљама, звер се лако може поново наћи на слободи.

Б. Д.

ОКТОПОД У ПУСТИЊИ

ДОМОРОЦИ ОВУ ЧУДЕСНУ БИЉКУ ЗОВУ Н'ТУМБО. ТВРДЕ ДА ЖИВИ И ДО СТО ГОДИНА САМО СА ДВА ЛИСТА.

Камиле су споро преваљивале пут, а биљка у даљини се све јасније оцртавала. Изгледала је као нека морска неман, попут зеленог октопада, који раширених крака чека плен.

НЕМАН НА ПЕСКУ

Кад су након добар сат времена стигли до биљке, остали чланови каравана су је тек сад први пут опазили.

Фридрих Велвич је сјахао и клекнуо на песак да изблиза види „неман“.

— Бојао сам се да је додирнем — записао је касније — у страху да ће фантастична слика нестати, да ће ме пробудити и уверити како сањам.

Пред ботаничарем се испружила чудесна пустињска биљка са свега два листа, сваки дуг око три метра. Листови су по дужини разрезани на много делова и изгледа да их, у ствари, има више. Леже смотани на песку — заиста као кракови неког великог октопада.

Наш земљак је зашао међу листове и у средини, откуд су се унаоколо пружали, установио да се налази стабло, дрвенасти грм који у први мах подсећа на големи цвет сунцокрета.

Међу домороцима у Анголи чланови експедиције сазнали су да ову чудесну биљку зову н'тумбо, да живи и до 100 година, а све време има свега два листа.

Велвич је у писму које је одмах, у лето 1860, послао у Лондон да обавести о овом открићу, предложио.

— Знаш да та биљка није досад описана и мислим да бисмо јој могли дати име тумбоа.

Ипак, биљка је по њему названа Велвичија (Welwitschia) што на латинском значи дивна, чудесна.

Словенац Фридрих Велвич иако је у Бечу дипломирао медицину, у слободним тренуцима више се занимао за ботанику. По завршетку студија одлази у Португалију где је у Лисабону именован за управитеља ботаничког врта.

Боравио је више година у Африци са разним експедицијама којима је португалска влада давала задатак да у колонијама истражују биљни свет.

Последњих десет година живота провео је у Лондону где је и умро 1872. године. На његовом надгробном споменику исколесана је слика биљке коју је открио у пустињи Калахари, на далеком и врелом афричком тлу.

Д. К.

Један од „фосфорних убица“, Енглескиња Мери Вилсон.

рећу, остали у употреби још много деценија.

Најчешће жртве били су радници који су производили фосфор и палидрвца. Тровање фосфорним испирињима, болест звана „фосфорна вилица“, почињала је зубобољом и ранама у устима, а потом би страдали зуби и десни. Квар се ширио све док не би иструле читава доња вилица. Отворене ране лако су се загађивале и смрт од сепсе била је уобичајен свршетак.

Иако се вест о трагичним жртвама „фосфорне вилице“ брзо прочула, послодавци, нарочито енглески, упуно су се борили против конкуренције сигурносних шибица. Како би своје продавали по бателним ценама, приморавали су раднике да раде прековремено и исплаћивали им мршаве наднице. Није био редак случај да жена са двоје деце испод 9 година старости ради по 16 сати за заједничку дневну надницу која би према данашњим ценама вре-

ЉУДИ КОЈИ СУ МЕЊАЛИ СВЕТ

НЕЋУ У РАТ!

рашњав и ознојен гласник зауставио је коња испред улаза у једну вилу изван Рима и затражио да га хитно приме. У његовом гласу, храпавом од жеђи, осећало се да је реч о нечем веома важном и да му се много жури. Пустили су га унутра.

Гласник је прошао кроз вилу и упутио се попличаном стазом према старијем човеку, нагнутом над брижљиво обрађене леје са разним биљем. Био је то Гален — један од најчувенијих људи свог времена —

а од биља које је дестилисао или сушио, справљао је мелеме и лекове по којима се прославио и остао чак и у наредних петнаест столећа непревазиђени лекар и фармацеут. Гласник му пружи папирни свитак и објасни:

— Доносим поруку од императора Марка Аурелија.

РАЗОЧАРАО ЗЛУРАДЕ

Марко Аурелије (121—180) владао је Римом од 161. године. У вре-

ме када је његов гласник дојахао чувеном лекару, овај император познат по својој мудрости, умерености па чак и стоицизму, водио је дуготрајне ратове са Германима који су без престанка угрожавали римске границе. Управо се спремао у нови поход и, као много пута до тада, захтевао да Гален пође са њим и вида му ране.

Лекар мирно прочита поруку, а затим написа одговор и пружи га гласнику. Овај је мало оклевао, па упита као да му није јасно:

— Зар нећете поћи са мном?

Гален одговори:

— За сада још нећу у Рим. Уосталом, у мојој поруци све јасно пише.

Пружио је љубазно руку збуњеном гласнику и испратио га уз смешак. Овај ободе коња и појури у царску палату.

На вест да је Гален одбио да пође као лекар и хирург са војском, у римским круговима завлада узбуђење. Одбити захтев императора било је нешто сасвим неуобичајено и — знало се да за такав поступак следи тешка казна. Поједини Аурелијеви саветници то су чак и затражили, а било је доста улицица који су се унапред радовали ономе што ће снаћи Галена, зато што је био близак цару и што су љубоморно желели да га уклоне.

Марко Аурелије је одложио Галенов одговор, замислио се мало, па узвикнуо:

— Како је тај Гален mudar! Разуме се да је боље да не пође са мном...

Ствар је разјашњена када је Аурелије прочитао садржај лекарског писма. У њему је стајало да би за Рим било боље да он не иде на пут и буде крај Аурелијевог сина, који мора бити у доброј физичкој и психичкој кондицији да преузме тешке и одговорне дужности императора у случају да се оцу на бојном пољу догоди какво зло. Аурелије је потпуно прихватио овај разлог. Тако је Гален постигао оно што је желео: да остане ту, окружен својим биљкама и да се на миру посвети научном истраживачком раду. Ратовања и лечења рана било му је доста...

НЕУМОРНИ ПУТНИК

Гален је био Грк из Мале Азије. Родио се 121. године у древном граду Пергаму, чувеном по једној од највећих античких библиотека. Медицину је почео да изучава када му је било 16 година и одмах се одушевио радовима и мишљу до тада најчувенијег лекара, Хипократа из 5. и 4. века пре н.е. Хипократова су начела налагала да лекар стално путује, креће се и посматра, а затим брижљиво описује све што запази код здравих и болесних људи.

Тим стопама пошао је и Гален: пропутао је Грчку и Феникију, Крит и Кипар. Његово присуство било је забележено и у тада чувеној Александријској медицинској школи, у којој је држао предавање о људском скелету — тада је то за науку била сензационална новост.

Гален је био неуморан истражи-

Када му је лечења рана било доста, Гален је одбио позив Марка Аурелија. Сви су очекивали савроју казну за непослушност, али...

— Доносим поруку од императора!

Године 191. у Риму је буннуо велики пожар. Тако је страдала и већина дела славног ленара.

вач. Своја знања употпуњавао је сталним секцирањем животиња, за мртво људско тело то је било и у античка времена нешто недопуштено. Стога и није чудо што је за тадашње лекаре — па и вековима доцније — анатомија ипак остала велика непознаница. Тако су по Галеновом учењу, људским организмом струјала четири сока: крв, слуз, црна и жута жуч, а од њихове мере зависило је да ли ће човек бити здрав или болестан...

Када је Гален дошао у Рим и у њему се коначно настанио, постојало је у овом граду више медицинских школа. Оне су окупљале лекаре — истомишљенике, то је и био услов да неко од њих уђе у

школу. На тако нешто Пергамац није ни помишљао: његова је мисао била сувише независна да би се потчинила било каквој шеми.

ДРАГОЦЕНИ СВИЦИ — ИЗГОРЕЛИ!

Глас о Галеновој вештини справљања лекова и о његовом огромном знању брзо се раширио градом на седам брежуљака, па је доспео и до самог Марка Аурелија. Тако је почело пријатељство између њих, тако је Гален постао лекар који је императора пратио на свим походима. Али, дошло је време када Гален више није желео

да губи ни часа од научног рада — онда када је послао писмо које је толико узбудило духове око Аурелија.

Међутим, пошто му је цар дозволио да остане у Риму, Гален је прионуо на посао.

И до тада је марљиво бележио све резултате до којих је дошао, а од тада и више. За живота — а он је био много дужи од просечног века Римљана у то време који је износио свега 28 година — написао је преко стотину дела!

На жалост, 191. године избио је у Риму велики пожар који је захватио и Галеново боравиште, па је тако већина његових свитака заувек изгубљена. Галенова мисао,

додуше, сачувала се кроз дела његових следбеника и ученика. Али, као што у таквим случајевима обично бива, они су мењали његово учење према својим схватањима, па тако никада нећемо бити сигурни шта је од тада припадало великом лекару, а шта њима. Ипак, Галенови су радови и много допније, у средњовековној Европи, били главни извор медицинских знања — могло би се рећи до појаве Енглеза Харвеја који је у 16. веку први скицирао крвоток.

Гален је умро у Риму 199. године, после пуних седам деценија живота. Надживео је свог такође великог вршњака Марка Аурелија...

М. К.

КРИМАТИ ЗАКОН БЕЗ МИЛОСТИ

НЕПИСАНА ПРАВИЛА У ПОНАШАЊУ МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА СУ ВРЛО СТРОГА И ТЕШКО ОНОМ КО ИХ СЕ НЕ ПРИДРЖАВА.

С ловачком пушком о рамену, човек је лагано корачао уском стазом између високих јела и борова. Шума је била планинска, прошарана брежама и храстовима, а све то је прави рај за тетреба глухана, ретку и необичну птицу. Лов на велику птицу, сигурно једну од најлепших, изазов је за сваког ловца: довољно је видети тетребову љубавну игру, па да се човек занесе и стане као опчињен. А испуњен тетреб, који најчешће страда баш због свог љубавног заноса, трофеј је којим се може похвалити само понеки ловац.

Међутим, човек који је ишао кроз шуму, напето очекујући да чује тетребов љубавни зов, није ни слутно да ће случајно бити сведок необичној појави у животињском свету.

ГДЕ ЈЕ ЛОВИНА?

Кад је избио на један мали пропланак, окружен стаблима борова и прекривен опалим иглицама као меким ћилимом, ловац је изненада стао: на двадесетак метара од њега једна лисица је с муком вукла великог, убијеног тетреба. Птица је била тешка најмање десет килограма и лија је безуспешно покушавала да је одвуче у своју јазбину.

Човек је стајао без покрета, очекујући шта ће се догодити. Иако је био искусан ловац, који је дотада видео ретке и чудне прилике међу животињама, није могао ни претпо-

ставити да ће бити очевидац пријатељске међусобне помоћи једне лисице према другој.

Занета пленом, звер није осетила да сваки њен покрет будно прате два људска ока. Изненада је оставила тетреба на земљу и изгубила се у шуми.

Ловац је искористио тренутак, притрчао и крупну птицу стрпао у своју торбу, а затим се брзо повукао међу стабла, желећи да види да ли ће се лисица вратити. И заиста, за неколико тренутака, опрезно њушећи ваздух, лија се опет појавила на пропланку. Али, сад није била сама, за њом се прикрадала још једна риба, дугорепа зверка исте врсте.

Лисице су узнемирено трчкарале по пропланку, ревносно њушале сваки део и пажљиво тражиле улов који је ненадано нестао. А онда се догодило нешто чудно, што је скривеног посматрача веома изненадило: осећајући, вероватно, да је преварена, лисица која је дошла да помогне у ношењу пле-на, бесно је напала своју другарицу. Уместо заједничке гозбе, избио је прави, крвави окршај; прва лисица је савила реп и по-бегла.

КРИВ ЈЕ СТРАЖАР

Овај ловац је видео догађај који показује да су у праву неки научници кад тврде да дивље животиње уопште нису дивље, већ да се у својим међусобним односима понаша-

ју по неким утврђеним правилима. Ти неписани закони који међу њима владају веома су строги и немају милости за преступнике, јер се њима обезбеђује живот и опстанак читаве врсте.

Познато је да готово све животиње које живе у дружинама постављају стражара око свог ловишта или простора где се хра-

да пази на безбедност целог јата није своју дужност обављала по свим правилима строге стражарске службе: погрешила је и пропустила да грактањем опомене саплеменике да им се приближава сељак с пушком.

Одјекнуо је пуцањ и не колико врана остало је не покретно на земљи. Остале су се уплашено гракћу-

ганизован, са строго одређеним правилима, али где се такође редовно поштује и закон јачег и искуснијег. Зато се за вођу увек бира најснажнији члан јата или чопора. Међутим, погрешно је и мислити да он, захваљујући свом положају, ужива и живи на рачун других. Зоолози су непобитно утврдили да је у свакој животињској групи најтеже баш предвођици. Јер, они које он предводи и брани у случају опасности, неће му, и поред свих залагања и заслуга, опростити ни најмању грешку и несавесност. Ако изгуби поверење, сигурно ће бити смењен, а код неких врста животиња тешко кажњен, понекад и смрћу.

Један научник који се бавио проучавањем живота птица, нарочито селица, оставио је записано сведочанство о брзом свргавању вође јата дивљих гусака.

У облику познатог „клина“, јато дивљих гусака летело је за ове птице необично ниско изнад једног села. Кад су се нашле тачно изнад дворишта неке фарме, њен власник је опалио из пушке и оборио две гуске, а остале су муњевито полетеле на већу висину.

И — горе је почео кратак, али беспштедан обрачун: неколико птица љутито је насрнуло на великог гусана ксји је дотада летео на челу јата и он се одмах повукао на зачеље. Предвођица који је одређивао пут целог јата навео га је ниско над село, где су две гуске погинуле. За то је одмах кажњен и смењен, а његово место је убрзо заузео други гусан.

И. Л.

не. Али, бити стражар није нимало лако нити без одговорности.

Јато врана спустило се на кукурузно поље и гладно навалило на зрело зрнечје. Наравно, постављен је и стражар, али он није суделовао у пљачки, већ је с врха оближњег дрвета осматрао околину. Међутим, врана одређена

ћи винуде у ваздух. Тада се збило нешто необично: и поред страха и журбе, десетак врана се одвојило од јата и љутито напало врану-стражара. Крвав и кажњен, несавесни чувар је остао сам, одбачен од јата које је одлетело.

Живот животиња које се окупљају у јата, чопоре или крда је увек добро ор-

КАЛИФОРНИЈА УОЧИ ЗЕМЉОТРЕСА

„До катастрофе ће сигурно доћи. Једино се не зна када. Под нашим ногама откуцава бомба са сатним механизмом...“ — говоре амерички геофизичари. По њиховом мишљењу, Сан Франциско, Лос Анђелес и још неки кали-

форнијски градови налазе се у рејону гигантске подземне пукотине дугачке око 1000 км, чији се крајеви померају. То померање ће у будућности, тврде они, изазвати земљотрес огромне разорне моћи.

У калифорнијском обал-

ском појасу се дневно забележи до пет слабијих потреса, а у централној Калифорнији и до десет. Од тих потреса се често квари далеководне цеви, деформишу се железничке шине, пуцају ауто-путеви. Становници ових крајева су се већ привикли на њихање слика по зидовима и не придају тој појави нарочиту пажњу. Међутим, бојазан научника расте.

Пре седамдесет година Сан Франциско, један од најлепших градова света, био је разорен страшним земљотресом, иза кога је

избио пожар. Погинуло је много људи.

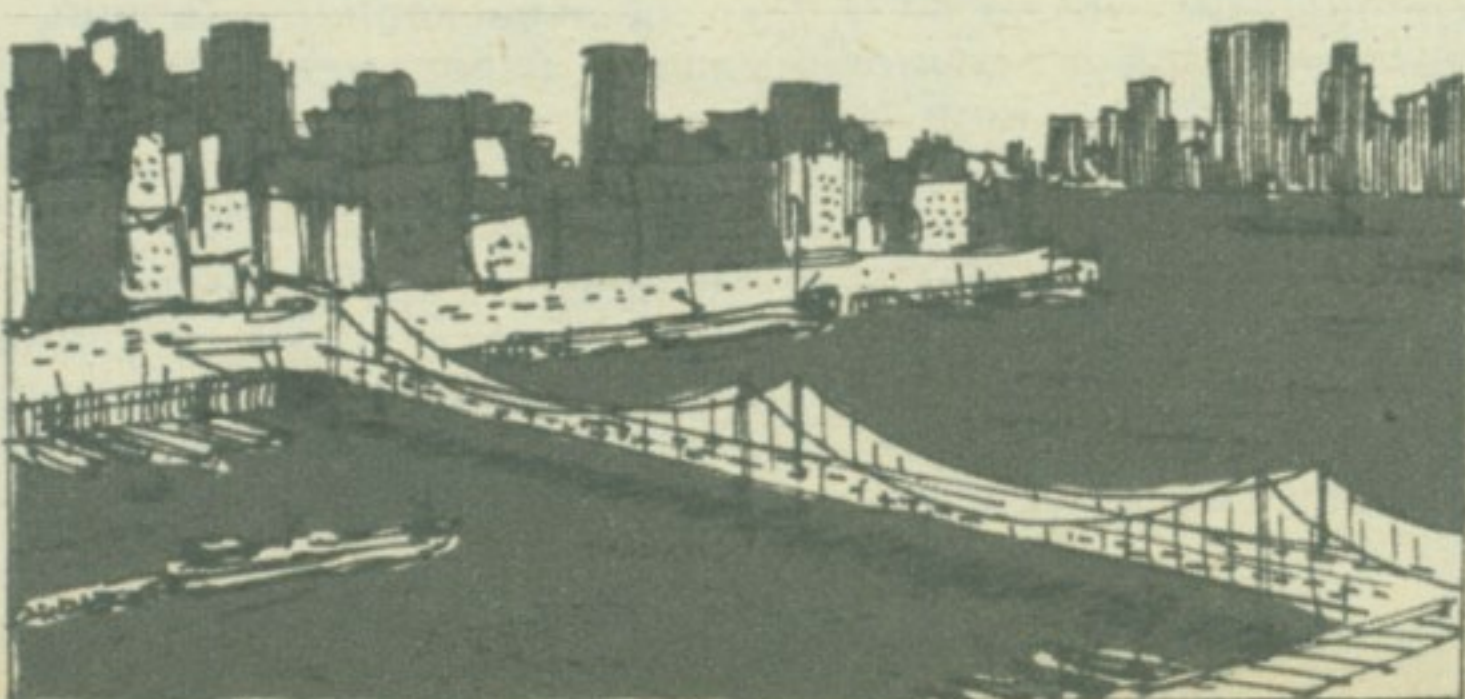
Геофизичари тврде да се сличне појаве дешавају приближно сваких педесет година. А свака година преко тог рока увећава предстојећу катастрофу. Многи стручњаци сматрају да ће се она догодити до 1980. године. Међутим, тим прогнозама се не даје већи публицитет, јер би и најмања паника унела велике пометње у економику Калифорније.

Шта ће се догодити ако Калифорнију задеси земљотрес јачине 8 степени Рихтерове скале? Амерички стручњаци су поку-

шали да израчунају могућу штету коју би та елементарна непогода изазвала. Погинуло би десет хиљада људи, а четрдесет хиљада би било рањено. Материјална штета би износила неколико стотина милиона долара.

Нарочиту опасност представља рушење брана, изграђених око залива. Потребно је приметити да су сто година раније колеге данашњих научника предвиделе могућност земљотреса и чак су саветовали примену одговарајућих мера предострожности. Међутим, документи са тим пројектима и предлозима су — изгорели за време земљотреса у Сан Франциску 1906. године.

М. М.

ПОЋИТЕ НА ИСТРАЖИВАЧКО ПУТОВАЊЕ У ПОЗНАТИ СВЕТ НЕПОЗНАТОГ

ПРИРОДА-ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

— хиљаду чуда природе —

ЧУДЕСНЕ ТАЈНЕ ПРИРОДЕ ОПИСАНЕ У ОВОЈ КЊИЗИ ЧЕКАЈУ ДА ИХ ОТКРИЈЕТЕ

Ова изванредно опремљена књига, са 600 илустрација у боји, од којих су многе бисери уметничке фотографије, мирне душе могла би се назвати ИЛУСТРОВАНОМ ЕНЦИКЛОПЕДИЈОМ ПРИРОДЕ.

Разумљивим и занимљиво писаним текстовима, заснованим на најновијим сазнањима биологије, ова је књига јединствени водич кроз живописни и шаролики живот у природи у различитим његовим облицима и у његовом неизмерном богатству.

Ова свакидашња књига увешће вас у тајне природе и сазнаћете шта се све догађа:

- у тишини морских дубина
- у пустињи
- у прашуми
- у тундри
- у поларним областима
- у четири годишња доба — пролеће, јесен, лето и зиму
- шта значи вода као основни услов и покретач живота
- како циновски прашумски цветови опојног мириса служе као замке
- како су велике природне грађевине изграђене од ситних корала
- како говоре пчеле
- да је гепард најбржа животиња — достиже брзину 100 км на час
- да је плави кит највећа животиња свих времена, са срцем од 600 кг

Сазнаћете и низ других занимљивости које је могло да открије само електронско око фото-апарата.

КЊИГА ЋЕ КОРИСНО ПОСЛУЖИТИ И СВИМ УЧЕНИЦИМА јер ће им унапред олакшати учење и побудити интересовање за проширивањем знања, а **НАСТАВНИЦИМА И ПРОФЕСОРИМА** као користан приручник за припремање наставе или у току саме наставе.

Књига је штампана ћирилицом на 480 страна, великог енциклопедијског формата, богато технички опремљена, у тврдом повезу с пластифицираним заштитним омотом, са 600 илустрација у боји, схема, цртежа и индексом на крају књиге.

ЦЕНА КЊИГЕ ЈЕ 400.— ДИНАРА. Може се купити за готово или на отплату.

— исали, попунити и послати —

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевина
Марка 9.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу Природа — ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА
по цени од 400 динара.

А) У ГОТОВОМ — попуњен са попустом од 10% а платићу поштом по
прејимачу књиге.

Б) НА ОТПЛАТУ у 4 месечне рате по 100 динара с тим да отплату почнем
— 1977. Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца од дана пријема
књиге рачуном и уплатницом.

(непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у
Београду.

Презиме и име _____

Занимање _____ Пошт. број и место _____

Адреса стана _____ Назив и адреса радне орга-
низације _____

Овера запослења за купце на отплату _____ Купац _____

(печат и потпис овлашћеног лица) _____ (својеручни потпис) _____

Бр. л. карте _____ Издао од СУП-а _____

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег
чека од пензије.

ПРИРОДА ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

Богатство, положај у друштву, бриљантну каријеру — све је то војвода од Портланда одбацио да би живео животом самотњака у свом великом дворцу. Вилијам Џон Кевендиш—Скот, пети по реду војвода од Портланда, потпуно се нормално понашао — бар колико се то могло приметити — све до своје 45. године.

За људе рођене у богатству „нормалан“ живот зна

чио је: чест одлазак у лов, мало војничког искуства, држање традиционалног породичног места у Парламен

ту без посебног ангажовања, а уз све то — доколичење без обавеза и великих узбуђења.

породични портрети па је већину поскидао и уклонио. Оставио је само слику његове изгубљене љубави Фани Кембл.

Касније је из већине соба избацио све ствари и наредио да се дрвеће у врту око куће посече, а цвеће уништи. Велики парк је убрзо зарастао у коров и постао сметлиште и каљуга. Велбек Еби је личила на оронулу и напуштену зграду — што је војвода управо и желео.

ПОДЗЕМНА ЖЕЛЕЗНИЦА

Он се затим преселио у подземне одаје за чију је изградњу потрошио много новца — у собе које су имале скупочене паркетне подове, етажно грејање и неobiчну опрему. Ту је он

мено ипак напуштао изолованост и појављивао се у стаклењаку, у радионицама, у циглани или на неком другом месту где је радило више хиљада људи које је он запошљавао.

У оваквим приликама сви су знали да морају да се претварају да га не виде — било им је забрањено да га поздрављају и да га гледају. Војвода је редовно носио цилиндар, два огртача, три пара чарапа и панталоне везане испод колена.

Кад је одлазио у Лондон, његово скривање постало је права студија предострожности: попео би се у кочију и возио подземним ходником до локалне железничке станице а затим су га заједно с кочијом утоварили у воз. У својој кући у Лондону такође је био заштићен од погледа, јер је дао да се у врту разапне огромно параван-платно.

НЕ БЕЗ СРЦА

Многи су га, наравно, сматрали потпуно лудим у његовој манији градње подземних тунела, пруга и одаја. Међутим, ако војвода није волео додир са спољним светом и људима, то не значи да је био окрутан и без срца. Утрошио је хиљаде фунти да би помогао сиромашне и незапослене. А што се тиче људи у његовој служби, сматрао је за своју дужност да се о њима брине. Наравно, на свој чудан начин. Увек је водио рачуна о томе да имају кишобране за случај невремена и довољан број магараца за повратак кућама у предвечерје.

Д. В.

ЛУДИ ВОЈВОДА

ВЕЛИКИ ОСОБЕЊАЦИ

У ретким тренуцима, када се појављивао на свом огромном имању одевен и лети и зими у два огртача и са три пара чарапа, сви су морали да се претварају да га не виде.

Будући војвода је више од половине живота провео безбрижно а онда, 1840, страсно се заљубио у тада чувену певачицу и глумицу Фани Кембл. Понудио јој је брак али га је она, на његово велико разочарање, одбила. Шок који је доживео као и све горе здравствене стање учинили су да се Вилијам Бентик—Скот потпуно повуче у себе и прекине сваку везу са пријатељима и рођацима.

Његова ексцентричност постала је изузетно приметна кад је у 54. години наследио оца.

Чим је нови војвода запосео велику породичну кућу звану Велбек Еби, почео је да се крије од сваког живог. Није чак подносио ни да га са зидова „гледају“

живео, радио и хранио се у потпуној самоћи.

Држао је под контролом свој посед на тај начин што је стављао безброј порука, писама и упутстава управитељима, ловочуварима и заступницима у једно од два поштанска сандучета који су били постављени у свакој одаји. Друго сандуче је служило за приспелу „пошту“. Оброке је добијао у нагретом вагонету што је дошло из кухиње до његове трпезарије узаном пругом која је водила испод куће. Био је ту читав сплет подземних тунела којима је ишла пруга и водила ван дворца до сваког појединачног поседа. На тај начин могао је да обилази имање а да не буде виђен.

Међутим, војвода је повре

ПРОРОЧАНСТВО У ТЕМЕЉУ

Приликом полагања камена темеља за зграду неке велике банке у Чикагу вршено је и анкетирање учесника свечаности о томе како ће изгледати живот људи на Земљи кроз сто година, а сви одговори снимљени су на магнетофонску траку. Том приликом сенатор Еверет Дирксен рекао је да ће 2077. године људи живети искључиво од синтетичких јела, радити четири дана не

дељно по четири часа, носити одећу од папира коју ће после употребе бацати, моћи пожељно да мењају своје делове организма и — да ће ратови бити само ружна успомена прошлости. Магнетофонска трака са сенаторовим пророчанством, уграђена је у темељ зграде, а 2077. године потомци данашњих генерација моћи ће да провере истинитост ових тврдњи.

МАЧАК — БИЗНИСМЕН

Једна екипа британске телевизијске станице ББЦ желела је да докаже своју тврдњу да у Великој Британији свако може да добије дозволу за продају некретности. Зато је снимио мачак Мајкл Гринхол испунио потребне формуларе на име свог мачка Оливера и послао их Савезу посредника у Њујорку. Већи део рубрика у формулару

није уопште попунио. После две недеље Савез је доставио оверену потврду у којој је писало:

„Оливер Гринхол је способан стручњак за продају некретности и процењивање земљишта...“

После овог мачак Оливер стекао је многе симпатије гледалаца телевизије.

ПОМОРСКИ ТРОФЕЈИ

На палуби италијанског брода „Рекс“, укотвљеног у Копарском заливу, врло је као у кошници. Десетине фашистичких војника мувало се око гомиле тек слојених сандука испуњених разним ратним материјалом који је требало што брже отпремити даље. Истовремено, у луксузним одајама прекоокеанског гиганта докано су лешкарили војници тек стигли на краткотрајно одсуство. Тако је брод претворен у хотел и једно од највећих фашистичких складишта у овом подручју.

Изненада, над заливом се појавише савезнички авиони и на велелепни колос изручише смртоносни товар. Неколико година касније, 5. јуна 1946, Поморски суд у Сплиту прогласио га је ратним пленом и предао сплитском „Бродоспасу“, предузећу за спасавање и извлачење пловних објеката. Тако је завршио „Рекс“, понос фашистичке Италије и један од до тада најскупљих путничких бродова. А само десетак година раније понео је „плаву врпцу Атлантика“, традиционални трофеј додељиван бродовима који су најбрже препловили пут од Европе до Северне Америке.

Почетком овог века због ње су се у луду трку упуштали многе земље. Тридесетих година предначила је Британија, а онда су Немци преузели титулу најбржег превозника преко Атлантика. Њихов трансатлантски „Бремен“ препловио је удаљеност од Шербура до Њујорка за четири дана, 16 часова и 15 минута, просечном брзином од 28,5 чворова.

Иако су то грозничаво желели, Италијанима није пошло за руком да бродом „Конте ди Савоја“ преотму „Бремену“ трофеј. Али, ускоро су запањили свет.

КУЦНУО ЈЕ ЧАС

На линији Ђенова — Њујорк почео је 1932. године да саобраћа њихов путнички брод „Рекс“. У његовој грађњи суделовала је целокупна индустрија фашистичке Италије. Нарочиту бригу о радовима водио је сам Дуче.

— За „Рекса“ не штедите ни труда ни новаца. Он мора да освоји „плаву врпцу“, мора да нас прослави — говорио је он.

Био је то гигант од око 51.000 тона, дугачак 258 метара. Италијани су с њим били изузетно опрезни. Чекали су да се разраде бродске машине, а када је 10. августа 1933. године кренуо на пут ка обалама Америке, његов капетан Таработо добио је наређење:

ПЛАВА ВРПЦА ЗА КОЛОСА

Четвртог дана пловидбе официр страже позвао је капетана да одмах дође на командни мост. Од онога што је угледао пред собом њега је облио хладан зној.

— Куцнуо је час. „Плава врпца“ овај пут мора бити наша!

Таработо је знао да ће то бити могуће само ако временске прилике буду повољне, јер је у брод тврдо веровао.

Пред улазак у Гибралтарски теснац морао је коначно да се одлучи. Нервозно је шетао кабином. Није га умирио ни извештај радио-телеграфисте да је време над Атлантиком лепо. Посаветовао се још једном са метеорологом који се на броду налазио само због тога. Дуго су расправљали, сами, у затвореној кабини. Још се колебао.

Изненада, упутио се брзим корацима на заповеднички мост, позвао главног машинисту и поново затражио извештај о раду и стању свих машина. Тек када је добио повољна обавештења, донео је коначну одлуку — брод може да се упусти у трку. Време је одлично, дакле испуњени су сви услови за јуриш на трофеј.

ЛОШЕ НАМ СЕ ПИШЕ

Нико од многобројних путника који су уживали

у удобностима луксузног трансатлантика није наслуђивао тајну и жеље посаде. Нису примећивали ништа необично. Брод је по лепом времену мирно секао Атлантик, за њим су остајале миље пређеног пута.

Другог и трећег дана пловидбе није се догађало ништа изузетно. Инструменти су показивали брзину од 29,6 чворова. Машина су радиле беспрекорно дајући од себе максимум а људи поред њих стрепели хоће ли издржати?

Таработо је тријумфовао, радовао се као дете:

— Добро је, ако се не деси нешто непредвиђено, „плава врпца“ је наша.

Четвртог дана пловидбе у његову кабину утрчао је, сав ван себе, официр страже и саопштио му узбуђеним гласом.

— Капетане, лоше нам се пише! Дођите одмах горе!

Избезумљени Таработо појурио је за официром на командни мост. Од онога што је угледао облио га је хладан зној. Неколико миља испред брода испречио се густ слој магле. Значи ли то да одоше у неповрат сви њихови дивни снови? Неколико тренутака стајао је као укопан, неспо-

собан да изустити иједну реч, али се брзо тргао.

— За неколико минута брод ће обавити магла и потпуно нас онемогућити. Смањите брзину и најопрезније наставите пловидбу!

На лицима људи огледала се нелагодност, још више страх да стечену предност више никако неће моћи да надокнаде.

ЗВЕЗДАНО НЕБО

Ипак, посада је извршила наређење без поговора. Само су неколико пута заподели разговор о трагедији „Титаника“ који је двадесетак година раније, у ноћи 14. и 15. априла 1912. године, журећи да освоји „плаву врпцу Атлантика“, налетео на ледени брег.

Око поноћи почео је да дува свеж запањак који је растерао маглу. Небо је опет постало ведро, звездано и колос је запловио пуном снагом. Сви су одахнули надајући се да ће ипак надокнадити изгубљено време.

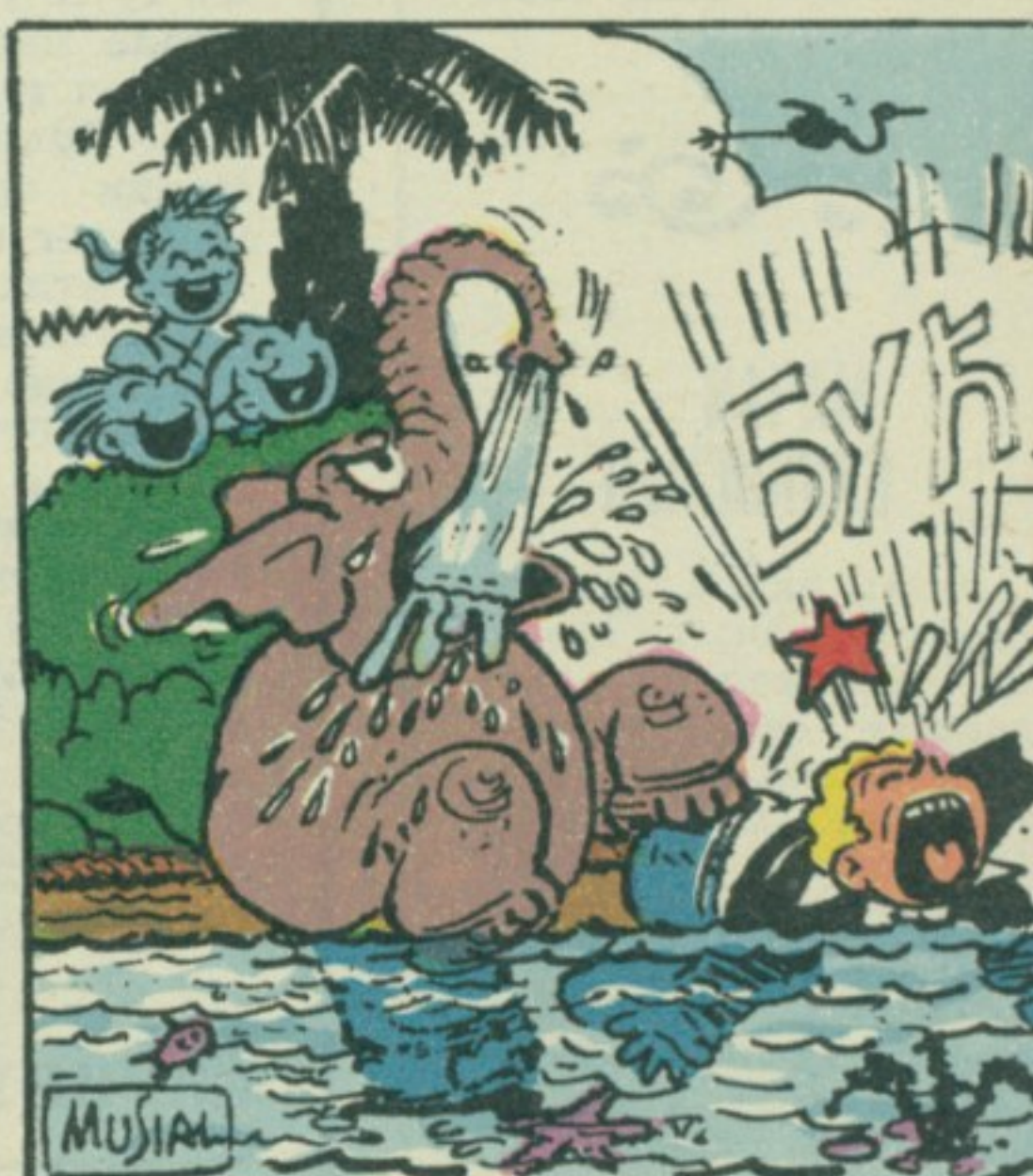
У међувремену су и путници сазнали шта се догађа и сада су селетали капетана да му честитају на успешно савладању препреци и целој посади на уложеном труду. Они, међутим, нису били задовољни: чинило им се да су изгубили исувише времена.

Али њихова бојаза била је без основа. Трансатлантски „Рекс“ упловио је 16. августа у њујоршку луку, после 4 дана, 13 часова и 50 минута пловидбе. „Плава врпца“ била је њихова.

Д. К.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

BABALU

СТРИП

ФЛАШ ГОРДОН: У ЗЕМЉИ ЉУДИ-ПТИЦА

ФЛАШ СЕ НАЛАЗИ НА ПЛАНЕТИ МОНГО ГДЕ ЖЕЛИ ДА ПОМОГНЕ НАРОДУ КОМЕ ПРЕТИ ИМПЕРАТОР МИНГ. УВУЧАО СЕ У ЈЕДНУ МИНГОВУ РАКЕТУ И УБРЗО ОТКРИО ДА НИЈЕ САМ. С ЊИМ ЈЕ БИЛА И ДЕВОЈКА ЛИТА ЧИЈИ ЈЕ ОТАЦ КРАЉ УГРОЖЕНОГ НАРОДА...

ИЗНЕНАДА ЈЕ ПОЧЕЛО НЕВРЕМЕ...

ДРЖИ СЕ, ЛИТА?

ГРОМ ЈЕ ПОГОДИО РАКЕТУ...

ФЛАШ УСПЕВА ДА ДРЖИ КОНТРОЛУ НАД РАКЕТОМ...

...АЛИ ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ ИПАК ДОДИРНУЛА ТЛЕ ЧУ СТРАШАН ТРЕСАК...

ФЛАШЕ, ПРОБУДИ СЕ?

ФЛАШ СЕ ОСВЕСТИО И ПОМИСЛИО ДА ЈЕ ПОРЕД ЊЕГА ДЕЈЛ...

САМО КАД ЈЕ С ТОБОМ СВЕ У РЕДУ?

ТЕК САДА ЈЕ СХВАТИО ДА ЈЕ С ЛИТОМ...

ФЛАШЕ, ДРАГИ?

НИЈЕ ИМАО ВРЕМЕНА ДА ЈОЈ ОБЈАШЊАВА ДА ВОЛИ ДЕЈЛ...

ПОЖУРИ, ЛИТА? ОВДЕ НИСМО СИГУРНИ?

ЗАШТО ХОБЕШ ДА ЗАПАЛИШ РАКЕТУ?

ДА БИ МИНГ ПОМИСЛИО ДА ЈЕ СТРАДАЛА Ч НЕВРЕ МЕНУ?

ТАКО НЕБЕ ПОБИ У ПОТРАГУ ЗА ПОСАДОМ НОЈУ СМО ЗАРОБИЛИ?

ЗНАШ ЛИ ДА СЕ ОДАВДЕ ВРАТИШ У СВОЈУ ДОЛИНУ?

НЕ, АЛИ НИЈЕ НИ ВАЖНО НАД САМ С ТОБОМ?

ФЛАШ ЈЕ ОТКРИО ДА СЕ НАЛАЗЕ У НЕКОЈ ПУСТИЊИ...

МИНГОВА ЛЕТЕ-
ЋА ПАТРОЛА УШ-
ЛА ЈЕ У ТРАГ
НЕСТАЛОЈ РА-
КЕТИ...

ПОСАДА
ЈЕ УС-
ПЕЛА
ДА ПО-
БЕГ-
НЕ?

ЗАШТО НАС
НИСУ ОВ-
ДЕ НЕГДЕ
САЧЕНА-
ЛИ?

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ФЛАШ НИЈЕ УСПЕО ДА
НАДМУДРИ МИНГА...

ФЛАШ ЈЕ У
БЛИЗИНИ? БОМ-
БАРДУЈТЕ СВЕ
ШТО СЕ КРЕ-
БЕ?

НЕ МРДАЈ,
ЛИТА? МИНГ
ТРАГА ЗА СВО-
ЈОМ ПОСАДОМ?

ЗА ТО ВРЕМЕ ДЕЈЛ
ЈЕ НА ДВОРУ КОД
КРАЉА ЛИТРА,
ЛИТИНОГ ОЦА...

ФЛАШ
БИ ВЕГ
ТРЕБА-
ЛО ДА
СЕ ВРА-
ТИ?

НЕМА ПРИНЦЕ-
ВЕ ЛИТЕ? НЕ-
НО ЈУ ЈЕ ВИ-
ДЕО НАД СЕ
УВУКЛА У
ФЛАШОВУ
РАКЕТУ?

ПРИМЕТИ-
ЛА САМ
ЈА ДА ЈОЈ
СЕ ОН
СВИЂА?

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ДЕЈЛ ЈЕ КРЕ-
НУЛА ДА СПА-
СЕ ФЛАША...

ЗА ТО ВРЕМЕ МИН-
ГОВА ЛЕТЕЋА ПА-
ТРОЛА БОМБАРДУ-
ЈЕ СВЕ ЖИВО...

СИГУРНО
ЈУРЕ
ФЛАША?

И
МОЈУ
КБЕР-
КУ?

ОПАСНОСТ САДА
ПРЕТИ И ЛИТРУ
И ДЕЈЛ...

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

БЕЖИМО
ОДАВДЕ?
БОЈИМ СЕ?

НЕ СМЕМО
ДА СЕ КРЕ-
БЕМО? ПРИ-
МЕТИЋЕ
НАС?

ПА, ОНО НИЈЕ
ФЛАШ, ВЕГ
ЊЕГОВА ДЕ-
ВОЈКА?

МИНГ ЈЕ
НАРЕДИО ДА
СВЕ БОМБАР-
ДУЈЕМО?

МИНГОВИ ВОЈНИЦИ СУ ПРИ-
МЕТИЛИ ДЕЈЛ И ЛИТРА...

БОМБА ЈЕ
УДАРИЛА ПО-
РЕД САМОГ
АУТОМОБИ-
ЛА...

Copyright 1940, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ДЕЈЛ ЈЕ ДОХВАТИ-
ЛА ВОЛАН ПОКУШАВА-
ЈУКИ ДА ПРОНАЂЕ НЕ-
КИ ЗАКЛОН...

Али...

ЛИТРОВ АУТО-МОБИЛ ЈЕ ПО-РОБЕН...

ДЕЈЛ ЈЕ ПОКУШАО ДА СПАСЕ КРАЂА...

© 1941 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЗА ТО ВРЕМЕ...

БУДИ ХРАБРА, ЛИТА? ИЗВУКИ БЕМО СЕ?

ПУСТИ МЕ ДА УМРЕМ? ТЕБИ И ТАКО НИЈЕ СТАЛО ДО МЕ-НЕ?

НЕБЕМО САД О ТО-МЕ? ОКО НАС ЈЕ ВАТ-РА?

© 1941 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ФЛАШ ЈЕ ПОКУШАО ДА УМИРИ ДЕВОЈКУ...

ХАЈДЕ, ЛИТА? СВЕ ЋЕ БИТИ ДОБРО?

ТАДА СЕ ПОЈАВИЛА ДЕЈЛ...

ФЛАШЕ? НАКО МОЖЕШ?

БИЛО ЈЕ ТО ОБОСТРА-НО ИЗЕНАЂЕЊЕ...

ОЧЕ?

ДЕЈЛ, ДРАГО МИ ЈЕ ДА СИ ДО-БРО?

КАКО СЕ ЧУЉУ-ЈЕШ? ВРА-ТИ СЕ ЛИ-ТИ?

НИЈЕ БИЛО ВРЕМЕНА ЗА ОБЈАШЊЕЊА...

... И ФЛАШ ИХ ЈЕ ПОВЕО НА-ПРЕД ...

ШУМА ЈЕ ПОРЕЛА И ОПРОМНА СТАБЛА СУ ИМ ПРЕПРЕЧИЛА ПУТ...

King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЗАИСТА СЕ ТЉУ-ТИМ НА ТЕБЕ, ФЛАШЕ?

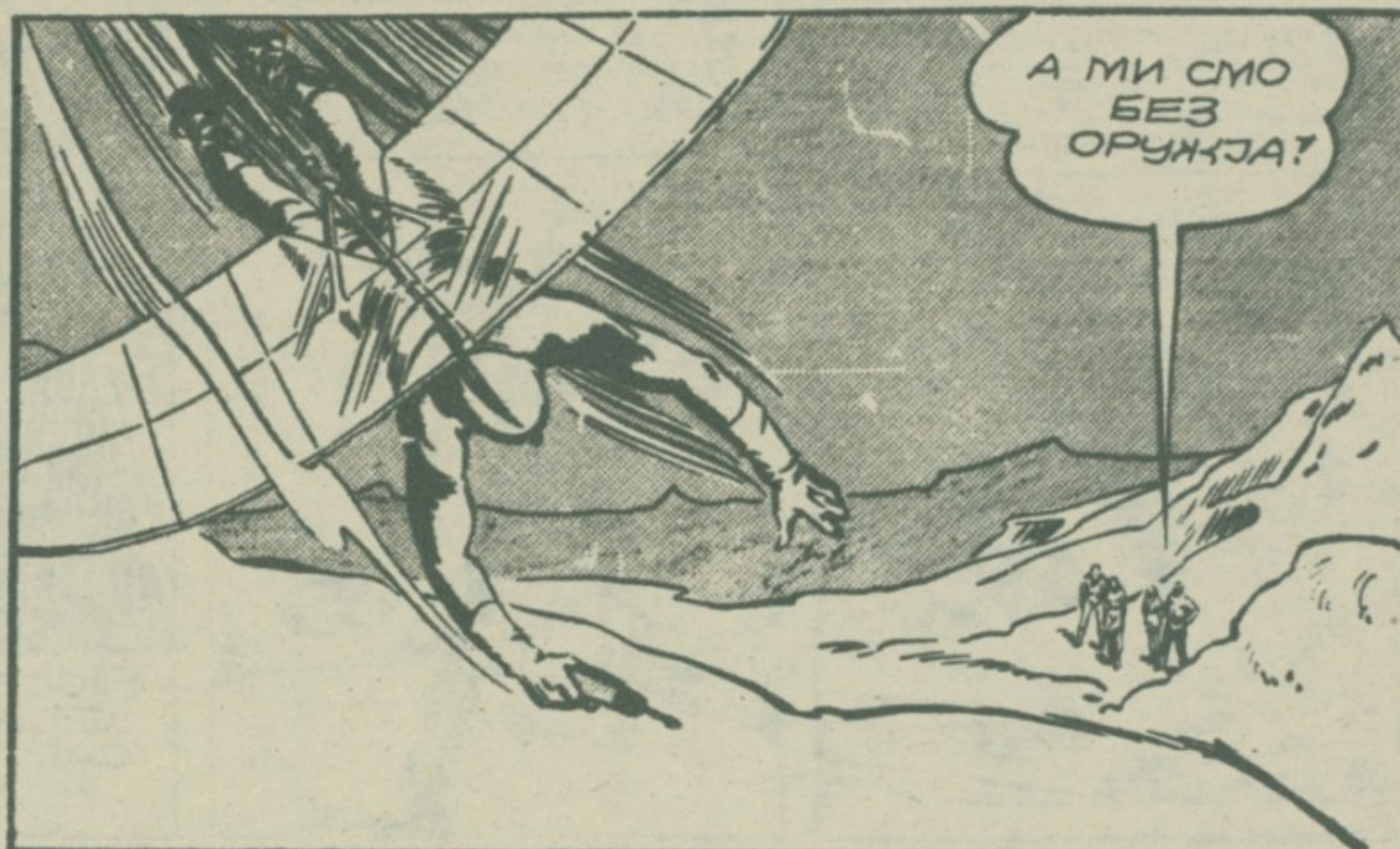
БИЛО ЈЕ ТЕШНО ПРОБИЈАТИ СЕ КРОЗ ПАКАО КО-ЈИ ЈЕ ВЛАДАО ОНО ЊИХ...

5

3

ФЛАШ ПОР-
ДОН ЈЕ ИЗ-
ГОРЕО У
ПОЖАРУ,
ВЕЛИЧАЊ-
СТВО?

НАЈЗАД
САМ МУ
СЕ ОС-
ВЕСТИО!

А У РАКЕТИ ИМПЕ-
РАТОРА МИНГА...

ГЛЕ-
ДАЈТЕ,
АУТО!

ПА, ФЛАШ СЕ
ВОЗИО У ЊЕ-
МУ? ЗНАЧИ
ДА ЈЕ ЖИВ!

ЧОВЕК-ПТИ-
ЦА? ФЛАШ
СЕ МОЖДА
НОД ЊИХ
КРИЈЕ?

МИНГ ЈЕ
ТАДА НА-
РЕДИО ДА
СЕ БОМБАР-
ДУЈЕ СКО-
НИШТЕ ЛУ-
ДИ-ПТИЦА...

УПО-
МОГ?
МИНГ
БЕ НАС
РАЗ-
НЕТИ?

УСТАНИ, ВАТ-
ТОРЕ? НЕШ-
ТО БЕМО ВЕЋ
СМИСЛИТИ!

ОБУЦИ МОЈУ УНИФОР-
МУ, ФЛА-
ШЕ! НЕ-
НА СВИ
МИСТЕ
ДА СИ ЗА-
ПОВЕД-
НИН!

ЈЕДНА БОМБА
ЈЕ ЕКСПЛУДИРА-
ЛА У БЛИЗИНИ
ОГРОМНОГ ДР-
ВЕТА...

НЕ БОЈ СЕ,
ЛИТА?

ЈЕСТЕ ЛИ ПО-
ВРЕБЕ-
НИ,
ДЕЈЛ?

СВАКОГ ТРЕНУТНА СВИ
СУ МОГЛИ ДА ОДЛЈЕТЕ
У ВАЗДУХ...

ПОКУШАЈУ ДА СХРЕ-
НЕМ БОМБЕ ПОМОКУ
АТОМСКЕ
ПУШКЕ?

ГЛЕ-
ДАЈ
ШТА
РА-
ДИМ,
ФЛА-
ШЕ?

АКО ПОПРЕ-
ШИМ,
СТРМО-
ГЛАВИ-
ЋУ
СЕ?

СПОРИ-
ЈЕ?

ПА, ОВО
ЈЕ
ДИВНО?

ПРЕПУСТИ
ИХ МЕНИ?

МИНГОВИ ВОЈНИ-
ЦИ СУ ИХ УГЛЕ-
ДАЛИ...

ФЛАШ СЕ УСУ-
ДИО ДА СЕ УХВА-
ТИ УКОШТАЦ С
БОМБАРДЕРИМА...

ПРИМА-
НАО СЕ
ЈЕД-
НОМ
СА
ЗАДЊЕ
СТРА-
НЕ...

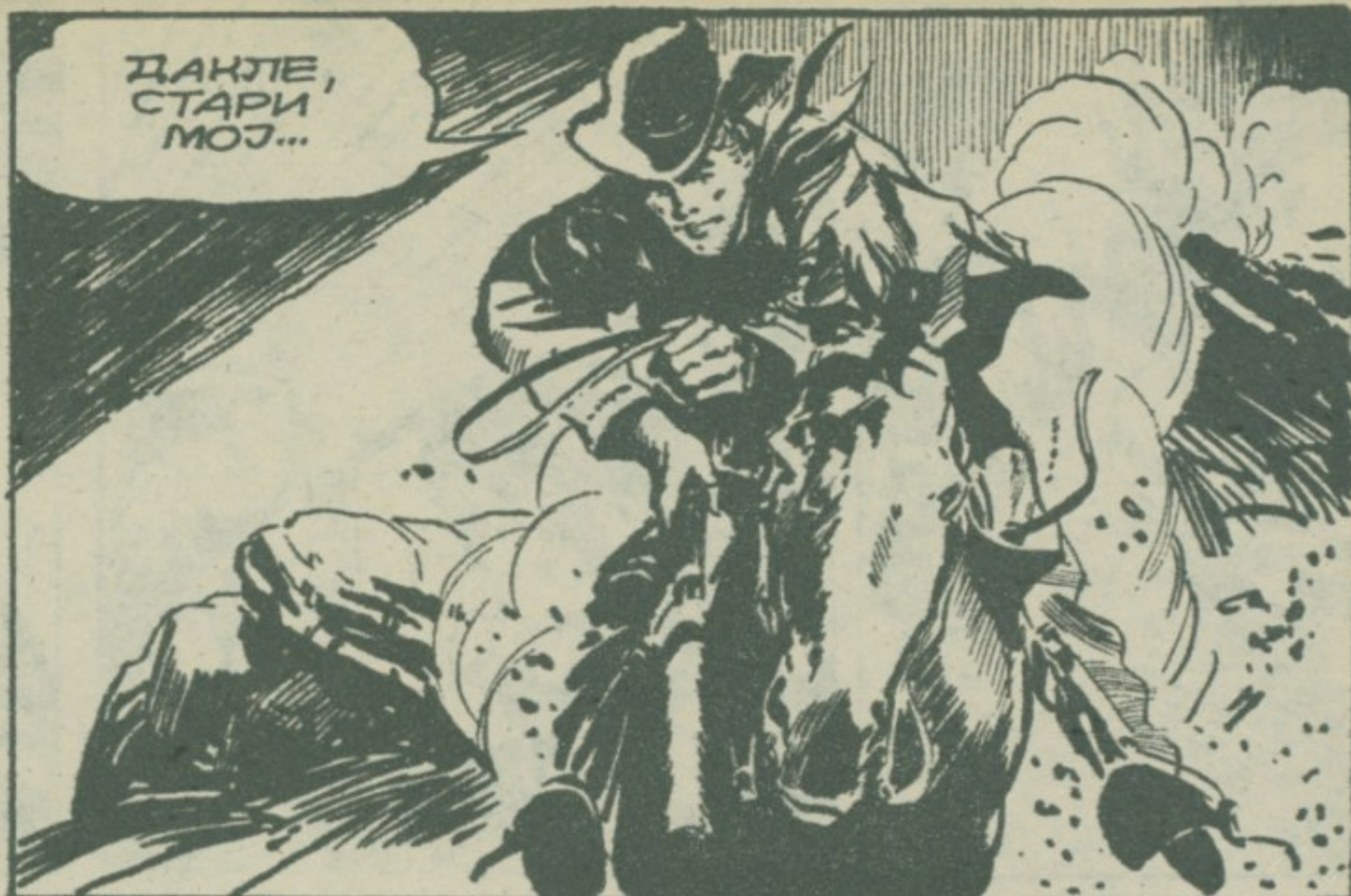
... И ПРИПУЦАО ...

ЗА ТО ВРЕМЕ
У МИНГОВОЈ РА-
КЕТИ...

СВИ НАПАД-
НИТЕ
ФЛА-
ША?

НАСТАВАК У СЛЕ-
ДЕЋЕМ БРОЈУ

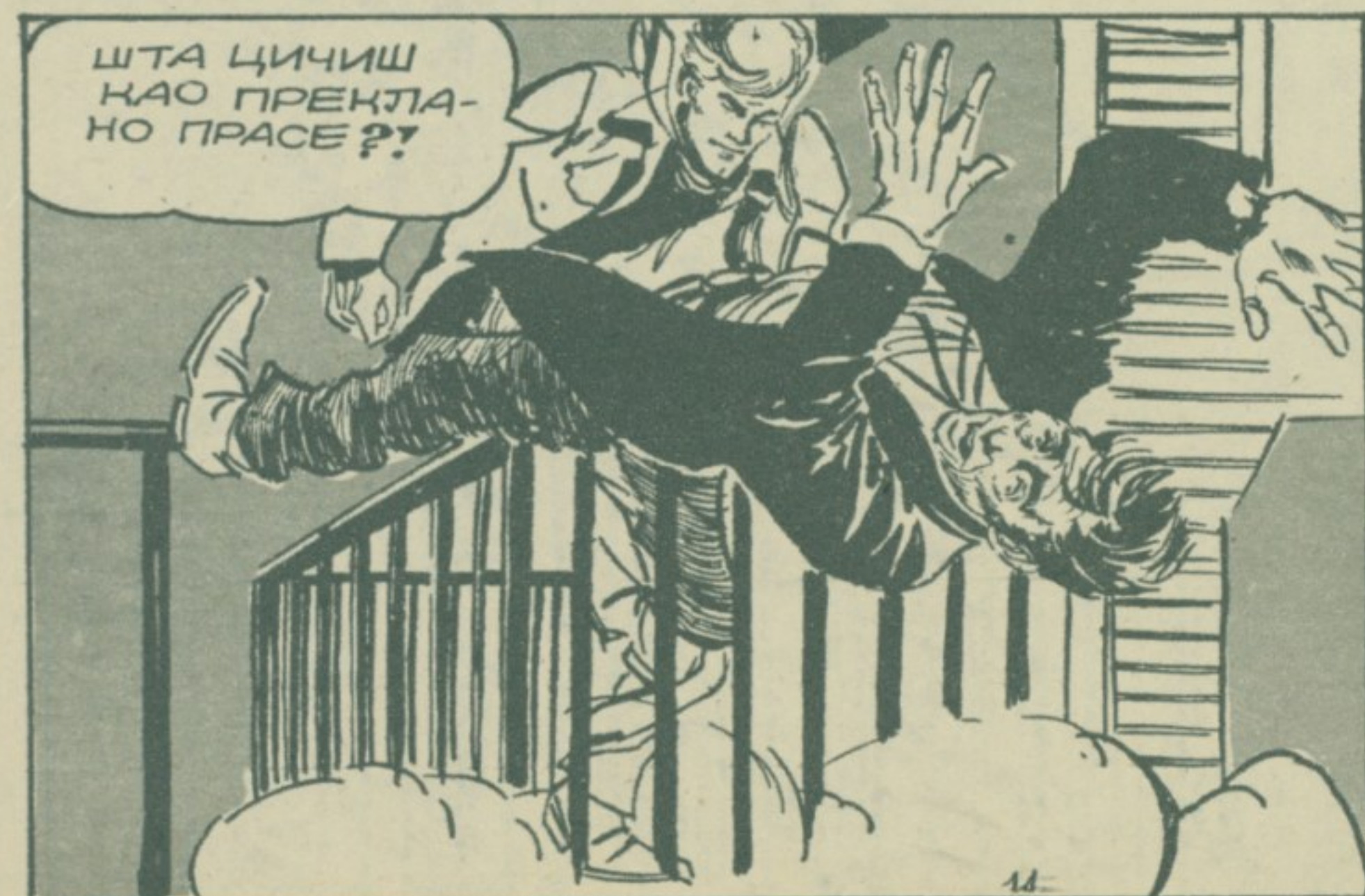
ЛЕШНАРИ

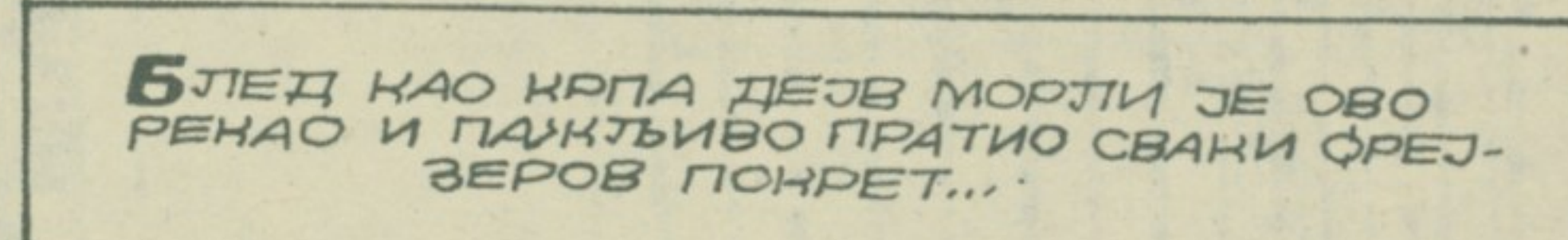
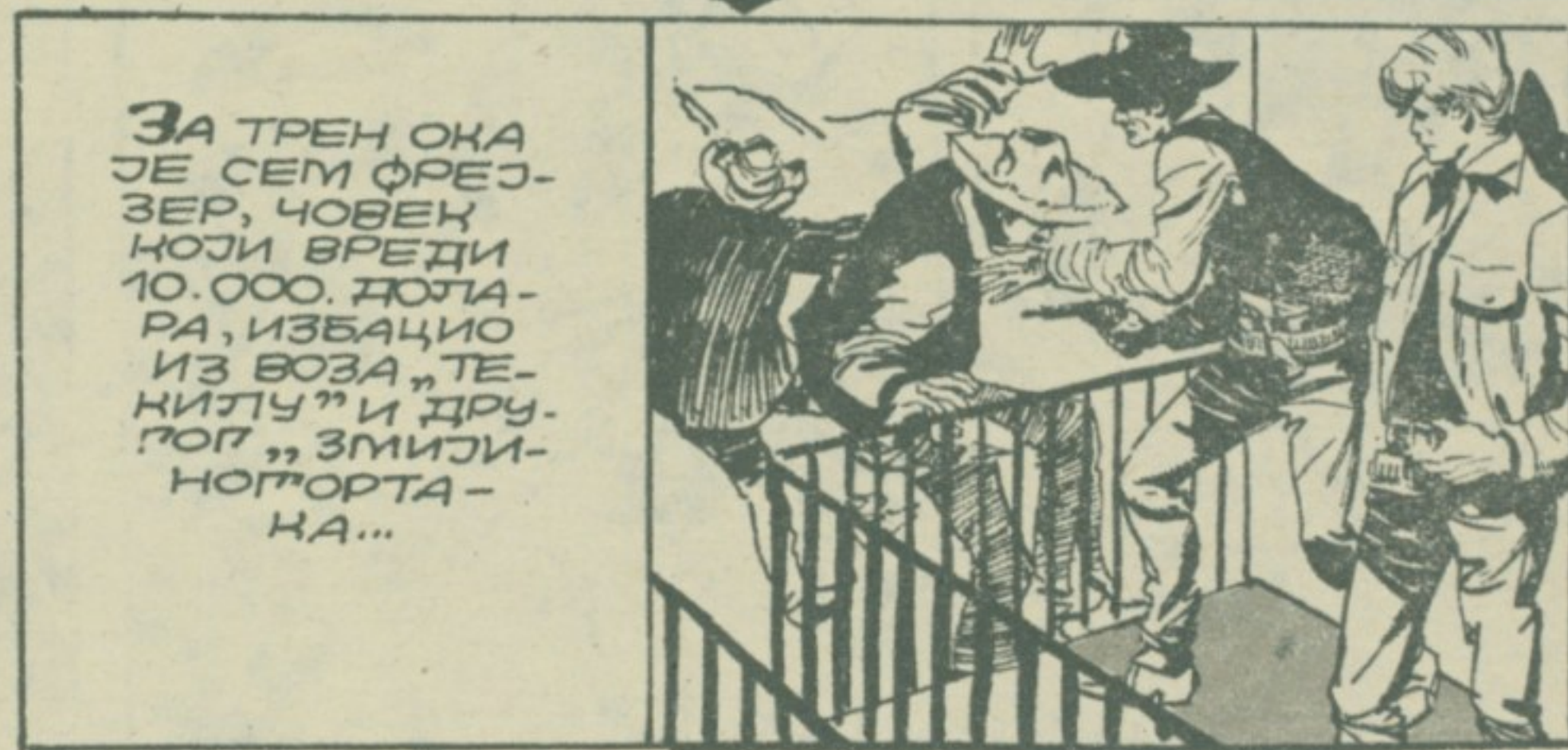
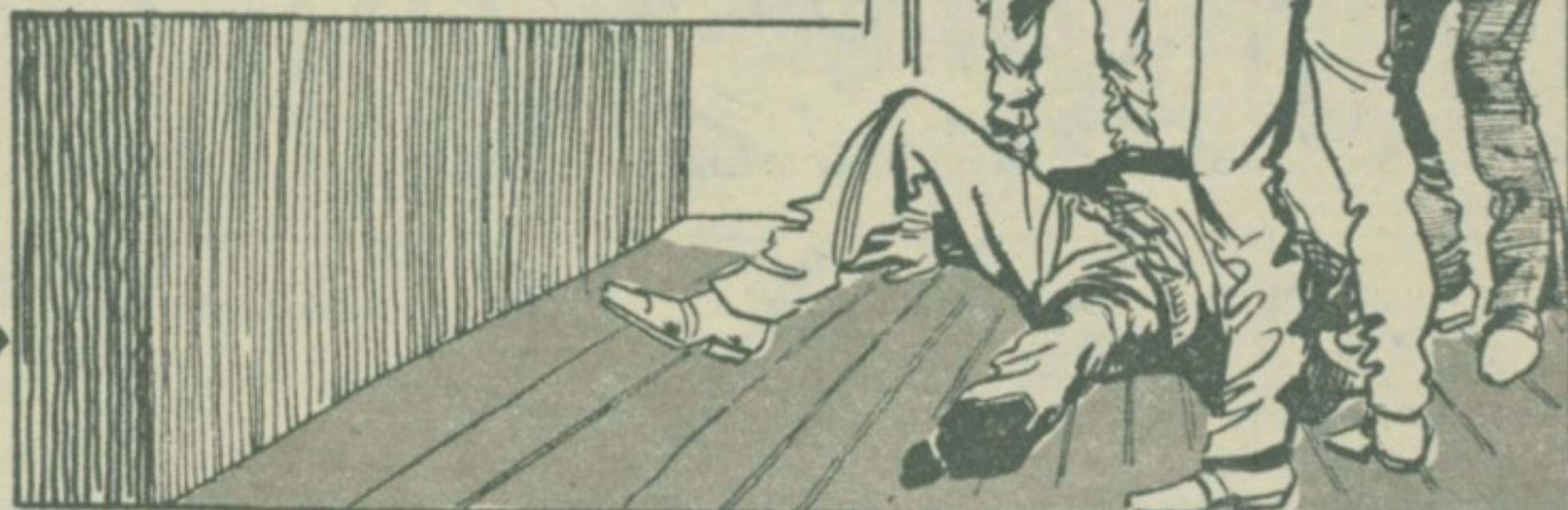
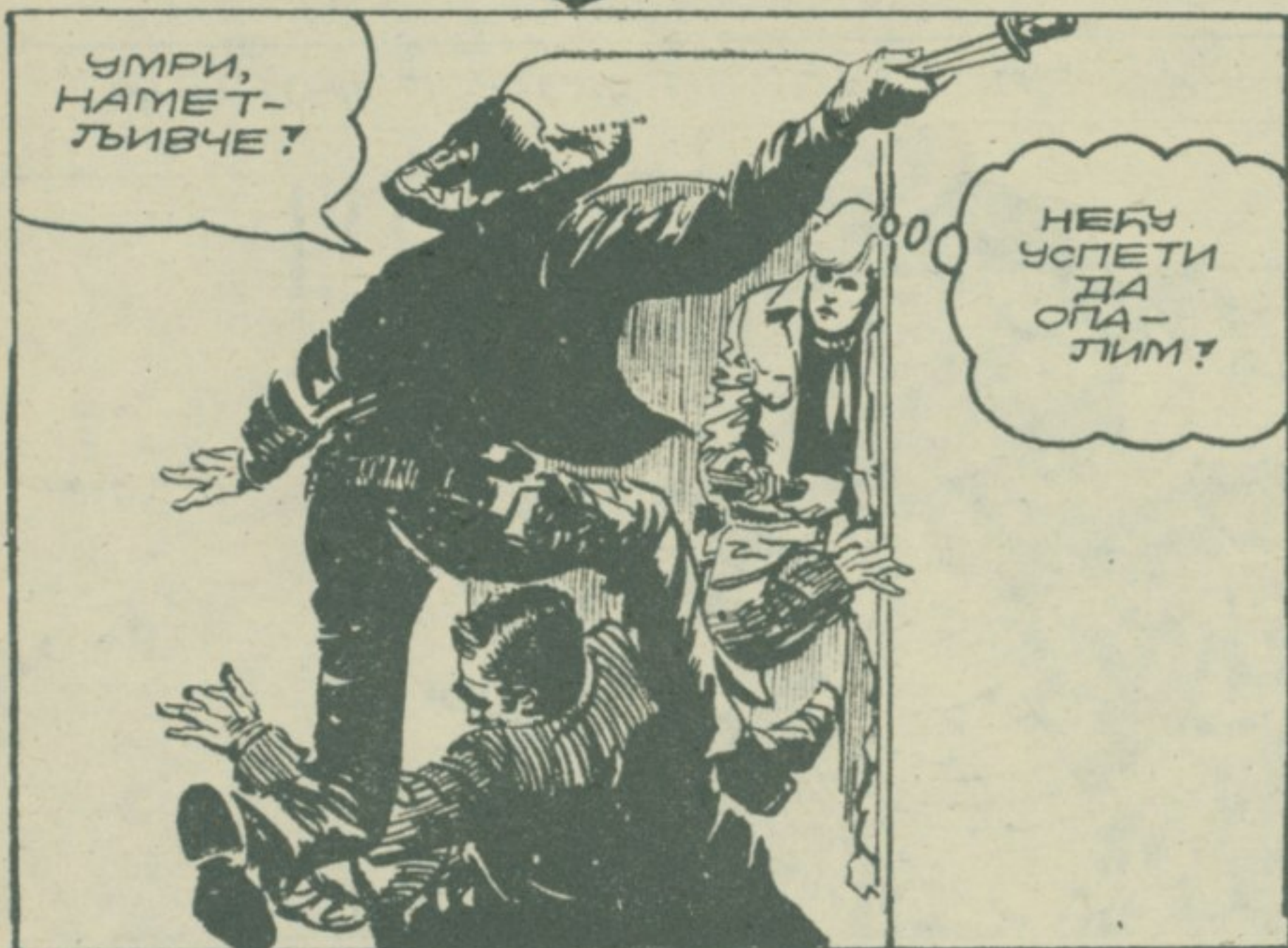

ТАКОВЗАНИ "ТЕКИЛА" ЈЕ СЕО БАЦАЈУБИ ЗАБРИНУТЕ ПОГЛЕДЕ НА ЧОВЕКА НА ДРУГОМ КРАЈУ ВАГОНА ...

УПРАВО КАД СУ СЕ ОБОЈИЦА
МАШИЛИ КОЛТОВА...

... РАЗЛЕПЛА СЕ ЗАПЛУШУЈУЋА БУКА И
ЛОМЊАВА И ВОЗ СЕ ЗАНЕО...

ДА БИ СЕ СХВАТИЛО ШТА СЕ ДЕСИЛО,
ТРЕБА СЕ ВРАТИТИ НЕКОЛИКО ТРЕНУ-
ТАКА УНАЗАД...

БИЛЕ, КАО ДА ИМА
НЕШТО НА ПРУ-
ЗИ?

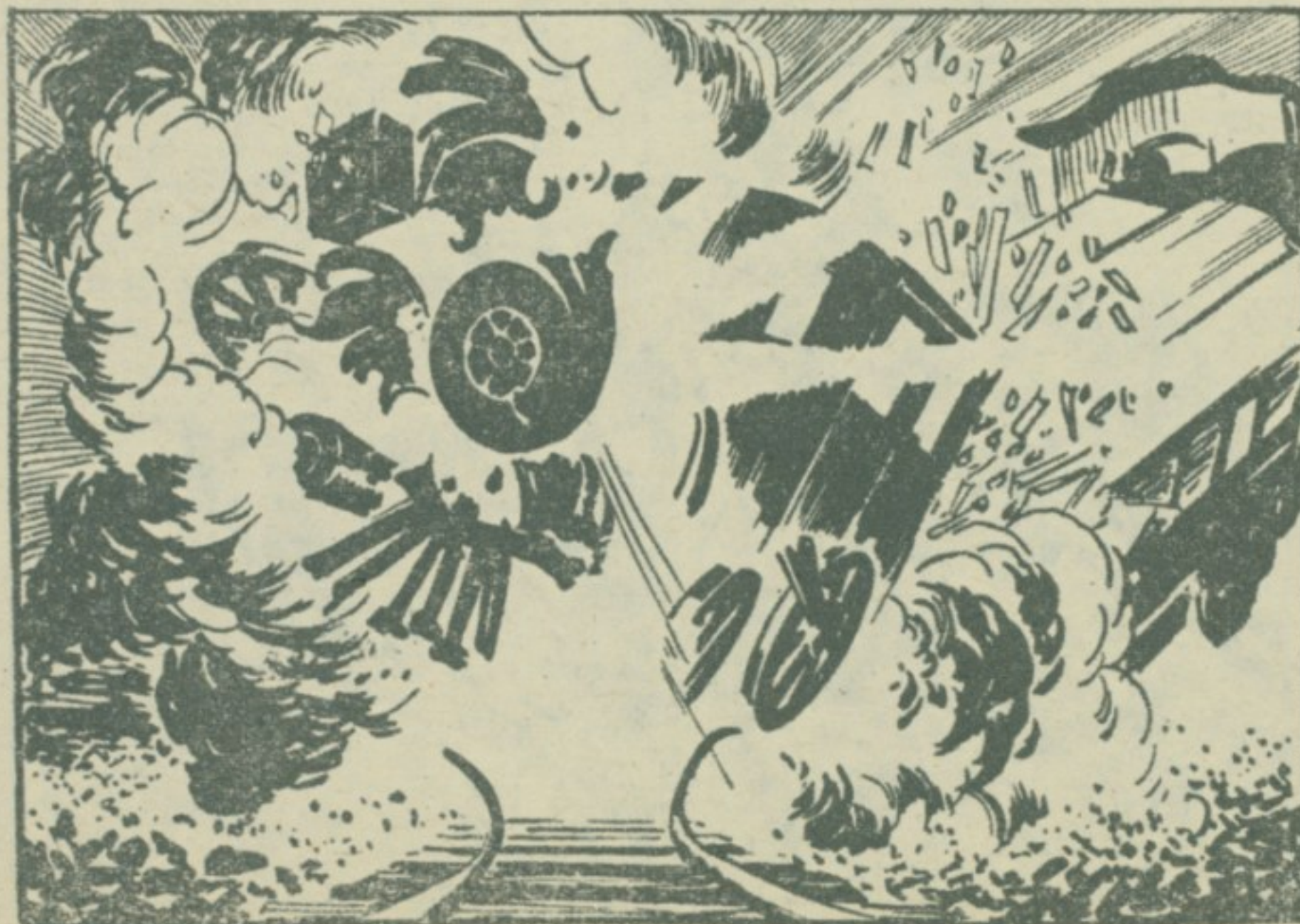
ТАЧНО!
НОЧИ ШТО ВИ-
ШЕ МОЖЕШ?

... АЛИ БИ-
ЈО ЈЕ КАС-
НО...

ВОЗ ЈЕ МИНИРАЛО НЕ-
КОЛИКО КОЊАНИ-
НА...

АЛИ КОЊ СЕ СВЕ
ВИШЕ УМАРАО ПОД
ДВОСТРУКИМ ТЕ-
РЕТОМ...

САМ СЕ СНАБИ. МЕ-
НИ ЈЕ СВЕЈЕДНО КО-
ЈИМ БУ ЛЕШИНАРИ-
МА ПАСТИ ШАНА?

СТИБИ БЕ НАС?
КОЊ ЈЕ ГОТОВ!
ШТА ЋЕМО
САД ПРЕЗ-
ЗЕРЕ?

МАЛОЧАС
СИ БИО
НА МОЈОЈ
СТРАНИ
ПРОТИВ
ЊИХ. У ЧЕ-
МУ ЈЕ СТВАР?

НЕ ОДГОВАРАЈУКИ, ДЕЈВ МОРЛИ ЈЕ ПРО-
ВЕО КОЊА КРОЗ КЛАНАЦ И СЈАХАО...

СИБИ? БРЗО?

ПОШТО НЕГЕШ
ДА СЕ БОРИШ СА
МНОМ ПРОТИВ
КИРАНИЈА, МОРА-
ЋУ ДА СЕ БОРИМ
ЗА ДВОЈИ-
ЦА?

ЗА ТРЕНУТАК
СИ МЕ ПОДСЕ-
ТИО НА МОГ СИ-
НА КОЈИ ЈЕ, КАО
ТИ, ПРЕК, АЛИ
САМ СЕ ОНДА
СЕТИО ДА МОЈ
СИН, ИАКО ЈЕ
БИО РБАВ,
НИКАДА НЕ
БИ ПРОДАО
ЧОВЕКА?

ЈА БУ ТЕ БАР ПРЕДА-
ТИ ВЛАСТИМА ЖИВОГ,
А НЕ КАО ОНИ - У КО-
МАДИМА?

ПАЗИ, ЗАСЕДА?
НАЗАД?

ТЕШКО ДА БЕМО ПРОБИ КРОЗ
КЛАНАЦ, АЛИ БЕМО ИХ ОДОЗ-
ПО УЛОВИТИ?

ХИ, ХИ? ОДЛИЧ-
НО, КИРАНИ? КАД
ИМ НЕСТАНЕ МУ-
НИЦИЈА, ЛАКО
БЕМО ИХ ПО-
ХВАТАТИ?

ДЕЈВ МОРЛИ ЈЕ ПУЦАО ЧИМ БИ НЕШТО
ШУШНУЛО НА УЛАЗУ У КЛАНАЦ...

БОРИШ СЕ КАО ЛАВ, МОР-
ЛИ? А ЗНАШ ШТА ЧЕКА-
ЈУ? ДА НАМ НЕСТАНЕ
МУНИЦИЈЕ ПА ДА ДОБУ
ПО НАС?

БОЛАН КРИЧ ОДЈЕКНУО ЈЕ КЛАН-
ЦЕМ...

... ИЗ КОГА ЈЕ ФРЕЈЗЕР УПРАВО ИЗЛАЗИО
НА КОЊУ...

ТО ЈЕ ОНАЈ МЛА-
ДИЋ КРИКНУО? ИС-
ТО КАО МОЈ СИН?

НАРАВНО ДА ЈЕ
ПРЕВАРА... АЛИ
ТИ НЕБЕШ БИТИ
ЖИВ ДА ТО ПРИ-
ЧАШ?

"ЗАУЗЕТ ПОСЛО-
ВИМА НИСАМ
МНОГО БРИНУО
ЗА ТЕДА, ТЕ
НИСАМ НИ ПРИ-
МЕТИО КАД ЈЕ
ОДРАСТАО И ЗА-
ПАО У ЈОШЕ ДРУ-
ШТВО..."

МЕЂУТИМ, НИШТА НИСАМ ЗНАО ДО ОНОГ
ДАНА...

РУКЕ УВИС?
ОВАМО ЗЛАТО КО-
ЈЕ ВОЗИТЕ ЗА
АБИЛЕНУ?

ПА ТО ЈЕ ТЕД
ФРЕЈЗЕР?

ТЕД? ЈЕ ЛИ МО-
ГУЋЕ?

ПАЗИТЕ ФРЕЈЗЕР,
ВАШ СИН НИШТА НЕ
ПОШТУЈЕ...

БУТИ, МАРТИ-
НЕ? ТЕДЕ...
СИНЕ... САМО
ДА ТИ КА-
ЖЕМ...

"НЕ СЕЋАМ СЕ ВИШЕ ШТА САМ МУ РЕКАО,
АЛИ САМ ГА ГАНУО... ТРЕБАЛО ЈЕ ДАВНО
ДА ТАКО РАЗГОВАРАМО..."

ОЧЕ... ПОМОЗИ
МИ, ДОС-
ТА МИ ЈЕ
ОВАКВОГ
ЖИВОТА...

"ТЕК ШТО САМ УЗЕО
КОЛТ ОД СИНА..."

"ТЕД ЈЕ КРИКНУО И ПАО ОКР-
ВАВЉЕН НА ЗЕМЉУ..."

ИЗДАЈИЦО?
УБИЦО?
ЕВО ТИ?

„ТАКО САМ ОД ЧАС-
НОГ РАНЧЕРА ПОСТАО
УБИЦА ЗА ЧИЈУ ЈЕ
ГЛАВУ РАСПИСАНА
УЦЕНА ОД 10.000.
ДОЛАРА ?

САДА МЕ ЈЕ КРИК
ОНОГ МЛАДИКА НА
СВЕ ПОДСЕТИО ...
СИНЕ МОЈ ...

МАЛО КАСНИЈЕ ...

НЕ ДРЖЕ ГА НОПЕ...
СРЕДИ ГА „ТЕ-
КИЛА“ ?

НАКО
ТИ
КАЖЕШ,
„ЗМИ-
ЈО“ ?

ОДЈЕКНУЛИ СУ
ПУЦЊЕВИ, АЛИ НЕ
„ТЕКИЛИНИ“ ...

ОВАМО ОРУЖЈЕ ?
А САД ЋУ ВАМ
УЗЕТИ И КОЊА
И СВОГ ПРИЈА-
ТЕЉА ?

КАСНИЈЕ ...

ВИДЕЋЕМО СЕ
ЈОШ, ФРЕЈЗЕ-
РЧ ? УЗЕЋУ ОНИХ
10.000. ?

ТО
БЕМО
ЈОШ
ВИДЕ-
ТИ,
ЛЕШИ-
НАРЧ ?

СЛЕДЕБЕГ
ДАНА ...

ТО ЈЕ БА-
РАНКО... ТУ МЕ
НЕ ЗНА-
ЈУ ...

ОДВЕШЋУ МЛАДИ-
КА У ХОТЕЛ, А СУТ-
РА ЋУ ПРЕКИ У
МЕКСИКО И СПАШЋУ
СЕ ...

ШТА ЈЕ С ТВОЈИМ ПРИЈАТЕЉЕМ, СТРАН-
ЦЕ ?

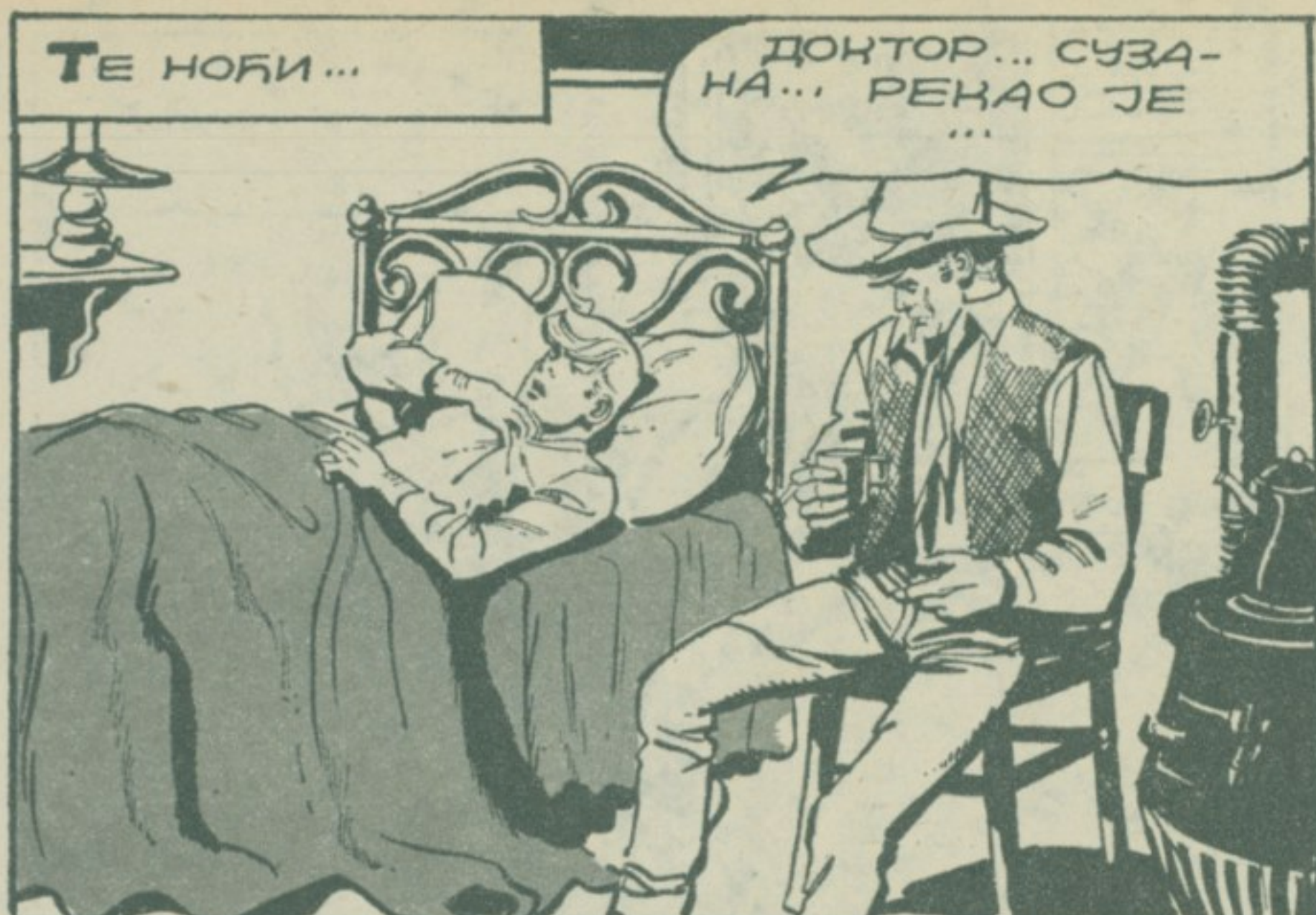
МИСЛИО ЈЕ ДА СУ
МУ КРИТА ДОВОЉНО
ПОРАСТА ДА ИЗИБЕ
ИЗ ГНЕЗДА ... ПОМОЗИ
МИ ...

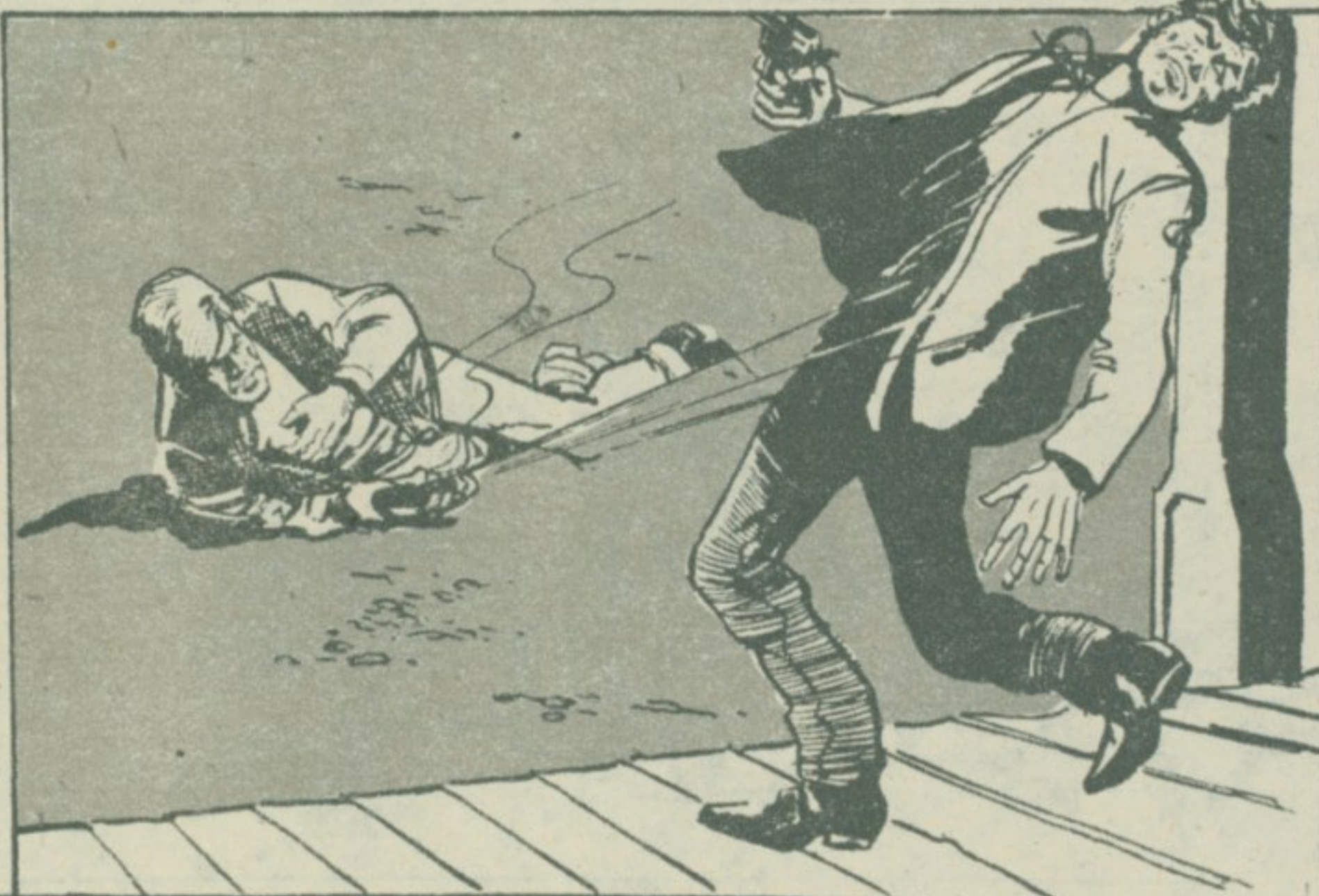

ФРЕЈЗЕР ЈЕ ЦЕЛОГ ДАНА СЕДЕО ПОРЕД
ДЕЈВА МОРЛИЈА ...

ТАЈ КОЊ ШТО ЈЕ УДАРИО ВА-
ШЕГ ПРИЈАТЕЉА МОРА ДА ЈЕ
ИМАО ОСАМ НОПИТА ... САВ ЈЕ
У МОДРИЦАМА, АЛИ БИГЕ
ДОБРО ...

ЕНО ИХ
ТАМО?

ИЗГЛЕДА ДА
СУ СВИ
МРТВИ?

ОВАЈ ЈЕ
ЈОШ
ЖИВ?

АЛИ
НЕЋЕ ЈОШ
ДУГО?

ЈА САМ СЕМ
ФРЕЈЗЕР, УБИЦА,
УЦЕЊЕН СА 10.000
ДОЛАРА. ДАЈТЕ
ТАЈ НОВАЦ ДЕЈ-
ВУ МОРЛИЈУ, ОН
МЕ ЈЕ УХВА-
ТИО...

САМО ШТО ЈЕ ТО
РЕКАО, ФРЕЈЗЕР
ЈЕ УМРО. ЉУДИ СУ
СКИНУЛИ ШЕШИРЕ
ПРЕД ПОГИНУЛИМА...

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ДЕЈВ ЈЕ НА-
ПУСТИО БАРАННО...

ХЕЈ,
ПРИЈА-
ТЕЉУ?

ЕВО ТИ НАГРАДА, 10.000.
ДОЛАРА ЗАТО ШТО СИ
УХВАТИО ФРЕЈЗЕРА?

ЧУДАН НЕКИ МОМАК
ТАЈ МОРЛИ. МИСЛИО
САМ ДА ЋЕ МИ ТОР-
БУ С НОВЦЕМ ТРЕС-
НУТИ О ГЛАВУ?

А ТЕК ДА СИ МУ
ВИДЕО ЛИЦЕ? САМО
ШТО НИЈЕ ЗАПЛА-
КАО КАД ЈЕ УЗЕО
НАГРАДУ...

МЕСЕЦ ДАНА КАСНИЈЕ ЈЕДАН КОЊА-
НИК ЈЕ СТИГАО У КЛИНТОН СИТИ...

ГЛЕ, ДЕЈВ
МОРЛИ
СЕ ВРАТИО?

ЈАДНИК?

ЖУРНО СЕ УПУТИО ЈЕДНОЈ КУЋИ... АЛИ
СВЕ ЈЕ БИЛО ПУСТО... ТУ ВИШЕ НИКО НИ-
ЈЕ ЖИВЕО...

МОРАШ ДА БУДЕШ ЈАК,
ДЕЈВ. МОЈА ЖЕНА И ЈА
СМО УЧИНИЛИ СВЕ ШТО
СМО МОГЛИ ЗА ЊУ, АЛИ
ЗНАШ ДА НИСМО ИМА-
ЛИ НОВЦА...

ЗНАМ,
ЏОНЕ...
ХВАЛА
ТИ ЗА
СВЕ...

ЗАТИМ ЈЕ ОТИШАО НА ПОСЛЕДЊЕ ВИЂЕ-
ЊЕ...

СУЗАНА...
О СУЗАНА...

И ОНДА ЈЕ ЗАУВЕК НАПУСТИО ГРАД...

УВЕЧЕ ЈЕ ЗАНОЊИО У ПЛАНИНИ ПОРЕД
ВАТРЕ...

КРАЈ

И ДОК ЈЕ ДЕЈВ МОРЛИ РАЗМИШЉАО
КАКО ЋЕ СУТРА ОТПОЧЕТИ НОВИ ЖИ-
ВОТ, НА ВАТРИ ОД ДОЛАРА ЛАГАНО
ЈЕ ДОГОРЕВАЛА ПРОШЛОСТ...

Црни орао из Бретање

Енглеска комора пражена наоружаном коњицом бучно је грабила неравним путем кроз бретањску шуму. Била је то година 1350. Енглески освајачи беху поразили Французе у неколико узастопних битака, тако да се Бретања наша под ногама енглеског краља Едварда III.

Док је конвој са залихама за један енглески војнички логор напредовао не слутећи ништа, на њега је из шипражја непрестано моторило мноштво очију. Одједном се кроз ваздух пролетио ратни поклик: „Гесклен! Гесклен!“ и истовремено омања група разјарених јакача насрнула је на изненађене и неспремне Енглеze.

Дружина бретањских осветника, коју је предводио плећат човек непријатног изгледа са похабаним оклопом, за тили час је посекла све до једног! Ружни — Бертран Ди Гесклен је тако жестоко и вешто размахивао сабљом да је само он успео да обори шесторицу. Затим, пошто су покупили све из кола и натоварили на коње, нападачи су хитро одjahали у дубину шуме.

ОДБАЧЕН

Пре него што је његово име постало страх и трепет за Енглеze, Ди Гесклен је извршио безброј оваквих муњевитих напада из заседе. Тако се прочуо као национални херој који је касније постао и краљев доглавник. А почео је као обичан слуга.

Рођен је у једном замку у близини Динана у Бретањи, 1320. године, био је син чувеног витеза Рејноа ди Гесклена. Међутим, малог Бертрана су чак и његови родитељи сматрали исувише ружним и недостојним племићке крви, па су га се зато одрекли и бацили у кухињу, међу послугу.

Тако се догодило да је наследник куће Гесклена растао и васпитавао се уз судопере и — развио у слободољубивог младића и храброг борца чија се вештина убрзо прочула у покрајини. Пошто му је недостајало оружје и опрема која би одговарала његовом стварном друштвеном положају, у појас је заденуо обичан кухињски нож и често jахао унаоколо на изслуженом ратарском коњу.

Кад му је било осамнаест година Бертран се обрео на једном витешком турниру на коме су у надметању коришћена затупљена копља. Био је ту и његов отац — познат као непогрешиви нишанџија и стални победник. Ношени витезови и њихо-

Тајанствени изазивач је са лакоћом обарао витеза за витезом. Очигледно није био кукавица. Ипак, против једног од њих упорно је одбијао да се бори.

ни пунокрвни коњи распламсавали су у Бертрановим грудима борилачку страст, па је одлучио да и он узме учешће у такмичењу.

Тог дана на борилишту се појавио тајанствени изазивач — Бертран у позајмљеном оклопу. На његовом штиту није било амблема и нико није могао да зна о коме се ради. За кратко време избацио је из седла неколико витезова и побрао бурне аплаузе гомиле. Међутим, иста публика се доб-

био да призна најстаријег сина.

Кад је Едвард III напао Француску, Бертран је сакупио дружину и започео кампању у стилу „удри па бежи“ која је постала право проклетство за Енглеze.

ЗАСЕДА У ШУМИ

Једном приликом два француска витеза, краљеви

све док Французима није стигло појачање.

За овај подвиг Ди Гесклен је проглашен витезом и постао познат као Црни орао из Бретање — по двоглавој црној орлу кога је изабрао као амблем на свом штиту.

Када је Вилијам Кентербериски прекршио витешко правило и заробио Бертрановог млађег брата у току примирја, Црни орао је сам одjahао у енглески логор и изазвао Вилијама на двобој.

Пошто су већ у првим сударима поломили копља, галопирајући један на другог укрстили су мачеве и Црни орао је успео да противнику избије оружје из руке. Затим је одбацио сопствени мач да би, у складу са правилима, сјахао с коња и извукао бодеж, спреман за последњу рунду окр-

витеза, али се Бертран брзо снашао: иако у последњем тренутку, отскочио је у страну, дограбио Кентербериску снажним рукама и свукао га с коња... Црни орао је напустио борилиште као победник. Одjahао је са братом из логора уз бурно одобравање енглеских витезова.

Иако је Ди Гесклен излазио као победник из многих окршаја са Енглеzима и освојио више замкова, једном приликом је ипак поражен и заробљен. Енглези су тражили велику откупнину за свог прослављеног затвореника коју је француски краљ радо платио. Он га је толико ценио да га је убрзо поставио за свог доглавника.

Бертран је заиста прошао дуг пут од кухиње у очевом замку до дана када је, његовом заслугом, окупатор прогнан из земље.

Године 1380, у тренутку када су његови ратници улазили у енглеско утврђење Шато-Нев, Ди Гесклен је лежао на самртној постељи. Тешко болестан и исцрпљен, морао је најзад да плати дуг толиким годинама ратовања. Док се борио за последњи дах — и даље у свом оклопу — наредио је енглеском војсковођи да стави кључеве утврђења на његов штит који му је био на грудима. Тако је Црни орао победоносно и умро.

Д. В.

ро наругала непознатом шампиону кад је овај три пута узастопце одбио да се бори с Рејноом ди Гескленом.

Открили су ко је непознати тек кад му је један други изазивач оборио кацигу с главе. Гледаоци су поново клицали у његову част, јер је поштовао витешки закон да се на оца ни под којим околностима не сме подићи рука. Али, и овом приликом отац је од-

штићеници, кренули су у опсаду града Бешерела који су држали Енглези. Док су jахали на челу својих ратника, на њих је из заседе ударила нека енглеска јединица. Међутим, истовремено се догодио још један препад: из шуме је допро застрашујући поклик „Гесклен!“ и облак стрела сручио се на Енглеze. Бертран и његова гневна дружина задржавали су непријатеља

шаја. Кентербери, међутим, није хтео да поступи по витешком закону; остао је у седлу са намером да изигра Бретањца и усмрти га.

ИПАК ПОБЕДНИК

Енглески витезови су заурлали у знак негодовања због нечасног поступка свог

501 ПОРОТНИК

Данас пороту у већини земаља, у којима она одлучује на суђењима, сачињава дванаест људи. Међутим, није увек и свуда било тако. Порота је прилично стара као институција, постојала је још у античкој Грчкој, али број њених чланова мењао се у зависности од значаја процеса и важности оптуженог. Сократа је, на пример, 399. године пре н. е. осудила порота од 501 човека, а атинског генерала Алкибијада (450—404 пре н. е., чак 1.501 грађанин античке престонице. Откако порота постоји у енглеском правосуђу, број њених чланова варирао је од 7 до 66, да би се, у новије време, и овде ustalнило на 12.

НЕОБИЧНА ЗАВЕРА

Млади кнез и будући српски краљ Милан Обреновић дочекан је у Смедереву уз све почести које се указују владару. Нико није могао ни наслутити шта су му припремале присталице Карађорђевића.

Одвек је било тако: половина становника смедеревског краја — обреновићевци, друга половина — карађорђевићевци! Равнотежа се ретко кад мењала, осим што су присталице једне од две династије биле бучније кад је лоза коју су подр-

шенлучили. А онда, једног летњег дана 1871. године, ред је дошао и на седамнаестогодишњег кнеза Милана Обреновића (уместо кога су владали намесници) да обиђе Смедерево.

Обавештење из Београда да ће малолетни кнез са свитом доћи у Смедере-

— Раша је стари пријатељ Обреновића и ту ће, вала, кнез имати најбољи конак! Ваздух је чист, спаваће к'о јагње! — прихватио је начелник.

Раша Здравковић је заиста био оно што је начелник говорио о њему. И не само то: важио је за

жавали била на власти. За то време њихови противници претварали су се у љуту опозицију. Понекад се, међутим, чинило да су присталице Карађорђевића оданије, што је имало за последицу њихову отворену нетрпељивост према породици Обреновића и увек присутну тежњу да јој се наругају.

Кнез Милош је још од првих дана знао за ову поделеност у два табора, а такође и његови наследници. Зато су се готово сви владари лозе Обреновића утркивали да оставе утисак на Смедеревце чији је град као речно пристаниште и привредни центар имао великог значаја у тадашњој Србији. Чинили су то проводећи лета у винограду и летњиковцу који су имали у окolini Смедерева или, пак, долазили у посету његовим богатим грађанима.

НОЋНИ ПОСЕТИОЦИ

Посете су се низале једна за другом, а обреновићевци у граду су се, у тим приликама, веселили и

во примио је окружни начелник и брат намесника Блазнавца. Хитно је позвао виђеније људе код себе у канцеларију и, заузевши позу, саопштио:

— Имам част да вам кажем да ће у недељу лађом низ Дунав стићи наш уважени владар те стога морамо да га дочекамо како то и доликује!

Присутни запрашаше. Вест их је обрадовала: поред тога што су сви до једног били обреновићевци, сада им се пружала прилика и да се приближе младом кнезу. Договорено је да се прад свечано окити, пристаниште очисти, уреди и поспе цвећем, подигне подијум на коме ће кнез бити дочекан поздравном беседом. Предвиђено је и место са кога ће свирати војна музика.

По граду је као муња пукао глас о кнежевом доласку. По чаршији се само о томе причало. Обреновићевци су радосно засукали руке да улепшају место док је окружни начелник строго водио рачуна да припреме теку како је замишљено. Једино није могао да нађе погодну кућу у којој ће владар преноћити. Најзад се неко досетио да би, уместо хотела „Лав“ и „Бела лађа“ како је предлагано, кућа Раде Здравковића, коју је од Дунава делио сам друм, била најприкладнија.

АТЕНТАТ БЕЗ ЗРНА БАРУТА

Припреме за свечани дочек ужурбано су текле. Рашина кућа, увек уредна, само је мало дотерана споља и изнутра. Орибан је и чувавац, али када је пала ноћ уочи кнежевог доласка, пољском „тоалету“ изненада се пришуњало неколико људи. У руци су носили канту са течномешу, а под капутима крили неке ствари!

Пазећи да не направе буку и привуку пажњу, ноћни посетиоци су скоро пола часа нешто петљали у нужнику а затим се нечујно изгубили у тами.

ЈЕДИНСТВЕН СЛУЧАЈ

Кнез Милан је дочекан са великом помпом. Присташе су му клицале, бацале цвеће, војна музика је свирала, одржан говор... После тога, голобради владар, сео је у фијакер и полако се одвезао Рашиној кући. Био је задовољан дочеком и смештајем. Уморан од пута, једва је сачекао вече да легне. А ујутру је пошао право у нужник!

Јауци и запомагање из дворишта, а потом и пуцњи из пиштоља, пресекли су кнежевог ађутанта и остале чланове пратње који су се тог часа налазили у кући.

— Људи, усмрти се

кнез! — повикао је грлати ађутант и полетео у двориште мислећи да је Милан извршио самоубиство.

За њим изјуреше и други. Запомагање је допирало из пољског „тоалета“. Ађутант је дошао до њега у неколико скокова и нагло отворио дрвена врата. И тада засташе као укопан булећи у Милана Обреновића пропалог у јаму са фекалијама одакле су му вирили само глава, рамена и руке! Док се једном руком трчевито држао за преломљену греду испод пода, другом је витлао пиштољем и пуцао.

— Кнеже! — замуцао је ађутант.

— Убићу их! Убићу те гадове, карађорђевићевце! — урлао је Милан копцајући се у пуној јами. — Они су ово учинили! Хтели су да овако славно умрем! Убићу... у... ух! Вади ме одавде, шта стојиш, будало!

Владар је извучен тешком муком јер је био висок и тежак. Посрћући изашао је у двориште ширећи око себе несносан смрад. У жељи да побегне од сопствене срамоте, потрчао је у кућу као суманут. Помињао је подлост, очајање, смрт... Једва га стигли и увели у собу.

Милан је већ истог дана напустио Смедерево, али је већ цео прад сазнао о покушају необичног атентата. Није желео да га било ко испрати, да гледа подругљива лица. О свему је поведена истрага која је открила да су непознати људи посули по поду нужника раствор азотне киселине и престругали греде које су га држале. Када је кнез ушао унутра, нагрисане даске пода прилично су изгледале целе, али су попустиле под његовом тежином. Иако је свима било јасно да је ова завера, иначе јединствена у историји, била дело карађорђевићеваца, кривац никада није нађен. По кнежевом одласку остао је назив за атентат — „смедеревски намештај“! Измислили су га Смедеревци. — Опет карађорђевићевци.

М. Тодоровић

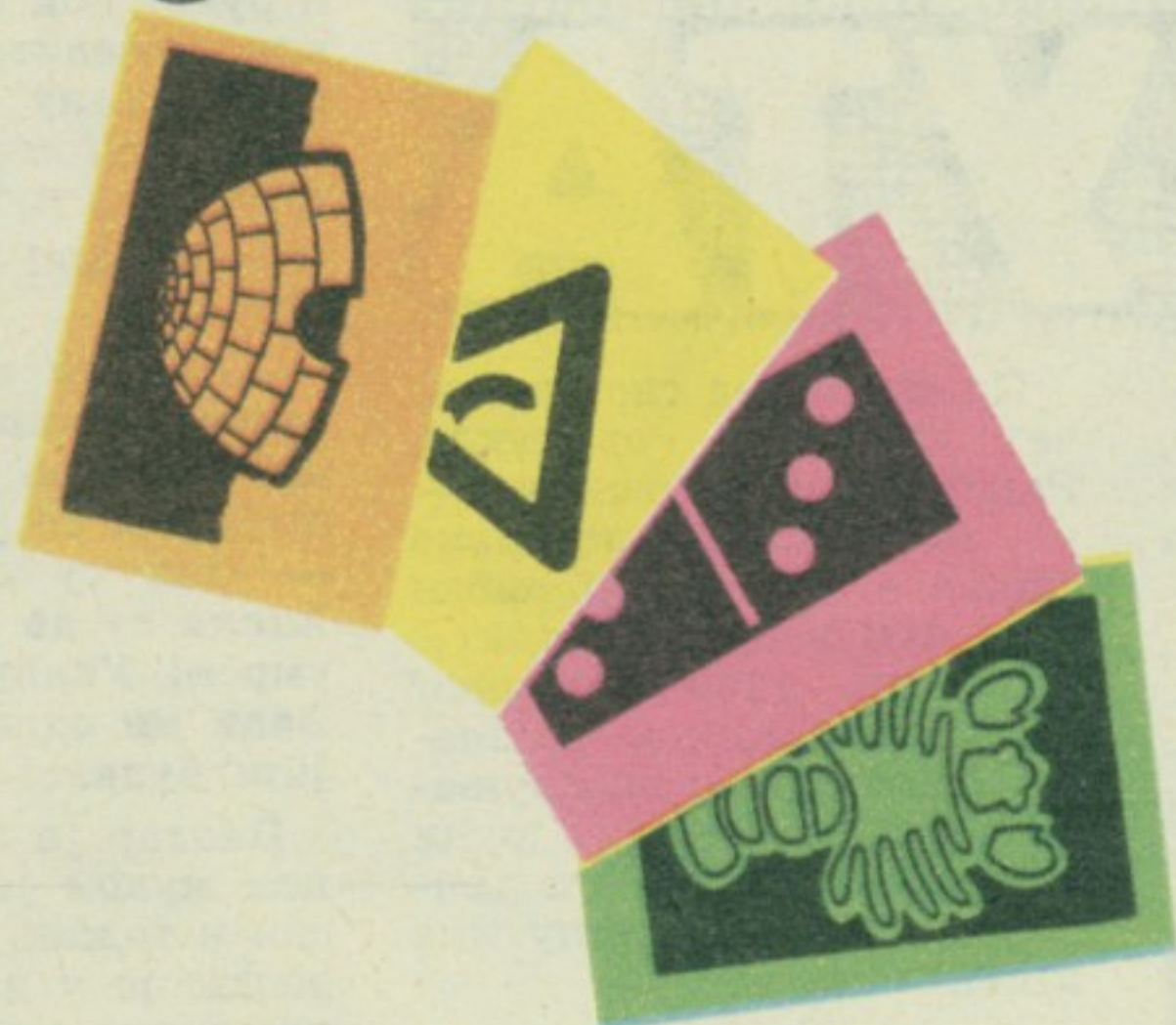
ДА ЛИ СТЕ КУПИЛИ ВАШ
ОМИЉЕНИ ЛИСТ

Denis?

ПА, ФАНТОМ
ВЕЋ СВАКЕ СРЕДЕ
ИДЕ ИЗ АВАНТУРЕ
У АВАНТУРУ!

НОВО **СПЕКТАР**
жвакаћа гума
са укусом свежег воћа

У свакој кутији СПЕКТАРА наћићете
и 4 различите флуоросцентне самолепљиве налепнице:
Укупно 400 различитих налепница с мотивима:
абецеда, домино, бројеви, зодијак...

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
ЈЕ ПРИПРЕМИО
ЗА ВАС

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ СА ТВ ЕКРАНА
пера детлик
У КЊИГАМА - СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУК
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језику, ћирилицом, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустиловинама и доживљајима. Књиге су у луксузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тек када их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: »Политикин забавник«, Манедонска 29, 11001 Београд

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наруџујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цена од 210.— динара. — Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу

(Име, очево име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број стана)

(Потпис и печат)

ЦЕЗ ЗА ЦЕО СВЕТ

„Политикин забавник“ пружа својим читаоцима још једну изванредну прилику да дођу до грамофонских плоча мајстора цеза. Ела Фицџералд, Бени Гудман, Душко Гојковић, Дизи Гилеспи, Дјук Елингтон, Луис Армстронг Сачмо... само су неки од великана цез-сцене.

Ово је и могућност да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку неодољивим звуком класика цеза. Цена једне велике ЛП плоче износи само 71 динар. На наруџбеници не сме бити мање од две плоче јер трошкове паковања и поштарину плаћамо ми. Потребно је само да попуните наруџбеницу и пошаљете је на нашу адресу — плоче ће вам стићи кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ, ПОУЗЕЋЕМ!

4201 ДУШКО ГОЈКОВИЋ: **Belgrade blues**... „наша труба“ која је ушла у Федерову Енциклопедију цеза представља се са још девет композиција.

4325 **THE BEST OF ELLA FITZGERALD** је назив албума ненадмашне Еле на којем се налази једанаест цез-композиција.

4328 **JAZZ SPECTRUM — FAMOUS JAZZ VOCALISTS, NO. 1: Ella Fitzgerald, Anita O'Day, Pearl Bailey, Billie Holiday, Mary Ann McCall и Blossom Dearie.**

4329 **JAZZ SPECTRUM — FAMOUS JAZZ VOCALISTS, NO. 2: Louis Armstrong, Jack Teagarden, Woody Herman, Jimmy Rushing, Joe Williams, Al Hibbler, Bill Henderson, Mel Tormé и Billy Eckstine.**

4330 **JAZZ SPECTRUM — NEW ORLEANS CLASSICS: Kid Ory's Creole Jazz Band, George Lewis Band и Henry Red Allen Orchestra.**

4332 **LOUIS: Mame, Sheesecake, When The Saints Go Marching In...** и још девет композиција „амбасадора с трубом“.

4335 **DUKE ELLINGTON — CLASSICS** са величанствених дванаест композиција које је оркестар поново оживео свирајући оригиналне аранжмане у савременој техници снимања.

4336 **DIZZY GILLESPIE — AND THE DOUBLE SIX: Ow, Two Bass Hit, Blue'n Boogie** уз Дизијево експлозивно свирање трубе састав „The Double Six“ snимио је још девет изванредних нумера.

4339 **ELLA FITZGERALD** са Дјуком Елингтоном, Оскаром Петерсоном...

4342 **THE BOSSES: Honeydripper, Since I Fell For You** и још осам композиција у извођењу Џоа Тарнера, Каунта Бејсија и групе познатих музичара.

4344 **BASIE TAM: Doubling Blues, One-Nighter**... је, како кажу познаваоци цеза, плоча добре музике која остаје у незаборавном сећању. Са Каунтом Бејсијем је и група правих мајстора цеза.

4351 **JAZZ — HISTORY CHARLIE PARKER: Mo-hawk, Now's The Time** само су два од дванаест снимака рано преминулог Чарлија Паркера.

4351 **I REMEMBER CLIFFORD — CLIFFORD BROWN: Yesterday, Cherokee** део су од десет композиција Клифорда Брауна за кога кажу да је до своје двадесет пете године, погинуо у саобраћајној несрећи, био најбољи трубач кога је цез икада познавао.

4353 **KING OG SWING — BENNY GOODMAN: Avalon, Sing, sing, sing**... изводи „Бени Гудман трио“ ком позиције „краља свинга“.

4354 **FLUING HOME — LIONEL HAMPTON: Introduction, How High The Moon** са још седам композиција које изводи велики мајстор вибрафона.

4357 **AFTER HOURS** и **ДУШКО ГОЈКОВИЋ**

4358 **JAZZ SPECTRUM — 12 BIG BAND CLASSICS BY 12 CLASSIC BIG BANDS**

4359 **DON ELLIAS — SOARING: Go Back Home, Whiplash**... са још четири наслова.

4360 **DUKE ELLINGTON'S — MY PEOPLE** назив је албума са осам нумера ненадмашног „војводе“.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29
НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наруџујем плоче под бројевима: _____

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум)

(Потпис, број и место изд. личне карте)

У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

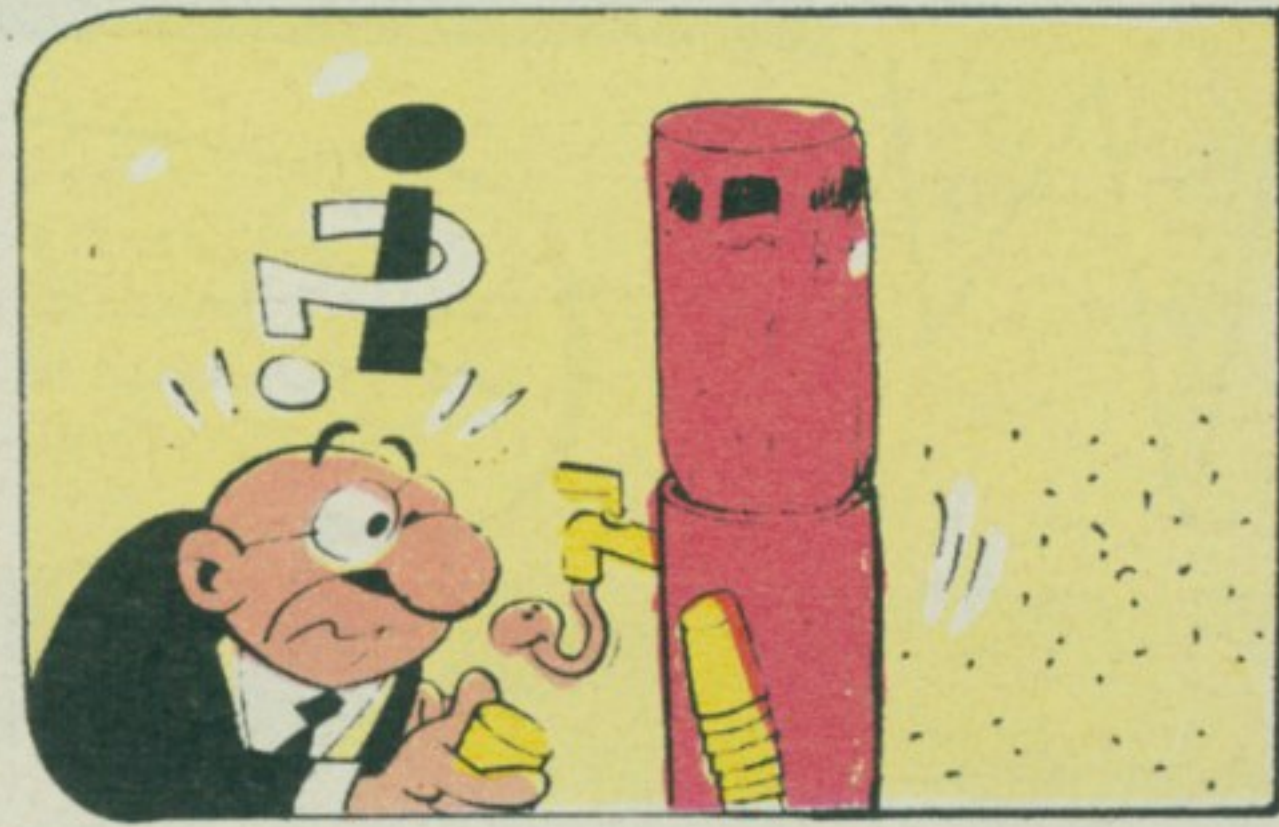
Наруџбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

THE
BEST OF
ELLA
FITZGERALD

ПОТРЧКО:
НИЈЕ
КРИВ

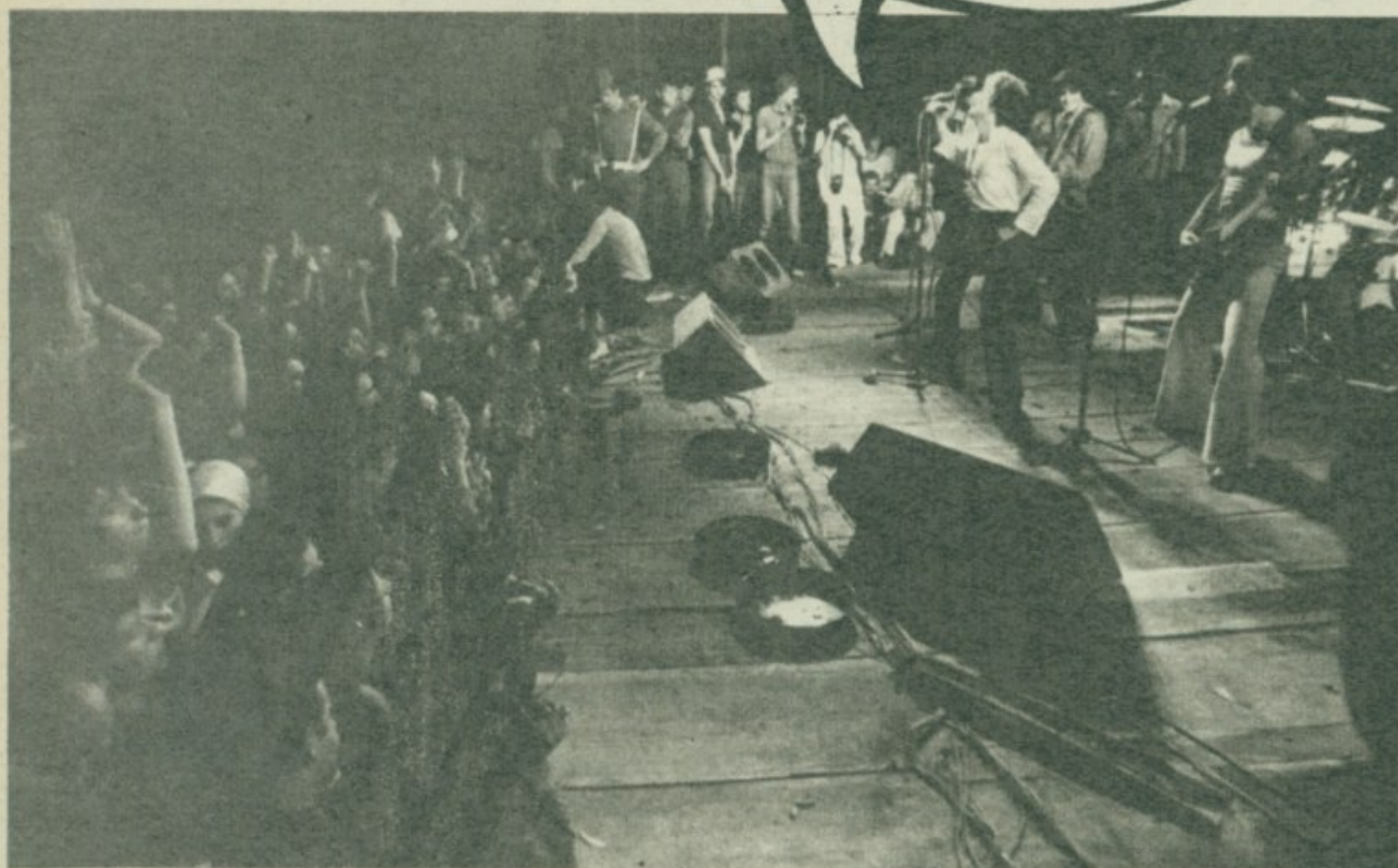

ХИТ

СТРАНА

ТО ЈЕ САМО РОК'Н РОЛ
НИШТА МУДРО, И НИШТА
ДРУГО ДЛИ МИ СЕ
СВИЂА БАШ ТО!

Последњи наступ БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА у Београду пред
Горанов одлазан у Армију

Београдски састав ТАКО
— у потрази за дисно-кућом

Одавде се најбоље видело

ИБН ТУП — први пут у новој постави

Манедонска група ЛЕБ И СОЛ — можда најпријатније
изненађење у 77.

За време концерта
сниман је и филм

Ако би се крајем године бирао најспектакуларнији догађај у 77. онда би то свакако био концерт најпопуларније југословенске групе БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА. Петорица младића из Сарајева успела су да, последње недеље у августу, доведу на падине Кошутњака више од седамдесет хиљада младића и девојака који као да су, бар по ономе што се могло видети, цело своје младалаштво провели у ишчекивању једног оваквог догађаја. Од раних јутарњих часова млади су хрлили према Хајдучкој чесми. Највећа рок-представа која је одржана у Европи ове године, са својим јунацима Гораном, Жељком, Зораном, Ипетом и Лазом, остаће још дуго свима у сећању. Јер то није био обичан концерт са извођачима на бини и публиком пред њима. Било је то једно незаборавно дружење младих, који су пратили своје „Дугмиће“ песмом, циком и аплаузима.

Песме са овог концерта биће отиснуте на новој плочи БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА која је снимана уживо и зваће се „Концерт код Хајдучке чесме“. Да би ова представа у потпуности успела, БИЈЕЛО ДУГМЕ је позвало још неколико група у госте. Публици су се представили састав ТАКО из Београда, ИБН ТУП из Новог Сада, група ЛЕБ И СОЛ из Скопља, београдски састав ЗДРАВО и гитариста Џаџо из Зенице.

У нашој фото-репортажи покушаћемо, само једним малим делом, да покажемо шта се све догађало код Хајдучке чесме тог 28. августа.

Кад би' био бијело дугме
мала би се закопчала у ме
кад би' био дугме плаво
не би знала да сам крај
ње спав'о

Не спавај мала моја
музика док свира
јер тај луди ритам ником
не да мира

Никад се нећу вратит
у свој родни град
јер ме не чека нико
већ одавно су изблиједјела
сва лица
и већ одавно имена им не знам.

Доћи ћу ти под прозоре
док ти марка спава
Побјећи ћу прије зоре
јер то не смије нико знати.
само ти и ја

Шта би дао да си на мом мјесту
да те мрзе а да ти се одве
шта би дао за велику гесту
мјесто свога да твој живот живе

РОЛИНГСТОУНСИ (ROLLING STONES)

Тројица „Стоунса“ — Мик, Бил и Чарли — боравили су недавно у Њујорку како би извршили селекцију материјала за нову ЛП плочу која би требало да се појави у продаји до краја године. Биће то дупли албум уживо и, како је Мик изјавио новинарима, много „вредији“ од претходних. Материјал за њега снимљен је на концертима одржаним прошле године у Сан Франциску и у Паризу. Од музичких нумера које би се нашле на овој плочи помињу се следеће композиције: „Honky Tonk Woman“, „If You Can't Rock Me“ „Get off My Cloud“, „Hand of Fate“, „Hey, Negrita“, „Fool to Cry“, „Hot Stuff“, „Nappu“, „Tumbling Dice“, „Jumping Jack Flash“ и друге.

БЕНЕРЕЈШН ИКС (GENERATION X)

Ју сингл-плочу. На плочи је песма „Твоја генерација“ („Your Generation“), која у ствари представља пародију на велики хит групе ХУ (Who) „Моја генерација“ („My Generation“).

„Некад смо морали да слушамо плочу „Моја генерација“ која је била прихватљива за нашу старију браћу. Данас то звучи застарело. Ова наша плоча говори о њиховој генерацији, али онако како је ми видимо“ — кажу чланови овог састава.

ЗДРАВО — на млађима свет остаје

СЛАЂАНА МИЛОШЕВИЋ

Једна млада вокална солисткиња из Београда је преко ноћи избила у први план. То је СЛАЂАНА МИЛОШЕВИЋ која је, захваљујући композицији „Ау, ау“, постала један од најтраженијих домаћих певача. После наступа на Хиту лета 77, где је ова композиција први пут изведена, и учествовања у ТВ емисији „Од главе до пете“, популарност ове двадесет једногодишње Београђанке је нагло порасла тако да данас нема дана а да Слађану не чујемо на радио-таласима. За многе је овај успех био изненадан. Али, не треба заборавити да се Слађана музиком бави шест година, да је завршила музичку школу и да четрнаест година свира виолину. Наступала је са оркестром Саше Суботе где је и певала и свирала, а пре тога и у СКЛАВИНИМА.

Како сама каже, она је једна од ретких певачица која се већ годинама појављује и у радио-програмима и на телевизији а да јој нико не зна име. Наиме, многе песме које је Слађана интерпретирала приписиване су групи са којом је радила тако да је све то време остала анонимна. Један од њених већих успеха из тог времена је и веома популарна песма „Милорад“ коју је Слађана извела заједно са СКЛАВИНИМА. Иначе, ова млада певачица нема узора, тако бар каже. Покушава да пронађе свој сопствени музички израз што јој изгледа и полази за руком. Више од осталих певачица цени Мини Рипретон, Чаку Кан, Тамплу Хјустон, Тину Тарнер и друге.

ДЕМИС РУСОС (DEMIS ROUSSOS)

ДЕМИС РУСОС или, како га још називају, Велики Демис постиже велике успехе својом најновијом ЛП плочом „Magic“ Овај певач грчког порекла, својевремено члан јединог грчког састава АФРОДИТАС ЧАЈЛД (Aphorodite's Child) који је стекао популарност и ван граница своје земље данас живи у Енглеској. Како каже, ту се најпријатније осећа, мада сматра да му је, због готово свакодневних концерата и турнеја по земљама нашег континента, место пребивалишта цела Европа. Русос је, захваљујући свом специфичном гласу, успео да до данас прода преко 25 милиона плоча и да постане један од најбогатијих певача.

О својој музици Велики Демис каже: „То је специфична музика која нема свој одређени круг поклоника. Није наметљива и може да се слуша у свако време, мада бих ја лично најрадије слушао рок, и то онај који свира група Тин Лизи коју необично ценим“.

ТОП 3Х

1. ДОМАЋА ЛИСТА

1. МАЛИНКОНИЈА
— Оливер Драгојевић
— ЈУГОТОН

2. НОЋАС ЋЕМО ЗЕМЉИ К'О МАТЕРИ РЕЋИ
— Мишо Ковач
— ЈУГОТОН
3. НЕКА СВЕТ БУДЕ ОРКЕСТАР
— Резонанса
— ПГП РТБ
4. МЈЕСЕЧЕ, ТИ СТАРИ ДРУЖЕ МОЈ — Мики Јевремовић
— ЈУГОТОН
5. МАМА, НИСАМ ВИШЕ МАЛИ — Борис Бизетић
— БЕОГРАД ДИСК
6. ПОЉУБИ МЕ С ОБЈЕ БАНДЕ
— Тереза Кесовија
— ЈУГОТОН
7. ПУТ ПУТУЈЕ КАРАВАН — С времена на време — ПГП РТБ
8. АДИО, ЉУБАВИ, АДИО — Бисера Велетанлић
— ПГП РТБ
9. ЋАО И ПИШИ МИ — Златко Пејаковић
— ПГП РТБ
10. МОЈ ОТАЦ ТРАВУ КОСИ — Ивер — ЈУГОТОН

2. СТРАНА ЛИСТА у домаћој продукцији

1. MA BAKER
— Boney M.
— ЈУГОТОН
2. ROCK BOTTOM
— Linsey de Paul and Mike Moran
— ПГП РТБ
3. I'M IN YOU
— Peter Frampton
— ПГП РТБ
4. LOVE CLOUD
— 5000 Volts
— ПГП РТБ
5. BLOOD AND HONEY
— Amanda Lear
— ПГП РТБ
6. TELEGRAM
— Silver Convention
— ПГП РТБ

7. GOOD MORNING JUDGE — 10 CC
— ПГП РТБ
8. CHANSONE D'AMOUR
— Manhattan Transfer — Suzy
9. IF YOU NEED ME
— Rolling Stones
— ЈУГОТОН
10. MORE THAN A FEELING
— Boston — Suzy

3. ЕНГЛЕСКА

1. I FEEL LOVE
— Donna Summer
2. ANGELO — Brotherhood of Man
3. MA BAKER
— Boney M.
4. PRETTY VACANT
— Sex Pistols
5. WE'RE ALL ALONE — Rita Coolidge
6. FLOAT ON
— Floaters
7. SO YOU WIN AGAIN — Hot Chocolate
8. YOU GOT WHAT IT TAKES — Showaddywaddy
9. IT'S YOUR LIFE
— Smokie
10. SOMETHING BETTER CHANGE
— Stranglers

ПАШТЕТЕ "ТОПОЛА" СВАКОДНЕВНА ПРИЈАТНОСТ У ИСХРАНИ!

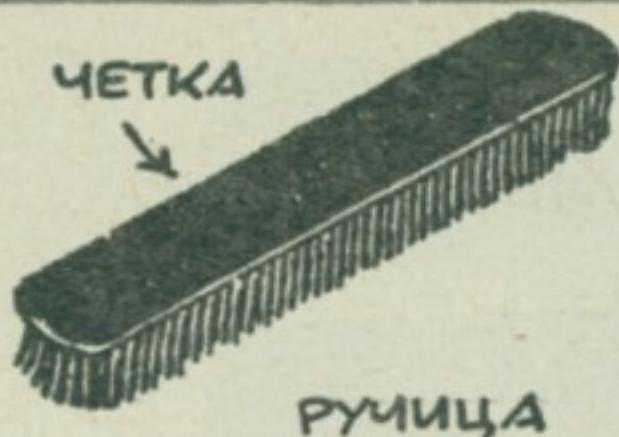
Месна индустрија „ТОПОЛА“ из Бачке Тополе за своју делатност обезбеђује сировине квалитетне „ТОПОЛА“ производи: свеже месо, сухомеснаше, прерађене, конзерве и ишмишле. Производња квалитетних ишмишља у истраживачком процесу је широка асортимана, а најпознатије су: „БАТ“, „ЈЕТРЕНА“, „МЕСНА“ и „МЕСНИ НАРЕЗАК“.

Технолошка опрема и процес је на нивоу најпознатијих светских произвођача из ове гране. Захваљујући томе, производи „ТОПОЛЕ“ нашли су месо на тржиштима САД, Канаде, Швајцарске, Шведске и других европских земаља.

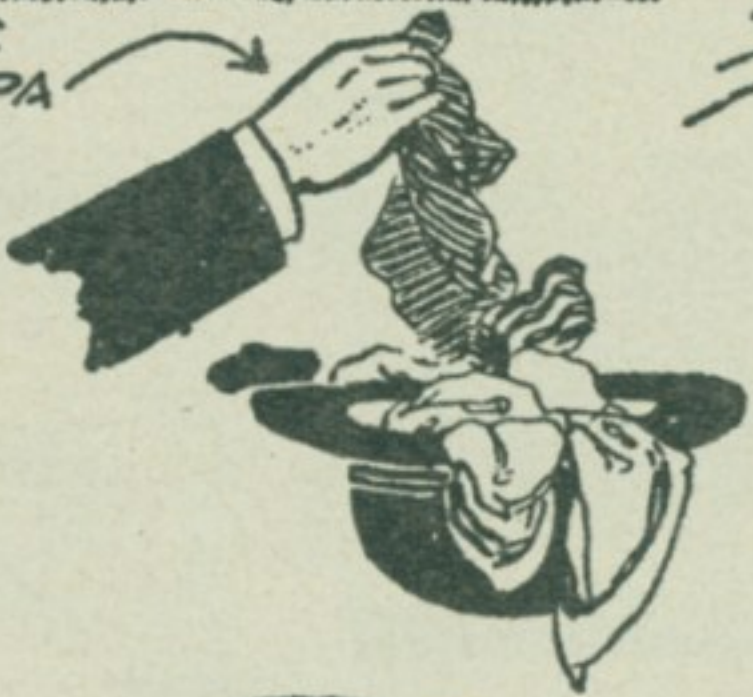
Паштете „ТОПОЛА“ задовољиће и ваш укус!

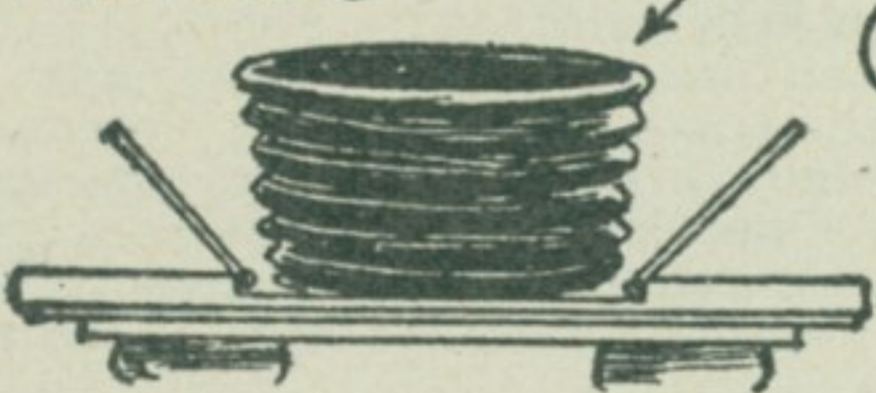
ЈЕДНОСТАВНЕ ОБМАНЕ

МАФИОНИЧАР ИХ
ВАДИ ИЗ ШЕШИРА

ПЛАТНЕНИ СУД
НА СКЛАПАЊЕ

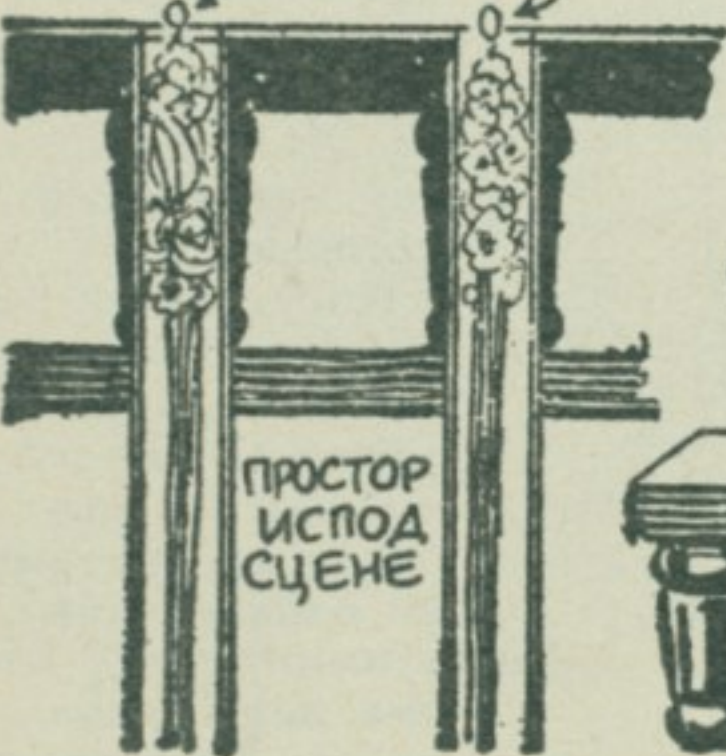

МАФИОНИЧАР
ПЛАШТОМ ПРЕКРИВА
ПОСТОЉЕ

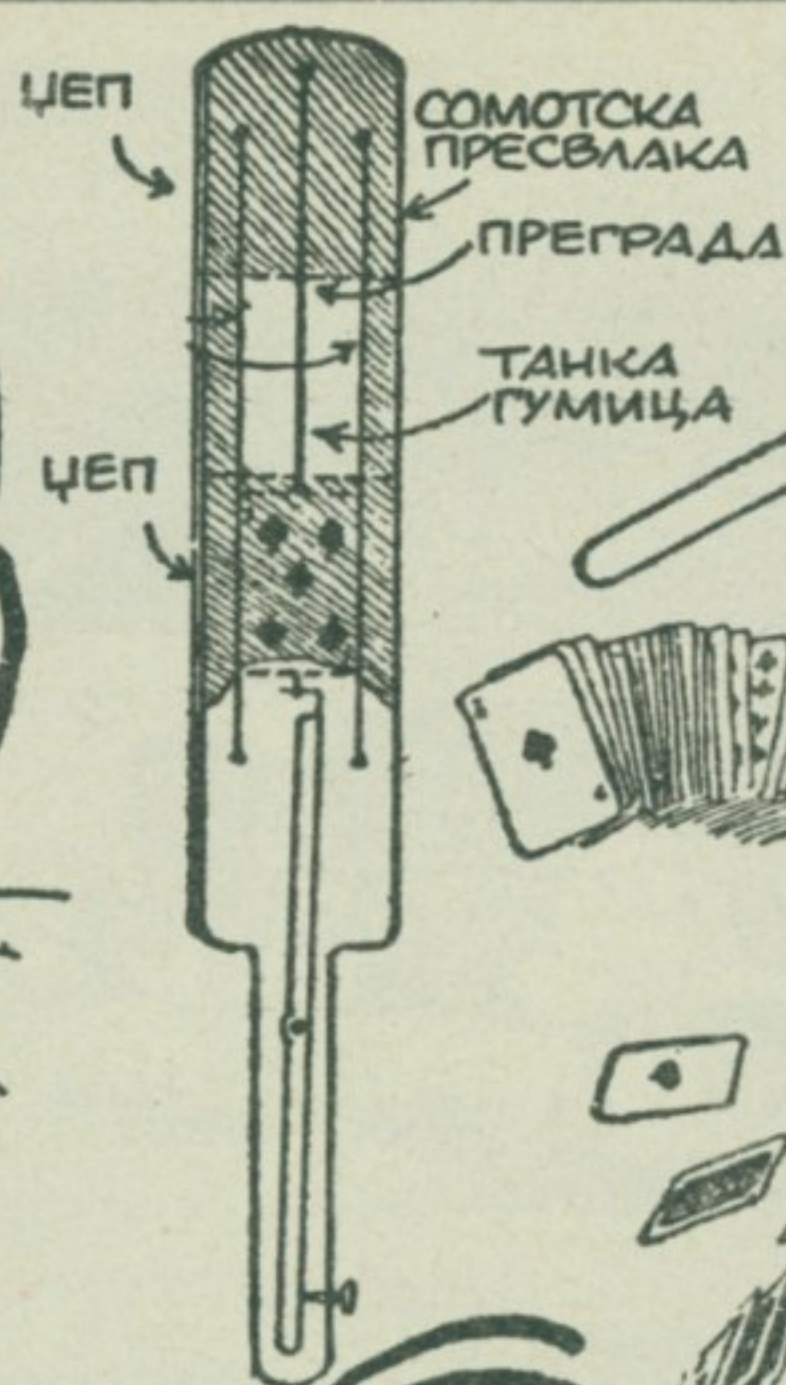

ОМЧА

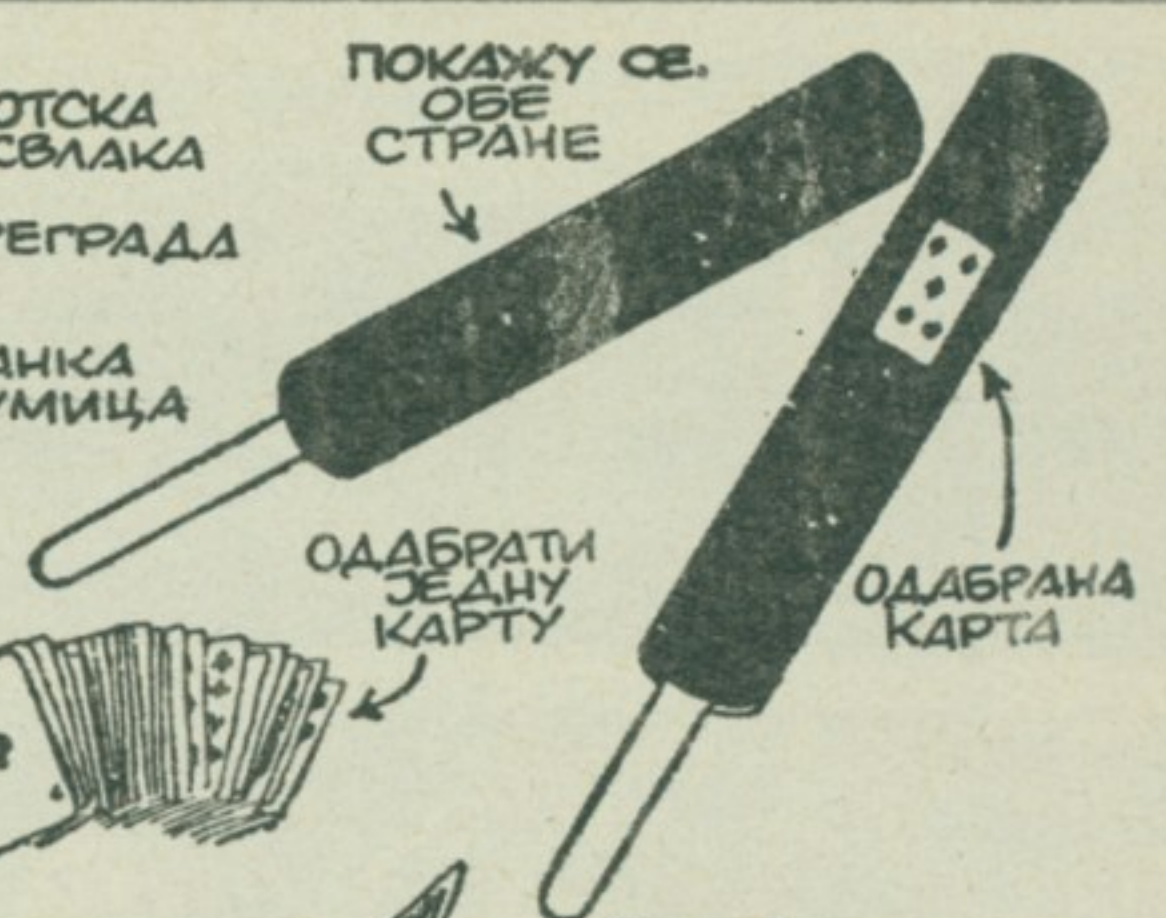
ОМЧА

ПРОСТОР
ИСПОД
СЦЕНЕ

ПОКАЖУ СЕ.
ОБЕ
СТРАНЕ

ПОЗАЈМЉЕНИ ШЕШИР

1 Дobar метод магичног пуњења шешира приказан је на слици број 1. Мафионичар позајмљује шешир у публици, испусти га да би га чистио четком у којој је скривено све оно што ће затим у њега истрести.

ПАЛИЦА СА ЦЕПОМ

2 Мафионичар спретно наводи некога из публике да одабере одређену карту, а затим шпил баца увис. Његов помоћник дочекује бачени шпил палицом на којој се појављује изабрана карта. Палица је обложена сомотом и има тајни цеп у коме се налази дупликат изабране карте...

ОТКУД ЦВЕЋЕ

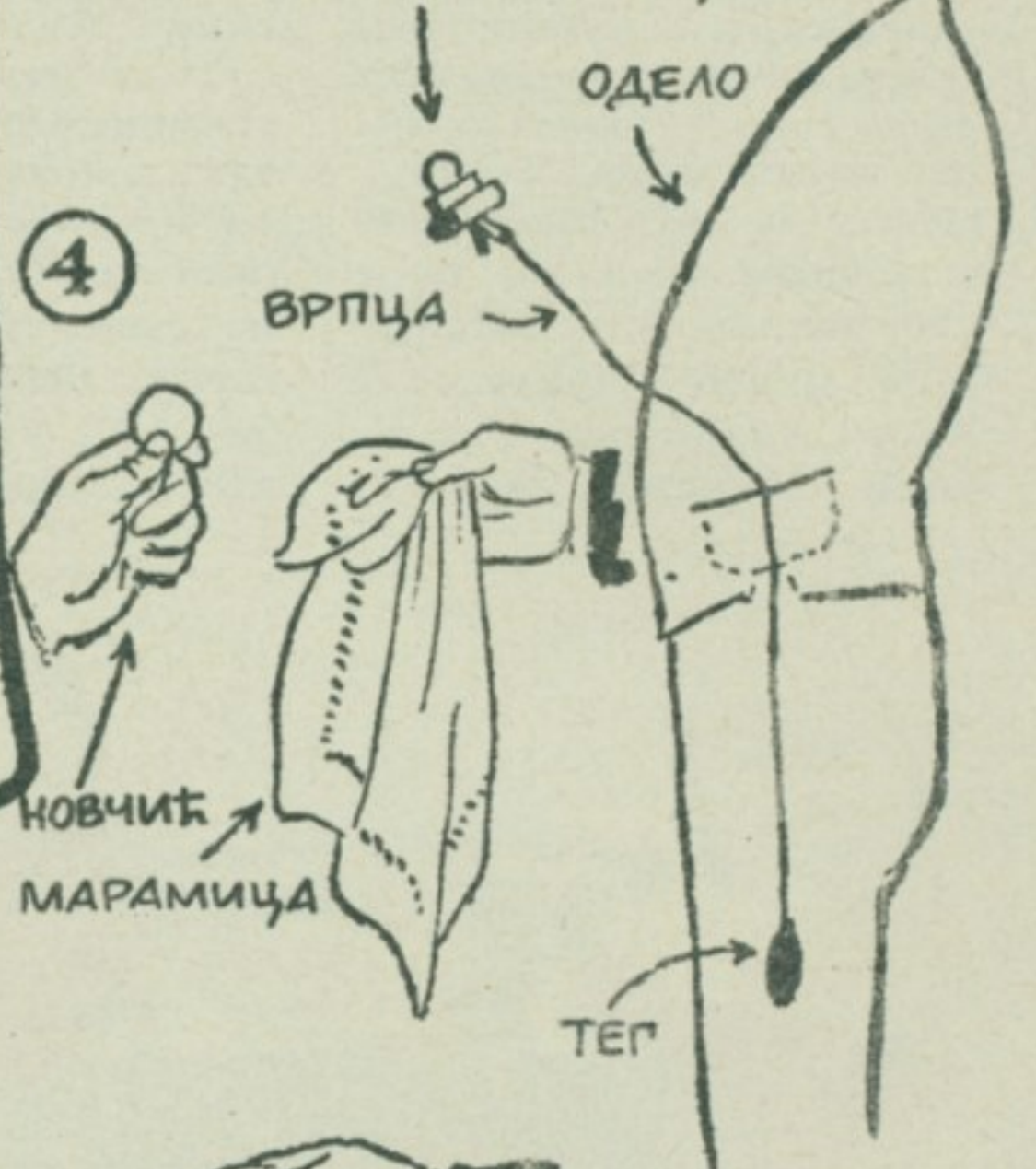
3 На средину позорнице поставља се ниско постоље које се покрива плаштом. Када се плашт уклони, појављује се посуда пуна цвећа. Оно је било сакривено у ногавицама постоља са простором испод сцене.

НОВЧИЋ КОЈИ ИШЧЕЗАВА

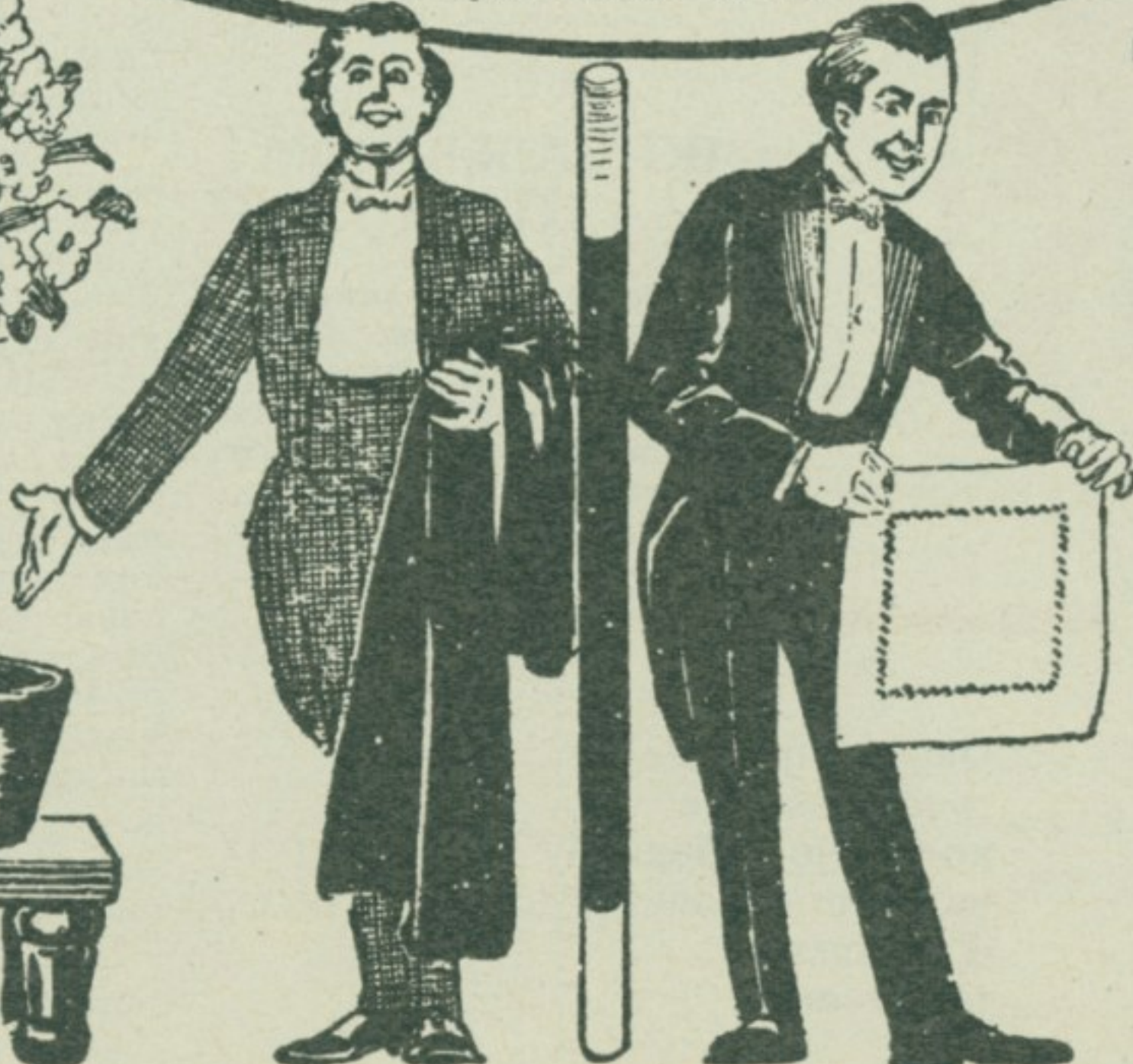
4 Танка врпца пролази кроз цеп одела и кроз ногавицу. На њеном горњем крају је ситна штимаљка за новчић, а на доњем тег. Помоћу овога новчића врло лако и брзо нестаје из марамице.

2

НОВЧИЋ У ШТИПАЉЦИ

ШТИПАЉКА,
ВРПЦА И ТЕГ

ВЕЛИБОР ВАСОВИЋ ЈЕ ПОСТАО ХЕРОЈ 1966. ГОДИНЕ У ФИНАЛУ КУПА ЕВРОПСКИХ ШАМПИОНА, АЛИ И ТРАГИЧНА ФИГУРА ПОСЛЕДЊЕ УТАКМИЦЕ КОЈУ ЈЕ ОДИГРАО »ЗЛАТНИ САСТАВ« ПАРТИЗАНА.

Протекла фудбалска сезона донела је много разочарења југословенским љубитељима „најважније споредне ствари на свету“; готово да нисмо имали гору сезону у спорту за коју тако често с поносом говоримо да је наш национални! „Партизана“ је већ у првом колу Купа шампиона елиминисао „Динамо“ из Кије-

ва, у другом колу Купа купова поклекнуо је и „Хајдук“ пред мадридским „Атлетиком“, а последња нада у европским такмичењима, „Црвена звезда“ у четвртфиналу Купа УЕФА није имала снаге (или среће) да у реваншу, на свом стадиону и пред готово 100.000 гледалаца, да „АЕК-у“ гол који би је одвео до полуфинала.

Сада предстоје нова европска такмичења, и, као сваке фудбалске јесени, нове наде навијача. Јер, већ више од деценије није неки наш клуб приредио свима онакву радост као кад је „златна генерација“ „Партизанових“ играча низала незаборавне успехе. Била је то, по многим, најбоља екипа од како се на нашем поднебљу игра фудбал, једина која се пласирала — до самог врха највећег европског такмичења, Купа шампиона.

ПО ЗАЛЕЋЕНОМ ТЕРЕНУ

Када је 1955. године први пут остварена замисао уредника француског спортског недељника „Л'Екип“ Габријела Аноа о такмичењу у којем би учествовали победници наци-

оналних фудбалских лига европских земаља — дакле најбољи међу најбољима — наш представник био је београдски „Партизан“. „Л'Екип“ је припремио велики прелазни пехар, исти који се и данас уручује победнику овог надметања.

Игром жреба „Партизанов“ противник у првом колу био је, тада још не толико чувени „Реал“ из Мадрида. Каква случајност! Са Шпанијом нисмо имали дипломатских веза, прва утакмица играла се у Мадриду, главном граду Франкове фашистичке државе и црно-бели су, као први путници из нове Југославије, десет година после ослобођења, узбуђена срца кренули на тај сусрет. Тако се догодило да спорт учини што дипломатија није: тробојка са петокраком звездом завијорила се изнад трибина на мадридском стадиону. Али, пораз од 4:0 остао је горка успомена за наше фудбалере. Са нестрпљењем, бригом и жељом да ипак успеју очекивали су реванш у Београду.

„Реал“ је допутовао у децембру, по великој хладноћи, једној од оних београдских зима када кошава наноси сметове и леда. Али, не и срца на-

Алфредо ди Стефано био је велика фудбалска звезда, а његов клуб „Реал“ из Мадрида — највише пута је освојио Куп европских шампиона.

вијача који су, узавреле крви, испунили стадион ЈНА да, не мислећи на последице, уступе грда једнаесторици на терену. И терен је био залеђен, а ноге фудбалера са југа — не навикнуте да клизају јурећи за лоптом! „То су намерно урадили, пољивали су игралиште водом јер домаћим играчима одговара клизав терен!“ — чуло се већ у току игре из ложе у којој су седели страни извештачи, а већ сутрадан освануло је такво злобно мишљење и по неким европским новинама. Али, радовали су се ипак навијачи „Реала“, пошто су се из Београда вратили са три гола у својој мрежи: упркос огромној жељи да победе, „Партизановим“ играчима никако се „није дало“ да постигну макар само још један погодак...

Нису ретки познаваоци фудбала који мисле да је управо „Партизан“ тада добрио будућу славу мадридског клуба. Јер, те сезоне се у витрини Шпанаца нашао пехар „Л'Екипа“, а није одатле изишао пуних пет година. „Реал“ је постао баук за све европске клубове и то је остао до 1960. године, када га је надиграла „Бенфика“.

Овако изгледа трофеј који се додељује победнику највећег европског фудбалског такмичења.

ДОСТИЖНИ ПЕХАР

Међу најуспешније голгетере у Купу убраја се играч »Бенфине« Еузебио. Он је у овом такмичењу играо 4 пута и постигао 37 голова на 44 утакмице.

ПОРАЗ ЗБОГ »ФЕР-ПЛЕЈА«

»Партизан« је после утакмице на леду чекао једанаест година на нову прилику да оствари тада пропуштено. Али, овога пута сви изгледи били су на страни момака са Топчидерског брда, тог »златног« састава. »Партизан« је иза себе имао сјајан биланс када се, као први наш клуб, нашао у финалу Купа шампиона: елиминисао је »Нант«, »Вердер«, »Спарту«, »Манчестер јунајтед«, све саме фудбалске легенде. Гол разлика износила је 16:10

у корист Београђана, на чијим се вратима тада прославио Милутин Шошкић.

Финале се играло у Бриселу. Није претерано рећи да је цела Југославија то по подне крај радија и телевизијских пријемника нестрпљиво очекивала глас извештача са стадиона Хејсел, а у Београду је узбуђење достигло врхунац: многе средње школе одлучиле су да не држе последње часове због преноса, а друге које нису биле тако фудбалски настројене — забележиле су рекордан број изостанака.

»Партизанов« противник у том историјском финалу био је опет »Реал«! Жеља

за победом утолико већа код Јусуфија, Михајловића, Бечејца, Рашовића, Васовића, Бајића, Хасанагића, Ковачевића, Галића, Пирмајера и тренера Абдулаха Гегића. Сви су они, заједно са ненадмашним голманом Шошкићем, били на мети представника страних клубова који су желели да их по сваку цену придобију за себе. А знали су и да њихове покрете тога дана најбудније прате баш — менаџери.

У 54. минуту, гол! Лопта се нашла у мрежи Шпанаца, после неодбрањивог шута Васовића — играча из одбране, да чудо буде веће, јер баш на тој утакмици једном од највећих голгетера у историји фудбала Милану Галићу, ништа није ишло.

Али, херој сусрета претворио се у трагичну фигуру! После изједначења које је брзо уследило, на Шошкићев гол кренуо је шпански играч Серена којег је требало да задржи баш Васовић. Он је то могао да учини једино фаулом. Међутим, закони »фер-плеја« били су за »Партизановог« играча у том судбоносном тренутку изнад фудбалске логике (и праксе), па је »Реал« повео са 2:1. Тај резултат остао је до краја.

НАКВА ИГРА СУДБИНЕ

Никада се није пружила нова прилика неком нашем клубу да освоји пехар »Л'Екипа«. Иронијом судбине, њега је 1971. године примио управо Велибор Васовић, као капитен — холандског »Ајакса«! Васовић је, као сви његови клубски другови из »златне генерације«, после бриселског финала отишао у спортску печалбу, а нису ретки они који мисле да су ту највећу утакмицу у историји »Партизана« његови фудбалери изгубили баш зато што су на Хејсел истрчали опседнути примамљивим понудама иностраних клубова...

Било како било, њихов успех остао је у нашем фудбалу јединствен и усамљен. Па и сам фудбал, веле многи, није више што је онда био, прошло је његово »романтично« доба када се играло маштовито, када је падало много голова, када се тражила карта више пред сваки важнији сусрет, када су се продавали »новине за седење« и када су се навигачи враћали кући про-

ПОБЕДНИЦИ

Први победник Купа европских шампиона био је мадридски »Реал« који је овај значајан трофеј освојио и у наредних пет сезона. Тек 1960. године Куп је припао португалском прваку »Бенфики« који га је задржао до 1964. године, када на европску сцену ступа »Интер« из Милана. Он је и наредне сезоне био победник у овом такмичењу. Мадридски »Реал« поново је тријумфовао 1966. године, победивши у финалу београдског »Партизака«, а следећих година Куп шампиона припао је по једанпут »Селтику«, »Манчестер јунајтеду«, »Милану«, »Фејнорду«. Тада се опет јавља изузетно снажан клуб, способан да освоји Куп три пута заредом холандски »Ајакс«... Њега је тек 1974. године победио минхенски »Бајерн«, који ће у својој витрини задржати пехар и наредне две сезоне. Последњи победник »Л'Екиповог« купа је »Ливерпул«, који је овога маја савладао »Борусију« из Менхенгладбаха.

муклих грла да би данима још расправљали о неком голу или нечијој »чарлами«. Ти негдашњи занесеници фудбалске лопте са сетом говоре о бившим асовима и замерају данашњим тренерима и селекторима да су игру осушили и свели на шеме...

Ипак, темперамент и даље постоји, можда га са-

мо треба разбудити неком новом значајном победом и вратити разговор са тренера и фудбалских функционера на играче! Нова сезона и нове наде — нарочито са »старим« Џајићем у »Звезди« која се ове јесени бори у Купу европских шампиона — опет су у срцима навијача...

М. Крстуловић

Велибор Васовић био је једини Југословен који је примио чувени Куп, али — нао напите холандског »Ајакса«.

»ПАРТИЗАН« ПА »ЗВЕЗДА«

После »Партизана«, највећи успех на европској сцени постигла је »Црвена звезда«. Она се два пута нашла у полуфиналу Купа европских шампиона: 1957. године када је изгубила дуел са »Фиорентином« и 1971. године, када је елиминисао »Панатинаикос«. Београдски црвено-бели и ове године крећу са пуно оптимизма у највеће европско фудбалско такмичење, у којем учествују 33 клуба. У првом колу које се игра 14. и 28. септембра »Звездин« противник је ирски клуб »Слајго Роверс«. Иначе међу фаворитима првог кола су већ чувени клубови »Јувентус«, »Атлетико« (Мадрид), »Ајакс«, »Борусија«...

Сат и по пред поноћ, 3. августа 1348. године, две лађе су хитале да неопажено оставе за собом најзападнију област Француске, Бретању. Путници су се трзали на сваки шум са копна и увлачили весла. Димљива бакља на прамцу прве лађе нестала би у утроби брода или под дебелим сукном чим би се бегунцима учинило да чују и слабачки звук. Тек понекад, када пламен јаче прихвати смолу, у ноћи се назирао натпис на прамцу: „Викторика“. Друга лађа, без светлости, пратила ју је управљајући се по шуму весала из тмине.

На мору

Оставили су за собом рт св. Матеја и дочепали се ширине. Сада су лађе пловиле напоредо. Звезде су биле високе и сјајне. Месец је, обавијен белом измаглицом, бацао сабласну светлост на људе. Они су, по седам у свакој лађи, полегли на весла желећи да се што пре отргну од кужног копна Европе.

— Чија је „Викторика“? — упита Матје.

Мук. Одговори му само море злослутним вапајем притиснутих дубина и црним уздрхталим лицем. Ветар у налету заклепета конопцима и укрштеним пречагама јарбола.

— Увучите весла! — викну Гаскоњац. — Прихватите конопце!

Седморица људи извукше тешка, мокра весла и потегнуше конопце. Црна површина једра заклони Месец. Сабласти прогута мрак. Људи су радили у тмине.

Лађа поче да се пропиње. Прамац је тонуо у мрачне поноре, па скоро истог момента био повучен на саму запењену хрид водене литице.

— Чека нас бура — кроз хук се проби Гаскоњчев глас.

— Бура — рече Калуђер. — Сви смо ми...

Људи су везивали што се везати могло. Тетурали су палубом. Ниједан од њих не погледа олујно небо, ниједан од њих не прозбори реч. Само би понекад, у пролазу, застали један поред другог бојећи се да кроз тутањ невремена не ухвате шумове болести од које беже: црне смрти — куге.

Везаше се за чекрк, јарболе или алке углављене по боковима лађе. Сви: Жак, Матје, Калуђер, Мулино, Гаскоњац, Воденичар и Ђопави Пјер препустише се најстрашнијој од људских немоћи: чекању.

Море и оркан, вода и ваздух, једини господари бескрајне пустоши раскинули су примирје и свом сибином пали на људе.

Из мрака, од крме, међу њих крочи незнанац. Са њега се сливала вода. Гаскоњац потеже нож, Мулино подиже комад сломљеног весла.

— Ти, ко си ти? — упита Калуђер. — Како си доспео ту?

Незнанац је ћутао.

— Бежи од куге — рече Жак. — Вукао се за лађом. Бура га је истерала.

— Проговори, псето! Моли да те примимо! — викао је Воденичар.

Дошљак их је гледао једног по једног, не показујући ни страх, ни кајање, ни молбу. Седе на преврнуто ведро и загледа се у море.

— Шта ћемо са њим? — Ђопави Пјер.

— Па, нека остане — рече Калуђер.

— Еј, чујеш ли, остаћеш! — викну Воденичар.

— Ђути, незахвално псето!

— Он је мутавац — рече Жак.

— Мутавац — одазва се са прамца Мулино машући лађи која их је пратила.

Наступи тренутак тишине. Бура је слабила. Спасење од невремена и куге рездрешу језике.

— Француска умире — рече Жак. — Куга све односи.

— Зашто не однесе и Едварда III Плантагенета и Филипа IV Валоа, да прекине овај страшни рат — крикну Воденичар. — Што није умрло од куге погинуло је од стрела код Кресија и Калеа.

— Венова је опустошена — рече Жак.

— И Парма, и Падова, и Венеција, и Сиена, и Напуљ, и Беч, и Германија. Куга долази са Сицилије, од трговаца са Црног мора и Цариграда, Арабије и Египта.

Kyia

Као оглодана телесина морске немани према „Викторики“ је плутала лађа. На прамцу се назирала престрашена људска прилика.

— Куга, куга! — викну Мулино.

— Не дајте им овамо!

Лађа се ношена замахом ветра брзо приближавала.

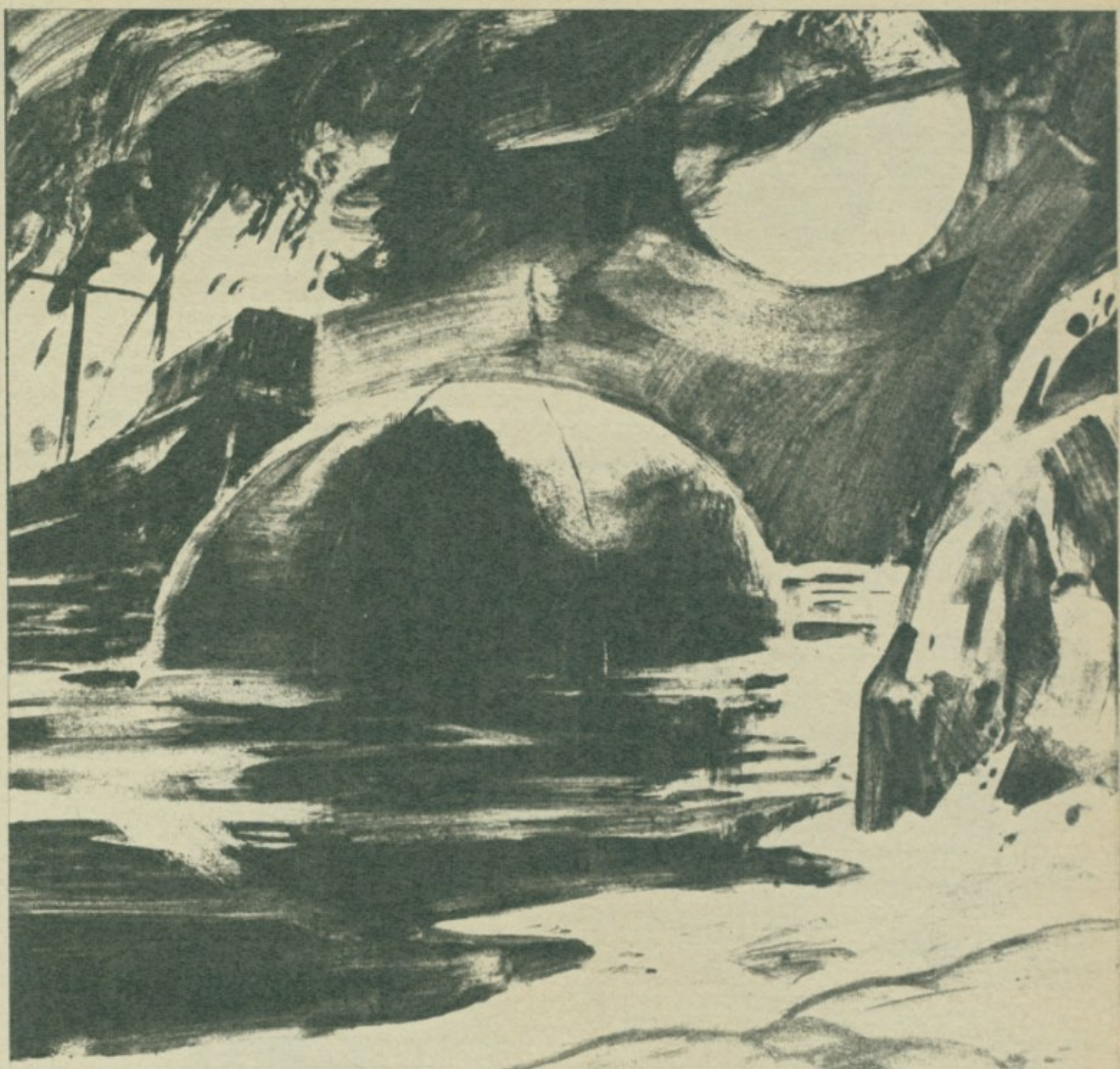
— Истакните једро, ухватите весла!

„Викторика“ није могла да умакне. Воденичар одиже капак и изнесе на палубу лукове и стреле.

— Убијте га, али му не дајте да приђе!

Човек са прамца скочи у воду. Пливао је, тражећи заштиту и пријатељство, према „Викторики“. Стреле га зауставише.

Лађе се додирнуше боковима. На палуби, недалеко од пребијеног јарбола, на мокрим даскама лежаху тројица самртника. Кожа им је била црвена и натекла. Из гноја-

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЦРНА СМРТ

РАТКО ЈАНКОВИЋ

МОЈ ЧУН ЈЕ БЕЗ КРМЕ, ОН ПЛОВИ ПО ВЕТРУ
КОЈИ ДУВА ИЗ НАЈНИЖИХ РЕГИОНА СМРТИ.

Ф. КАФКА

вих гука величине ораха и песнице точила је смрадну сукрвица. Уста су им крварила, испуцала и сува.

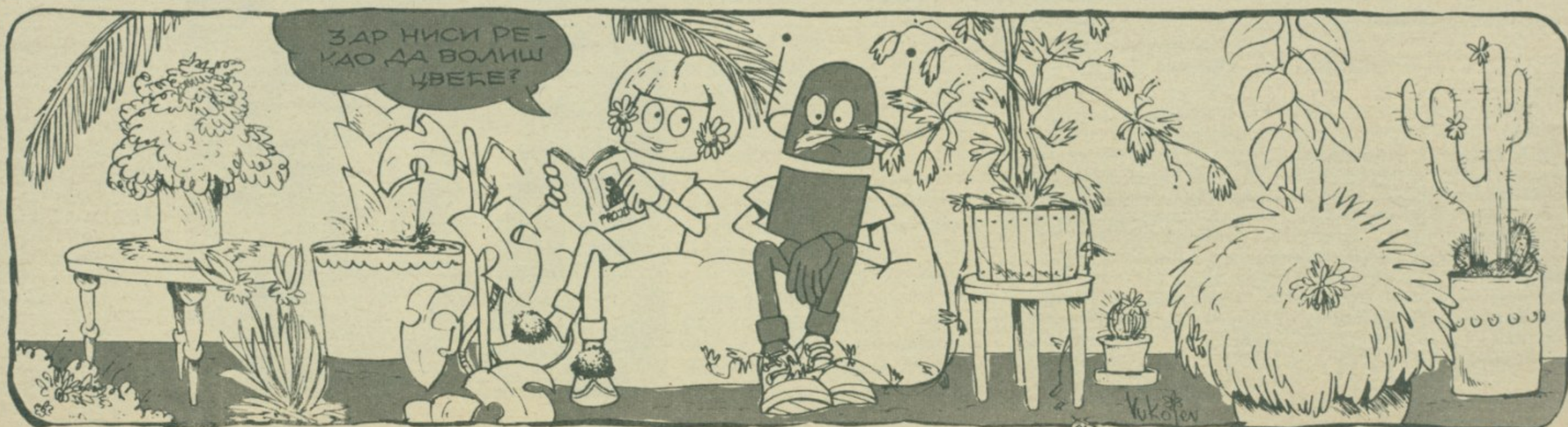
— Воде — хрипаво закркља један од њих. Али, у истом моменту заколута очима, бели језик му испадне кроз рањава уста.

— Воде, воде — кркљала су друга двојица.

Мулино и Ђопави Пјер веслима одгурнуше лађу. Гаскоњац, када се одвоји неколико метара, завитла балу упаљених крпа натопљених катраном. Лица несрећника су се удаљавала. Њихови слабачки гласови се изгубише у хуку мора.

Посада „Викторике“ је још дуго на хоризонту гледала црвену буктињу како тоне у море. Жак из-

ШРАФКО

несе храну. Вечерали су сви осим незнанца. Лице му је било блеђе, очи тамније и грубље.

— Мутавац неће — рече Жак.

Нико не одговори. Калуђер сумњичаво погледа. Мулино оде на прамац. Из полутаме се зачуше рески удари бича.

— Шиба се — рече Воденичар. — Из тела истерује грехе. Мисли: куга не удара на оне који испаштају.

Калуђер запали суво, смрдљиво лишће. „Викторике“ обави густ, црн дим.

— Чисти се, кухна лађо — мрмљао је.

Ноћ се спустила на море. Месец је пливао на далекој линији.

— Куда пловимо? — упита Гаскоњац.

— Тамо где нас судбина однесе.

— Кренули смо на острво Леру.

— Кренули смо.

— Хоћемо ли стићи?

— Не знам.

Полегаше по палуби. На стражи остаде Матје. Зурио је у топлу ноћ обасјану месецином. Када је почео да га хвата сан, некуд из дубине мора, ваздуха или тмине до њега допре песма:

— Лоповлук! Брже, похитајте, људи!

Држте крадљивку, трчите што пре,

да не побегне ова која ми је очима срце украли из груди...

Матје подиже бакљу. Сем воде и тмине ничега не беше. Пробудио је остале. Као опчињени су слушали ноћног певача.

прасак напуклих дасака пробуди, огласише се чегрталке.

— Губавци опомињу — рече Калуђер.

Чинило им се да из жбуња и црних громада вребају наказна тела губаваца. Дошли су пред ноге оних који у градовима каменују, спаљују, облаче у дречава одела и дају им у руке чегрталке.

Дан се мучио са тмином над каменим острвом. Посада „Викторике“ кроз мутну светлост угледа немо гомилу.

— Ох, господине — прошапута Жак. Погледа једног од њих. Преко лица је носио капуљачу. Рука, са које беше отпало неколико прстију, подиже се у поздрав.

— Не плашите се — рече. Препознаше дивни глас из осакаћеног тела. Био је то Ђузепе.

Воденичар запе стрелу. Први пут од када је на броду, умеша се незнаца. Његове нежне, беле руке обавише се око лука. Дрво се искриви и прште. Калуђер прискочи.

— Ти, проклето мутаво псето! — повика. — Све несреће су с тобом почеле.

Самртни крик се огласи. Матје се држао за главу, тело му се тресло, лице горело у врућини.

Очи незнанца су хладно гореле, као поглед самога неба. Воденичар га иза леђа удари каменом. Остали притрчаше, везаше га и бацише на гомилу сувог грања и лишћа. Ватра плану...

Седам тела са „Викторике“ је лежало на обали. Губавци су их дугим штаповима одгурали у море а лађу запалили. На месту где је пламен сагорео незнанца остало је неколико угљенисаних делова одеће.

Море се ускомеша и раздвоји. Из дрхтавих дубина на површину, у млазу беле пене, изрони кугла. Била је златаста и сребрна, блештава и лепа. Доплива до обале.

— Долазе — рече неко из гомиле.

Три високе, бледе прилике налик мртвацу са лађа истрчаше на копно.

Ђузепе им махну. Они застадоше на обали крај места где је горела ватра. Пипали су, повијени, пепео у тишини. Нагло се усправише. Из боца које су носили за појасом, просуше мрку течност. Она букну јарким пламеном. Један за другим, уђоше у огањ и изгореше.

— Они су се убили — мукло добаши неко.

— Ми смо их прогнали.

— Не ми, можда разочарање. Хтели су друго, а ми смо их окружили болешћу или тела, или душе. Ко зна. Чували су свој свет. Чак смо и убили једнога од њих.

— Људи смо — рече глас.

— Можда су се баш зато и спалили — рече Ђузепе.

Уклејо осирво

Месец изненада зађе за хридину.

— Острво! — викну Воденичар.

— Острво! Острво Леру! Је ли тако, Гаскоње?

— Не.

— Па ко је то? Ко пева?

— Луди Ђузепе.

— Па, ко, ко је он?

— Губавац.

— А острво, какво је ово острво, Гаскоње — дрхтао је Мулино.

— Острво губаваца.

У свитање се лађа насуче на камени спруд. Са острва, као да их

ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

Мисао је била добра
чим је последица до-
бра.

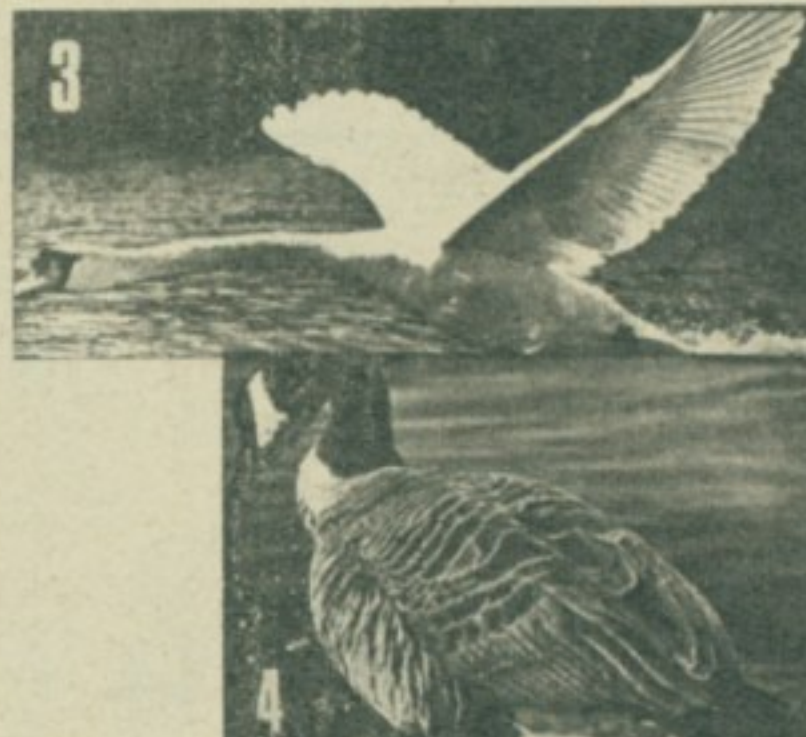
(Сјенкјевич)

укрштене речи

ПТИЦЕ — ПЛОВУШЕ И ПАТКЕ

1. Птица пливачица прилагођена животу у води, с пловним кожицама између прстију. 2. Одликује је назубљен кљун, претежно се храни рибама. 3. Сродна гуски, али много дужег и јачег врата. 4. Има кратке ноге, густо перје и укусно месо:

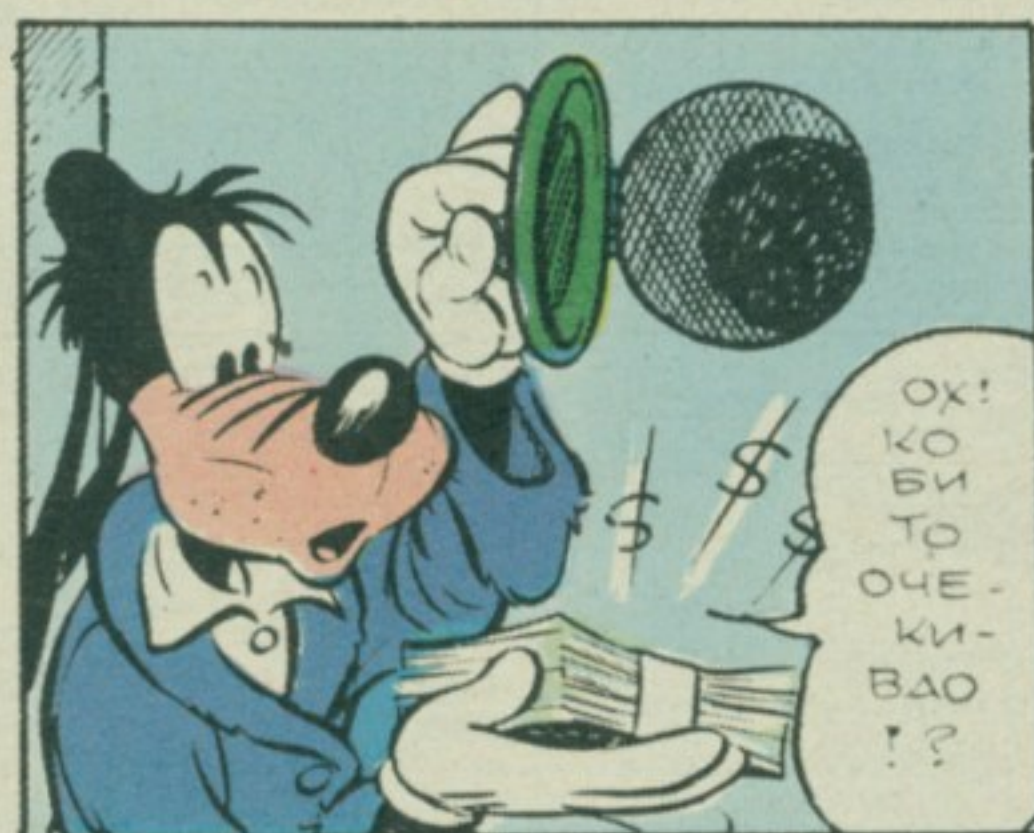
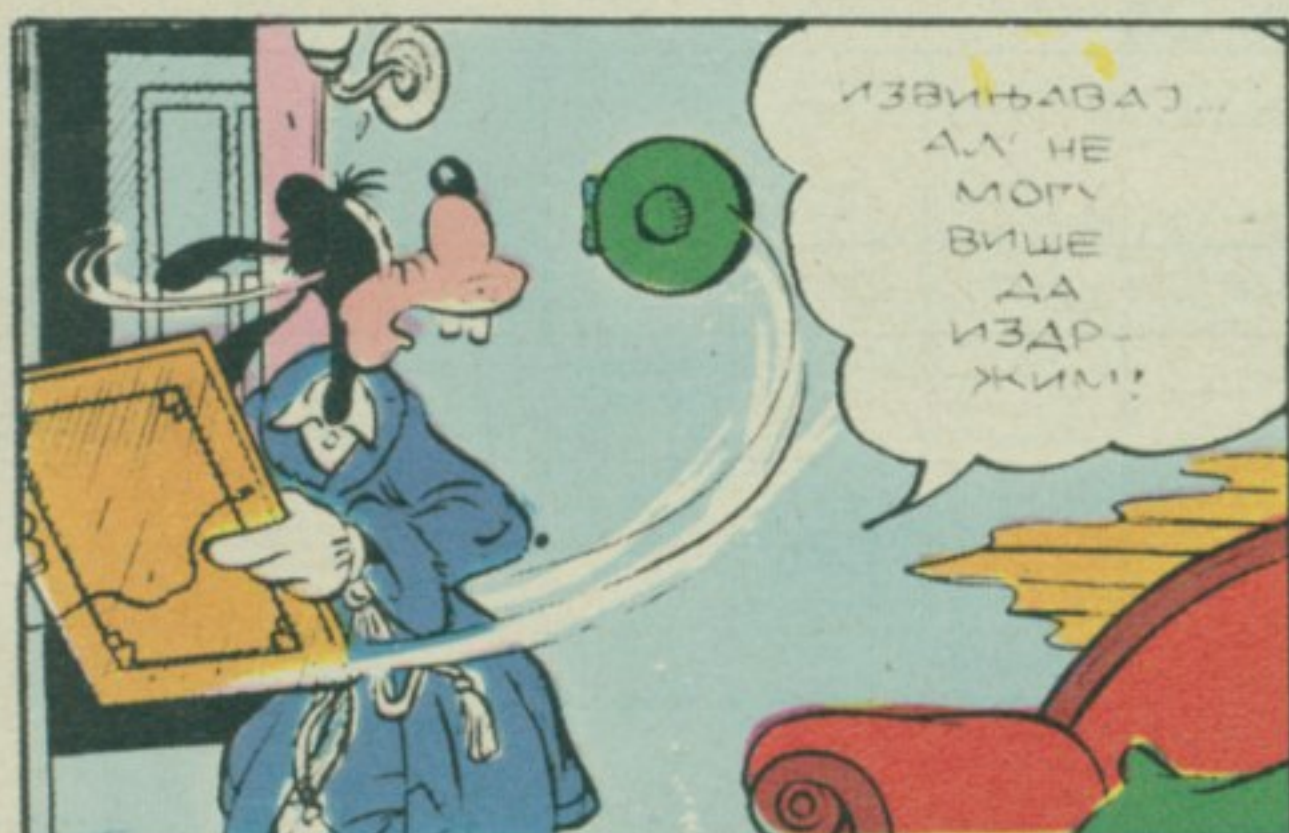
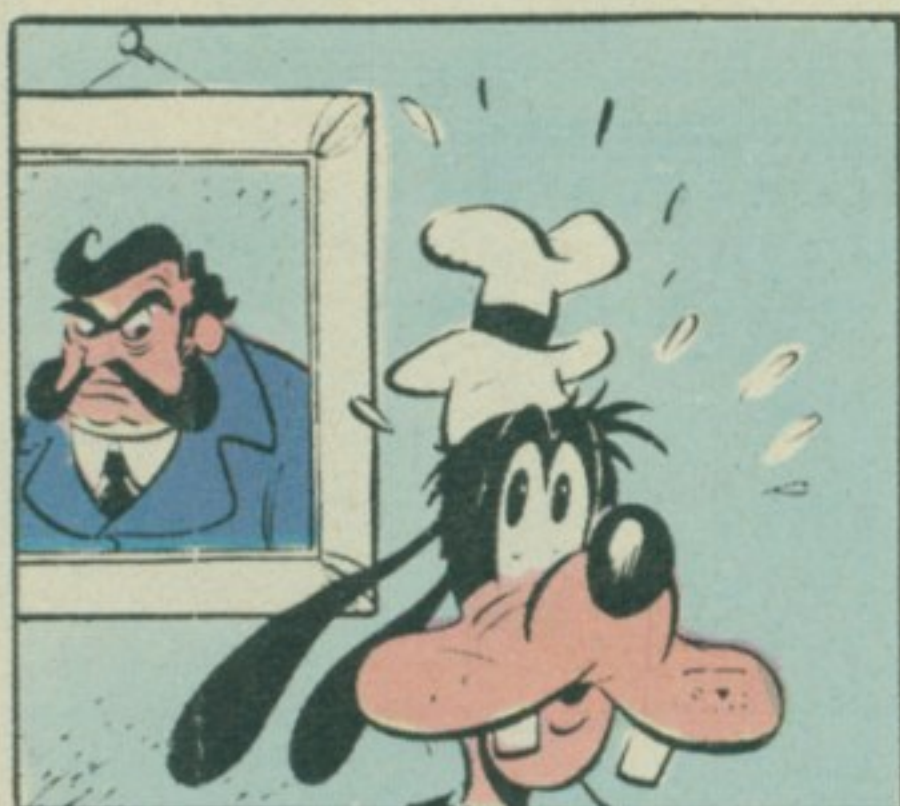
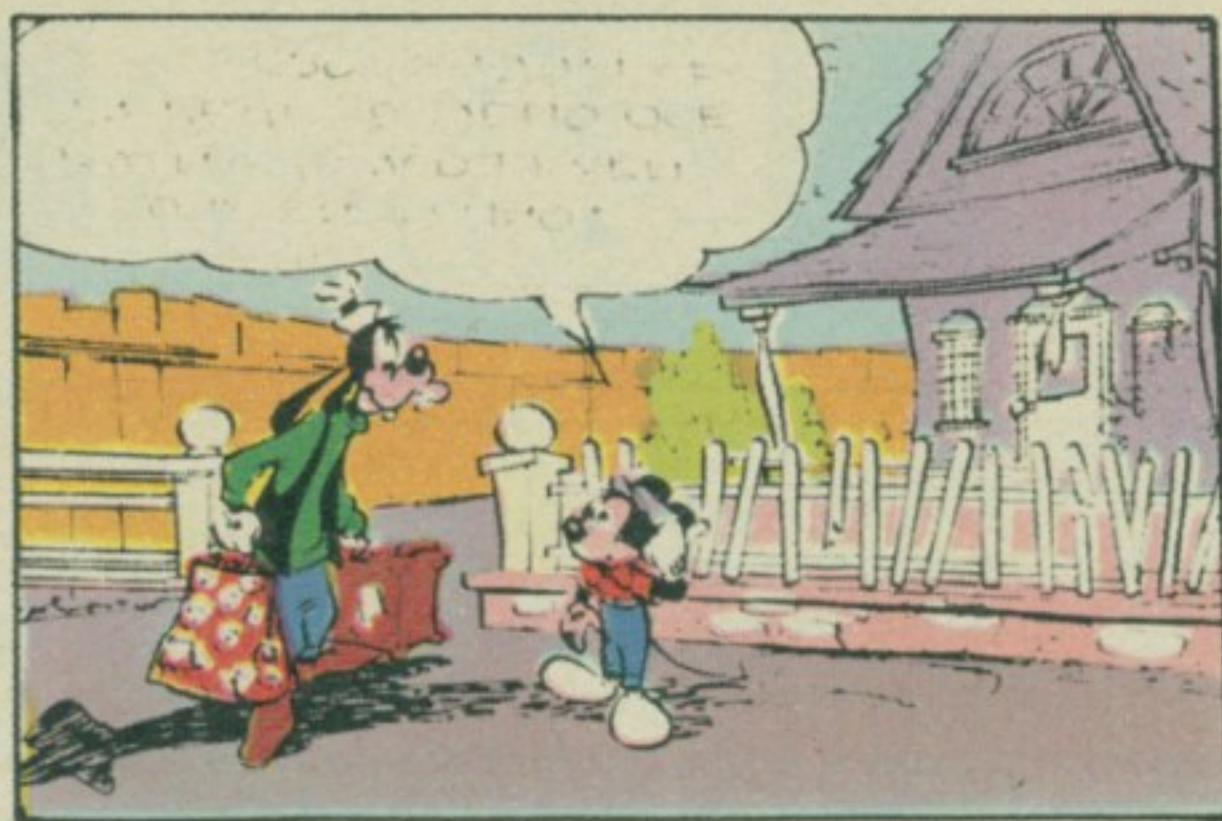

АУТОР: ВЕ-МАК	ВРСТА ЛЕТНЕ ОБУКЕ	1	2	НОЋНА ПТИЦА, СОВА	ХЕМИЈ. ЗНАК ТАНТА- ЛА	КОРПА, КОТА- РИЦА	МЕСАР- СКА СЕКИ- РА	ЦИЦИ- ЈА, ШКР- ТАЦ
ОКРЕТ- НОСТ								
ВРСТА СОЧНЕ БИЈАКЕ						ПОРУБ ПРИ- ПРАВ- НИК		
ИМЕ ГАПРИН- ДАШВИ- ЛИ					ЧЕТИРИ (ФР.) ОБРА- ЗАЦ			
ПРОСТ БРОЈ				ЈЕДИНИЦА ЕЛ. КАП- ЦИТЕТА И. С.				
ИМАОЦИ АКЦИ- ЈА								
ХЕМИЈ. ЗНАК ЛАНТА- НА			СРЕБА, ЉУПЉА ПАРКИРА- ЛИШТЕ			ХЕМИЈ. ЗНАК АКТИНИ- ЈУМА		
		БИВИМ ПРВАК СВЕТА У ШАХУ	ВРСТА ГЛОДАРА ЗНАК БОРА			ВРСТА КОПЧЕ		
НЕГА- ЦИЈА	34					СУШ- ТИНСКИ, ВАЖАН		ИТАЛ. СЛИКАР ЛЕОНАР- ДО ДА
ЧАБ			КЛИМАВ					
ОДУЗЕ- ТИ, НЕ ДАТИ								
ЗИМСКИ СПОРТ			ОВДЕ			БОЈА ЛИЦА ЗНАК РЕ- НИЈУМА		
ПРОФЕ- ВИЈА У ЕНГЛЕ- СКОЈ					СТОЧАР- СКА ФАР- МА У АМЕРИЦИ			
ДРОКЗИ, ЧИЊЕ- НИЦЕ								

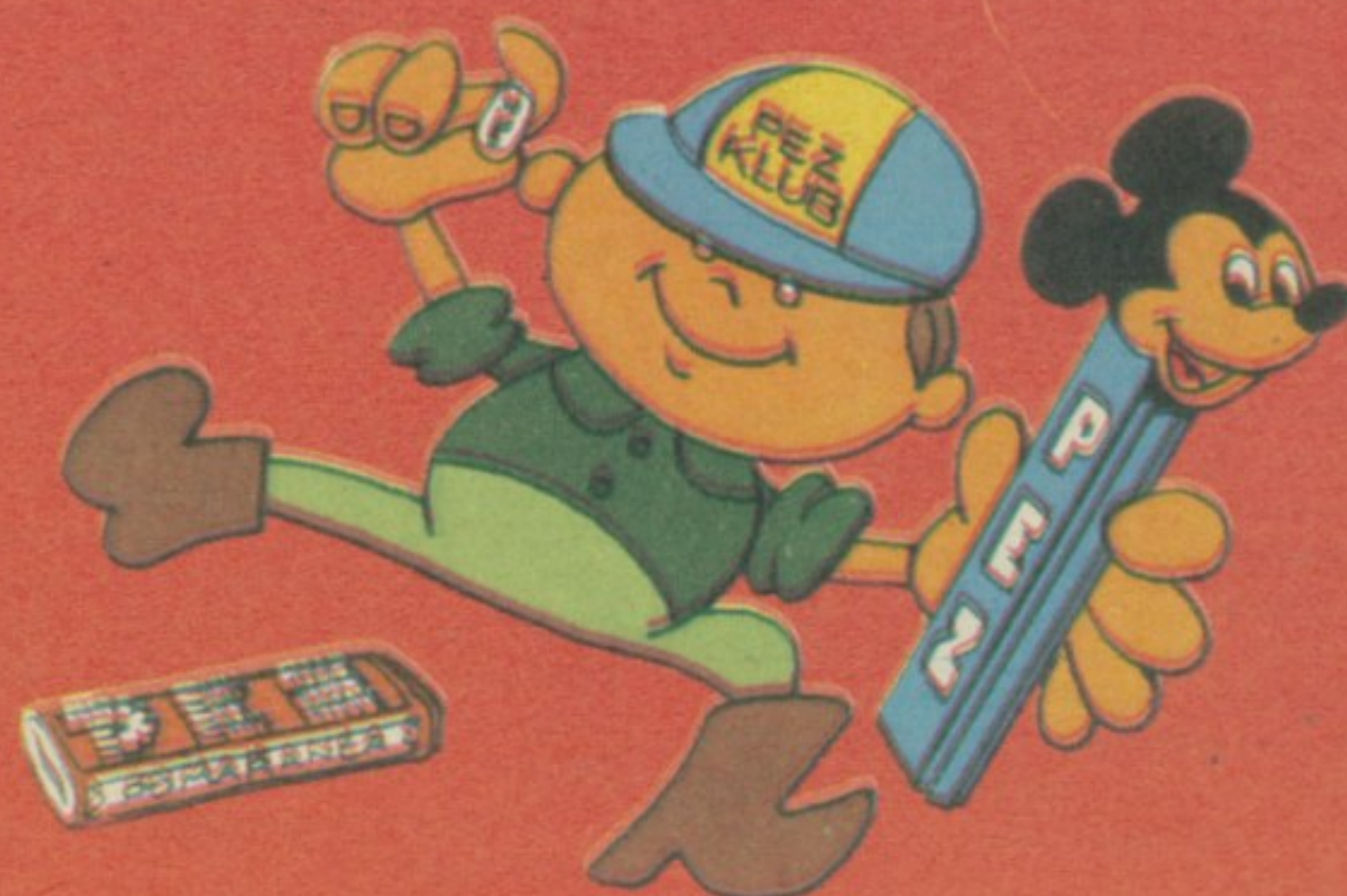
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: А, Италијани, грлатост, њак, а, Кид, лаган, ДЕФО, Тирол, тре, ок, жут, И(ван) Т(оплак), воз, корзо, имовина, ј, челија, ЛЕ, Дака, сав, пси, индекс, „Љон“, умак, разгорети.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Уредници: Кринко Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у странијој валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-00054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/II, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

Играјте се Сладиште се

Код **PEZ**-а је
увек нешто ново!

Ако бољим PEZ домбоне
и ако се радо играш PEZ
фигурама, пошаљи нам
5 амота PEZ домбона, а
ми ћемо ти послати лепо
PEZ чланску карту.

Као пријатељ PEZ-а
користићеш све погодности,
које ћемо ти нудити из

месеца у месец.

Читај сваког мјеска на
обом мјесту о новостима
за пријатеље **PEZ**-а

Наша адреса је:
"PEZ ПРИЈАТЕЉ"
61111 Љубљана и.п.с

Купи пошту штампаним словима, изрези и обавезно напеси на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana

ПОЛИТИКИНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

»КАДА ЗАСЕЋИ МОЗАК«

После објављивања чланка о операцијама мозга код обољелих од епилепсије, Редакцији су се јавили читаоци са молбом да објави адресу клинике на којој ради доктор Иван Рибарић. Она гласи: НЕУРОХИРУРШКА КЛИНИКА, БЕОГРАД, ВИШЕГРАДСКА БР. 26.

БОЈА ЗА ЦВЕТ

Реци ми, молим те, шта је потребно да би хортензија променила боју цвета и где могу да набавим „јежа“ за икебану.

Љупка Гонев, Скопље

Ако је хортензија у врту, за промену боје можеш биљку пред цветање залити 1—2 пута благим

раствором плаве или зелене галице. Исто се ради и са биљкама у саксији, само се мора водити рачуна и о количини галице јер већа количина може да уништи биљку.

Што се тиче „јежа“ за икебану, па он се, тако би бар требало, налази у свим продавницама цвећа.

ИМА ИХ К'О ПЛЕВЕ!

Колико врста инсеката живи на свијету?

Стана Плавшић, Вања Лука

На нашој планети живи око 800.000 врста инсеката, значи нешто више од 2/3 читавог животињског света, док сисара има нешто више од 10.000 врста. Сматра се да на површини од 3 квадратна километра живи око 3 милијарде инсеката, а то је само нешто мање од укупног броја људи на Земљиној кугли.

АДРЕСА ЗА ЈАГОДУ

Многима си помогао, па се надам да ми мене нећеш мимоићи. Проблем је у следећем. Пре извесног времена јавила ми се једна Јагода из Пакоштана, али је у писму заборавила да напише адресу. Она се, вероватно, наљутила мислећи да нећу да јој пишем. Међутим, не знам на коју адресу да јој се јавим.

Ирена Трајановска, 91000 Скопље, Франклина Рузвелта 34 1/6 — скупља значке, привеске за кључеве и салвете.

Данијела Прибисалић, 54000 Осиек, Зринског 2 — 14 година, воли забавну музику, скупља значке и маркице, навија за „Хајдук“.

Слађана Милићевић, 11080 Земун, Максима Горког 213/10 — 12 година, воли забавну музику, скупља маркице и навија за „Црвену звезду“.

Јелица Илић, 22223 Кузмин, Жељезничка 87 — 15 година, воли забавну музику и страстан је филателиста.

Татјана Хромиш, 21000 Нови Сад, Полгар Андриша 6 — 9 година, упознао би се са вршњацима са приморја.

вим. Зато ако чита „Забавник“, а рекла ми је да чита, нека ми се јави на адресу: Живорад Јовановић, 11326 Доња Ливадица, ЈНА 1.

ХОЋУ ДА СКИНЕМ МАРКУ!

Недавно сам почела да скупљам марке, па ме интересује како се скидају са писама а да се не оштеће?

Нада Маниславић, Београд

Поништена марка се скида са коверте или дописнице тако што се потопа у млаку воду и у њој држи док се марка не одвоји од подлоге. Треба пазити да подлога не пусти боју и зато је неопходно скинути са коверте унутрашњу обојену заштитну хартију. Кад се марка одвоји од подлоге потребно је држати још неко време у млакој води да би се скинуо лепак. Након тога се марка стави између два листа чисте хартије, или упијача, да би се та мала драгоценост осушила. А онда, зна се, у албум.

МУВА БРЖА ОД ЗВУКА

Успео сам да прикупим податке да пчела лети брзином од 10, шева 31, вилин коњиц 48, морски галеб 50, ластва 75, колибри 90, дивља патка 105, крагуј 150, орао 190 и позлаћени соко 290 километара на сат. Такође сам сазнао да плава ајкула и кенгур нису ни центиметар бржи од вилиног коњица, а да је најдалеко чувени тркач — гепард за читавих 30 километара спорији од крагуја. И још једно чудо: са 65 километара на сат кад плови на површини воде, атомска

подморница „Наутилус“ таман је брза као сова. Према томе, испада да је позлаћени соко најбржи живи створ на свијету. Добијам ли мајицу „Политикиног забавника“ за свезнање?

Далибор Беара, Задар

Не добијаш! Прво зато што мајице не дајемо тим поводом и друго — ниси у праву, бар у закључку. Јер мува Serphopomyia лети брзином од 1308 километара на час, тачно 84 километра брже од звука!

КО ЈЕ НМ?

Са изузетним задовољством читам готово све твоје странице. Осим текстова одушевљавају ме и цртежи на којима редовно читам иницијале НМ, па ме интересује ко се „крије“ иза њих.

Сафет Мехић, Осиек

За иницијалом НМ се „крије“ или открива наш млади илустратор

Ненад Мирковић. Захваљујући се на комплименту, НМ је за овај број „Мале поште“ урадио и једну посебну вишету.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Драган Пикула, 79000 Мостар, Залик 21 — 13 година, воли забавну музику и спорт.

Љиљана Драгичевић, 55320 Орловац, Перенци 29 — 15 година, скупља плоче, салвете, постере и разгледнице.

Татјана Панић, 25000 Сомбор, Јована Поповића 11 — 13 година, воли „Бијело дугме“ и скупља све што је у вези са њима.

Надица Харачић, 78250 Бугојно, Маршала Тита 184 — 13 година, навијач „Хајдука“, воли забавну музику, поп и џез музику.

мини формуле макси успех!

Формат: мини (5 × 6 см)
Страница: 225
Цртежа: 150
Изашло из штампе

НАРУЧУЈЕМ

Ком

Формат: мини (5 × 6 см)
Страница: 220
Цртежа: 140
Изашло ускоро

НАРУЧУЈЕМ

Ком

* СВЕ ФОРМУЛЕ *

из математике физике и хемије за основце, средњошколце и студенте налазе се у ове 2 књиге мини формула.

Цена једне књиге 30 дина.
Обе књиге комплет 50 дина.
Два комплета само 80 дина.

МИНИ ФОРМУЛЕ
Поштански фах 64.
71000 САРАЈЕВО

